

AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT AKI
DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

GRUX

6 • 2005

Valon ja varjon ammattilaiset -
Diakoniaityöntekijöiden
päivät 12. - 13.9. 2005

.MK80

CRUX 6 ■ 2005

- 2 Päätoimittajan kirjoitus
- 3 *Marjukka Andersson:* Kärpäsestä härkänen!
- 4 Uutisia
- 13 *Leena Vanne:* Rakkauden ammattilaiset
- 14 *Kim Lück:* Kan teologer ha något att lära sig av naturvetare?
- 15 *Kati Häkkinen:* Uusi palkkausjärjestelmä ja sairaalasielunhoitaja
- 16 *Esko Jossas:* UPJ – Palkkausjärjestelmän uudistaminen lisää paikallista toimivaltaa
- 18 *Mikael Helenelund:* Kirkko ja taide – Norjan kirkolle uusi kulttuuriselvitys
- 20 *Esko Jossas:* Kirkon palvelusuhdelait kokonaisremonttiin?
- 21 *Tapio Luoma:* Paimen ja spiritualiteetti
- 25 *Haka Kekäläinen:* Hiljaisuutta etsimässä
- 28 *Timo Helenius:* Tuntureilta ja jokilaaksoista
- 30 *Anne Birgitta Yeung:* Diakoniatyö nyky-yhteiskunnan ristipaineessa
- 33 *Tuula Mäkinen:* Diakonian tulevaisuus
- 35 *Owe Wikström:* Kauneus ja kasvat – hengellisyys lähteitä
- 40 *Minna-Sisko Mäkinen:* Valokiilassa diakonia
- 42 *Minna-Sisko Mäkinen:* Vuoden diakoniatyöntekijä Seppo Laakso
- 44 *Kirsi Rantala:* Työn iloa!
- 47 *Anne Schroderus:* Hiljaisuuden valo
- 48 Tekstin ääressä

Kirkko ja taide

Mikä on kirkon rooli tämän päivän kulttuurielämässä ja mikä se voisi olla? Mikael Helenelund kertoo artikkelissaan Norjan kirkon teettämästä kulttuuriselvityksestä. Lue enemmän sivuilta 18 - 20.

Johtajuus ja spiritualiteetti

Kirkollinen johtajuus ei tyhjene nykyaikaisiin johtamisteorioihin, eikä sitä voi luonnehtia vain leadershipin ja managementin tasapainotteluna. Oleelliseksi seikaksi nousee johtajuuden spiritualiteetti, se hengellinen ulottuvuus, jota johtajuuden on määrä heijastaa ja joka sitä konstituoii. Tapio Luoma pohtii johtajuutta artikkelissaan sivuilla 21 - 24.

Diakoniatyöntekijöiden päivät Valoa kaupungin varjoissa

järjestettiin 12. – 13.9.2005. Päivillä pohdittiin mm. Diakoniatyötä nyky-yhteiskunnan ristipaineessa. Tuhti lukupaketti päivien annista löytyy lehden sivuilta 30 - 43.

Seuraava Crux 7/2005 ilmestyy viikolla 50. Aiheina mm. Työaika – vapaa-aika

CRUX

TOIMITUS

AKAVAN KIRKOLLISET
AMMATTILIITOT AKI
DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

6 ■ 2005

Päätoimittaja

Stina Lindgård
(09) 150 2466
stina.lindgard@akiliitot.fi

Toimitussihteeri

Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Faksi (09) 148 5875
Sähköposti:
heli.meinola@akiliitot.fi

Kustantaja

Suomen Kirkko-Mediat Oy, Helsinki

TOIMITUSKUNTA

Stina Lindgård, pastori (pj.)
Miika Heikinheimo, kappalainen
Maria Heinonen, diakoni
Jaana Partanen, kanttori
Esa-Matti Peura, hiippakuntasihteeri
Ulla Savonen, kappalainen
Miia Seppänen, seurakuntapastori
Taina Viljanen, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Akavan kirkolliset ammattiliitot
AKI r.y.

Pappisliiton jäsenet: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Kanttori-urkuriliiton jäsenet:

Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Diakoniatyöntekijöiden Liitto:

Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 750 €
	1/1	975 €
	1/2	515 €
	1/4	285 €
	1/8	160 €

ISSN 0783-0122

PAINOPIAIKKA

Uusimaa Oy, Porvoo

Hyvä lukija!

Kädessäsi olevaan Cruxiin mahtuu paljon tietoa, mutta myös kokemuksia ja elämyksiä.

Lehden pääteemana on tällä kertaa Diakoniatyöntekijöiden päivät, joita vietettiin 12. - 13.9.2005 Helsingissä, Finlandia-talossa.

Lehdessä on runsaasti juttuja päiviltä. Mielenkiintoista ja haastavaa luettavaa on mm. Owe Wikströmin, uskontopsykologian professori Upsalan yliopistosta, esitelmä Kauneus ja kasvat - hengellisyyden lähteitä. Esitelmässään Wikström nostaa esiin ajatuksia, jotka ovat arvokkaita jokaiselle kirkon työntekijälle.

Kirkkoherra Tapio Luoma kirjoittaa aiheesta Paimen ja spiritualiteetti - Suuntaviivoja johtajuuden teologiaan. Vaikka Luoma nostaa artikkelissaan esiin kirkkoherran johtajuutta, voidaan hänen esittämiään asioita soveltaa kaikkeen johtajuuteen kirkossamme.

Tässä numerossa kerromme myös historiallisesta tapahtumasta. Kristillisiä ja kirkollisia järjestöjä koskeva työehtosopimus allekirjoitettiin 7.9.2005. Sopimus on ns. runkosopimus ja se käsittää työehtosopimuksen keskeiset osat.

Uusi palkkausjärjestelmä (UPJ) tekee tuloaan. Kirkon palkkausjärjestelmä laadittiin aikanaan hyvin keskitetyksi. Kaikki sopimukset tehtiin Helsingissä valtakunnallisten sopijaosapuolten toimesta. Palkkausjärjestelmän uudistamisen keskeisenä osana on paikallisen toimivallan lisääminen sekä valmistelussa että aikanaan alkavassa soveltamisessa. Esko Jossas kertoo artikkelissaan lisää UPJ:stä.

Crux uudistuu. Työryhmä, jossa uudistamista suunnitellaan, kokoontuu vielä tämän vuoden puolella. Lehden lukijana mielipiteesi on meille tärkeä. Toivommekin sinulta kommentteja Cruxista; sen ulkonäöstä ja sisällostä.

Toivon kaikille lukijoillemme hyvää syksyä ja antoisia lukuhetkiä.

Stina Lindgård
päätoimittaja

Kärpäsestä härkänen!

Puhelimeni soi päivänä muutamana. Langatoman langan päässä oli helsinkiläisen peruskoulun ala-asteen luokanopettaja. Hän oli tuohtunut ja välitti tuohtumuksensa syyn minulle. Kyseessä olevan koulun musiikinopettaja oli informoinut luokanopettajille, että uskonnonvapauslain nimissä tehdyn valituksen takia ei virsiä enää saa opettaa tuossa koulussa kukaan muu kuin uskonnonopettaja ja hän vain uskonnotunnilla.

Tuon koulun luokanopettajat ovat olleet tähän asti verraton tuki seurakunnalle ollessaan innostuneita Lasten virsikirjan kuluttajia luokissaan. Koulussa on ollut monen vuoden aikana tapana laulaa ”kuukauden virttä” ja käyttää sitä aamunavauksissa. Ala-asteen koulukirkot ovat olleet ilo kanttorin ja muiden läsnä olleiden korville - virsilaulu on ollut heleää ja kaunist ja yhdessä sovitut virret on osattu hienosti!

Voi olla, että kyseessä on joku paikallinen, yksittäinen uskonnonvapauslain tulkintakömmähdys - en tiedä. Kauhistuttavaa on, jos lain tulkintaa käytetään muuallakin virsilaulun näivettämiseksi. Olemmeko joutuneet vapaustaista kieltolain henkeen?

Tulevaisuustutkija osaisi ehkä tehdä tänään tie-teellisen analyysin virsilaulun tai yleisemmin ottaen kirkkolaulun tulevaisuudesta. Ole sellainen, enkä ennustajakaan, mutta sallinette minun tehdä kärpäsestä härkäsen ja päästä mielikuvitukseni liikkeelle.

Vielä minun lapsuudessani oli selvää, että helsinkiläisissäkin kouluissa opeteltiin virsiä, jopa ulkoa.

Joka aamu laahauduttiin aamuhartauteen tai vähintään kuunneltiin aamurukous keskusradion kautta. Hartauteen sisältyi aina virsi tai kaksi. Lukioluokilla rukous muuttui aamunavaukseksi ja virsilaulu jäi lähes kokonaan pois arkipäivän aamurutiineista.

Kouluvuosista taisi kuitenkin tarttua jotain hiusjuurakkoon, vaikken kirkkomuusikon opintojeni alussa osannutkaan kovin montaa virttä. Virsi oli kuitenkin tuttu, omaan kulttuuriin itsestään selvästi kuuluva asia, ei mikään kummajainen.

Tänään tehdään monin paikoin hienoa työtä virsilaulun opettamiseksi. Koululaisten parissa pidetty Virsivisa on innostanut kanttoreita ja kouluja ympäri maan hedelmälliseen yhteistyöhön; Lasten virsiä on opeteltu ja laulettu. Onko tälle hyvälle yhteistyölle tulevaisuutta? Maassamme lienee vielä pitäjiä ja seutuja, joissa virrenveisuu siirtyy edelleen lapsen omaisuudeksi jo ”äidin maidosta” samalla periaatteella kuin ennenkin: virsiä lauletaan kodeissa ja yhteen kokoonnuttaessa.

Mitä seurakunnissa tarjotaan tänään? Lapsille Lasten virsiä ja kivoja lauluja omissa jutuissa(?), nuorille muutamaa Simojoen virttä ja Nuorten Veisuja omissa jutuissa(?) Lasten konserteissa kivaa menoä bändin säestyksellä(?), aikuisille Taizé-lauluja ja ylistyslauluja omissa jutuissa(?), messuissa virsiä, jotka pitäisi oppia käymällä kirkossa(?). Onko kontrasti virren ja muun välillä liian raaka? Vai onko sitenkään matka Taize-laulusta virteen niin pitkä kuin äkkipäätä luulisi?

Miten saisimme virren elämään monenlaisten hengellisten laulujen rinnalla? Yksi avainkonsti on, ettemme jätä virsikirjoja pölyttymään hyllyihin erikikäisten kohtaamisissa. Tähän tarvittaisiin koko kirkon työntekijäkaartin yhteistä hyvää tahtoa ja ymmärrystä!

Miten saamme virren elämään arkipäivää ja tutuksi, jos koulumaailma pesee kätensä? Kuinka käy Hoosianna-kirkon, jos Hoosianna-hymni ei liikauta millään tavalla, koska sen yhdessä laulamisen riemu on jäänyt kokematta? Kuinka käy luterilaisen messun, jos laulamisen ilo ja laulu - tai yhteisesti osattavat laulut puuttuvat?

Lasten virret ovat söpöjä ja kivoja laulaa, mutta riittääkö niistä kantavuutta aikuiselle? Veisuja on hauska lauleskella porukassa. Mutta mikä lauluarteisto kantaa läpi koko kirkkovuoden, mistä yhteinen kirja? Miten löytää ääripäiden välimaasto? Onko aika kehittää uusi virsikirja?

Kirkkomusiikin vahvuus on sen syvyydessä ja koko elämän kirjon kattavuudessa. Jumalanpalveluselämän vahvuus on sen syvyydessä ja koko elämän kirjon kattavuudessa. Oppi-isämme Luther piti elintärkeänä, että kansa sai osallistua messuun omalla kielellään laulaen ja siten kommentoiden, rukoillen, ylistäen, mietiskellen, surren... osallistua kirkkovuoden ajankohdan eläväksi tekemiseen. Olemmeko siirtymässä johonkin uuteen tulevaisuuteen tämän päivän musiikkiratkaisujen kautta tietoisesti ja suunnitellusti vaiko vain fiilisten takia?

Marjukka Andersson
AKIn varapuheenjohtaja
marjukka.andersson@kolumbus.fi

Uusi järjestösihteeri

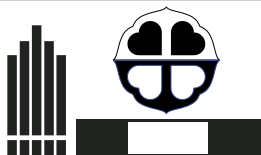
Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitus valitsi järjestösihteerin toimeen diakonissa Asta Turtiaisen, 34 v. Hän siirtyy marraskuun alussa liiton palvelukseen Espoon seurakuntayhtymän Leppävaaran seurakunnan diakoniatyöntekijän virasta.

Siirtyessäni lokakuun alusta Professoriliiton palvelukseen haluan kiittää kaikkia Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäseniä antoisista ja miellyttävistä yhteistyön vuosi-

sista. Mieleeni tulee erityisesti jäämään käyntini alaosastoissa ja niissä käydyt keskustelut. Toivotan teille kaikille suunnattua syksyä!

Raija Pyykkö

Missä Crux luuraa – Olethan ilmoittanut muuttuneen osoitteesi!

Cruxin toimitus on tehnyt Suomen Posti Oyj:n kanssa osoitepalvelusopimuksen. Tästä numerosta (Crux 6/2005) lukien väärään osoitteeseen menevät lehdet palautuvat liittojen toimistoihin, ja virheelliset osoitetiedot poistetaan jäsenrekisteristä.

Varmista lehden ja muun ammattijärjestösi postin tulon ilmoittamalla muuttuneet osoitetiedot liittosi toimistoon.

AKAVA käynnistää työaikakampanjan Työlle on aikansa

AKAVA ja aluetoimikunnat käynnistävät valtakunnallisen työaikakampanjan lokakuussa. Kampanjan tavoitteena on kannustaa työntekijöitä ja työnantajia pohtimaan oman työyhteisönsä työaikajärjestelyjä.

Eri paikkakunnilla järjestettävät työaikaseminaarit ovat avoimia kaikille työaikojen kehittämisestä kiinnostuneille. AKAVAn asiantuntijat kertovat työaikojen merkityksestä työhyvinvoinnille, erilaisista työaikajärjestelyistä sekä työaikapankista. Lisäksi työnantajien edustajat esittelevät jo käytössä olevia työaikajärjestelmiä.

Kampanjan aikataulu lokakuussa:

- 3.10. Jyväskylä, Paviljonki, Messukatu 10
- 5.10. Pori, Suomalainen Klubi, Eteläranta 10
- 12.10. Turku, Mauno Koivisto -keskus, Lemminkäisenkatu 12
- 18.10. Kouvola, Kasarminmäki, Paraatikenttä 5

Lisätietoa työaikakampanjasta osoitteessa www.akava.fi/tyoajat
Tervetuloa!

Edullisesti lomalle Punkaharjulle

A-lomat tarjoaa akavalaisten liittojen jäsenille edullisia mökkiviikkoja Punkaharjun mökeissä koko syksyn ajan. Mökkiviikon hinta on 120 euroa/viikko (normaalihinta 260 - 360 euroa). Viimeinen tarjousviikko on viikko 50. Tarjous ei koske vanhoja varauksia.

Pyöröhirsiä rakennettu Pankkotuvan mökki sijaitsee Punkaharjun Lomakeskuksessa. Alueella kasvaa suuria mäntyjä ja puiden välistä vilkkuu upea Saimaa. Aivan välittömästä läheisyydestä löytyvät Punkaharjun valtionhotelli ja metsämuseo Lusto.

Punkaharju Pankkotupa 75 ja 76 (varauskalenterin Punkaharju1 ja Punkaharju2) on 50 m²:n paritaloaluoneisto, joka on varustettu seitsemälle. Huoneisto käsittää olohuoneen, jossa keittokomero, 2 makuuhuonetta, saunan, pesuhuoneen, parven ja ulkoterrassin.

Mökin varaaminen onnistuu kätevästi A-lomien verkkosivuilla varauskalenterilla, www.a-lomat.fi -> mökkilomat tai soita A-lomat 020 111 2770.

Kanttoripäivät 2006: "Päästä virsi valloilleen"

4.11. mennessä ilmoittautuneille alempi osallistumismaksu!

Nyt on aika ilmoittautua Seinäjoella 7. – 9. helmikuuta 2006 järjestettävälle valtakunnallisille Kanttoripäiville.

Päivien teemana on "Päästä virsi valloilleen". Ohjelman kohokoh-tia on Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin konsertti. Ensimmäistä kertaa päiville on kutsuttu myös Porvoon hiippakunnan kanttoreita, ja suomenruotsalainen kirkkomusiikki onkin näkyvästi esillä ohjelmassa.

Kanttori-urkuriliitto järjestää perinteiseen tapaan päivien työelä-mäosion, jonka aiheena tällä kertaa on kanttorien fyysinen ja psyykkinen työsuojelu.

4.11.2005 mennessä ilmoittautuneille osallistumismaksu on 80 €, myöhemmin ilmoittautuneille 110 €. Opiskelijoiden ja eläkeläisten osallistumismaksu on 20 €. Kannattaa muistaa, että neuvottelupäiviä pidetään yleensä virka- ja työtehtävinä, ei koulutuksena, joten kus-tannukset eivät siten kuluta koulutusmäärärahoja.

Majoituksesta huolehtii jokainen osallistuja itse. Seurakuntiin lä-hetetyt kutsukirjeen liitteenä on yhteystiedot muutamiin Seinäjoen majoitusliikkeisiin, joiden kanssa on sovittu huonekiintiöstä. Opis-kelijoilla on mahdollisuus euron hintaiseen "lattiapatjamajoitukseen" seurakunnan tiloissa.

Päävastuussa Kanttoripäivien järjestelyistä on Kirkkohallituksen jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan yksikkö (KJM). Lisätietoja päi-vistä antavat KJM:n toimistos sihteeri Helena Juhola, puh. (09) 180 2340 (helena.juhola@evl.fi), puh. (09) 180 2340 ja musiikkisihteeri ul-la.tuovinen@evl.fi, puh. (09) 180 2262. Ohjelma ja ilmoittautumislo-make ovat verkossa osoitteessa <http://www.evl.fi/kkh/to/kjmk/kjanp.html>.

Kanttoripäivien järjestäjiä KJM:n ja SKUL:n lisäksi ovat Seinäjo-en seurakunta, Lapuan hiippakunta, Kirkon koulutuskeskus, Suomen Kirkkomusiikkiliitto sekä Teologit ja kirkkomuusikot ry.

Crux uudistuu - voita kahden hengen viikonloppuloma Holiday Club Tampereen kylpylässä

Crux-lehti on ollut suurin piirtein samannäköinen vuodesta 1992. Nyt on aika uudistaa lehteä sekä ulkonäöltä että sisällöltä, jotta se vastaisi paremmin lukijoiden odotuksia. Toivomme apuasi uudistusproses-sissa.

Syksyn aikana lähetämme kaikkien kolmen liiton jäsenistä satun-naisotoksella poimitulle joukolle kyselylomakkeen, jonka välityksellä henkilö voi kertoa meille mielipiteensä lehdestä ja esittää muutoseh-dotuksia. Kyselyyn vastaaminen ei vie paljon aikaa.

Vastanneiden kesken arvotaan kahden hengen viikonloppuloma Holiday Club Tampereen Kylpylässä.

Matkavakuutus Kanttori- urkuriliiton uusi jäsenetu 1.1.2006 alkaen

Kanttori-urkuriliiton jä-senedut lisääntyvät mat-kavakuutuksella. Yksi-tyiskohtaiset vakuutus-ehdot ja vahinkoilmoi-tuslomake löytyvät liiton kotisivuilta www.kolumbus.fi/skul ja niitä voi pyytää AKIn toimis-tosta.

Vakuutuksen ottaja on Aka-van kirkolliset ammattiliitot r.y. ja vakuutuksen myöntäjä on AIG Europe. Vakuutus koskee siis myös Pappisliiton jäseniä. Vakuutuksen voimaantulo ei edellytä mitään toimenpiteitä jäseniltä.

Jäsenyyteen liitetty ryhmäva-kuutus on **voimassa ensi vuoden alusta lukien** kaikilla liiton 18 - 70 -vuotiailla **työelämässä ole-villa, eläkeläis- sekä opiskelija-jäsenillä**. Vakuutettujen jäsen-ten mukana matkustava samassa taloudessa asuva puoliso sekä alle 19-vuotiaat lapset ovat myös va-kuutettuina. Kaikkien edellä mai-nittujen tulee asua vakituisesti Suomessa ja kuulua Suomen sosi-aaliturvan piiriin (voimassa ole-va Kela-kortti). Tutustu tarkem-min liiton sivuilla oleviin vakuu-tusehtoihin.

Vakuutus on voimassa alle 3 kk:n mittaisilla ulkomaanmat-koilla sekä kotimaassa linnun-tietä yli 50 km etäisyydelle työ-paikasta, koulusta, kodista tai ke-sämökistä suuntautuvilla vapaa-ajan matkoilla.

AIG:n asiakaspalvelunumero Suomessa on 020 303456, ulko-mailla vakavissa tapauksissa tu-lee ottaa ensisijaisesti yhteyt-tä AIG Assistance palveluun + 420 222 111 178. Vahinkoilmoi-tuskaavakkeen ja yksityiskohtai-semmat tiedot löydät liiton koti-sivuilta. Tutustu tarkasti vakuu-tuksen ehtoihin ennen matkalle lähtöä. Turvallista matkaa.

Sadan vuoden juhlaa Nuorten Keskuksessa

Nuorten Keskus viettää kuluvana vuonna 100-vuotisjuhliaan. Järjestö perustettiin vuonna 1905 nimellä Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten Liitto ja se toimi tuolloin kattojärjestönä eri puolille Suomea syntyneille nuorten kristillisille yhdistyksille.

Vuosisadan aikana järjestön rooli on monin tavoin muuttunut, toiminta kehittynyt ja työkenttä laajentunut. Nuorten kristillisten yhdistysten kattojärjestöstä on kasvanut luterilaisten seurakuntien nuorisotyötä monipuolisesti palveleva järjestö.

Perustehtävä on kuitenkin vuosien saatossa pysynyt samana: tavoitteena on nuoren uskon vahvistaminen ja hänen kasvunsa tukeminen. Tä-

nä päivänä entistä tärkeämpää on myös saada nuori ja hänen äänensä kuulumaan kirkossa ja yhteiskunnassa.

Juhlavuoden pääjuhlaa vietetään Helsingissä 1.12.2005. Päivä alkaa nuorisotyön **historiaseminaarilla Arthurin juhlasalissa** klo 10. **Juhlamesua vietetään Helsingin Tuomiokirkossa** alkaen klo 14 ja pääjuhlaa Vanhalla Ylioppilastalolla messun jälkeen.

Historiaseminaari ja juhlamessu ovat kaikille avoimia tilaisuuksia. Pääjuhla on kutsuvierastilaisuus. Lisätietoa Nuorten Keskuksesta ja 100-vuotisjuhlasta löytyy nettisivuilta osoitteesta: www.nuortenkeskus.fi.

Jäsentietojen muutosilmoitus Diakonia-työntekijöiden Liiton jäsenille!

☐ Osoitteen/nimenmuutos

☐ Jäsenlajin muutos

☐ Eroilmoitus

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

☐ Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

☐ Varsinainen jäsen

☐ Virka-, ☐ opinto- tai ☐ hoitovapaalla ajalla: ____/____20____-____/____20____

☐ Muu jäsen ☐ Työtön ☐ Opiskelijajäsen ☐ Jään eläkkeelle

Muutos voimassa alkaen ____/____20____

Palauta liiton toimistoon osoitteella: **Rautatie-läisenk. 6, 00520 Helsinki**
tai Fax (09) 877 7397

Muutoksen kohtaaminen ja johtaminen

Kirkollisen johtamisen forum

1. - 2.2.2006

Kongressi- ja koulutuskeskus Meripuisto, Espoo

Keskiviikko 1.2.2006

- klo 10.00 Avaus
johtaja Simo Huhta, Kirkkopalvelut
- klo 10.20 Kirkon työn tulevaisuus johtamisen haasteena
johtaja, TT Kimmo Kääriäinen, Kirkon tutkimuskeskus
- klo 11.30 Muutosten tekemisen dynamiikasta
psykologi Antti Aro, Romana Management Oy Helsinki
- klo 12.30 Buffet-lounas
- klo 13.30 Seurakuntarakenteen muutos ja johtaminen
tutkija, TT Risto T. Nieminen, Mikkeli
- klo 15.00 Kahvi
- klo 15.30 Uusi palkkausjärjestelmä johtamisen haasteena
kirkkoneuvos Risto Voipio, Kirkkohallitus, talousjohtaja Toivo Sistonen, Kajaani ja
kirkkoherra Juha Kauppinen, Tampere
- klo 17.00 Ryhmät päivän teemojen äärellä
- klo 19.00 Buffet-päivällinen

Torstai 2.2.2006

Buffet-aamiainen

- klo 9.00 Työyhteisön viestintä ja johtaminen
dosentti, FT Jukka-Pekka Puro, Turku
- mistä esimiehen viestintä- ja vuorovaikutustaidoissa on kysymys
 - suomalaisen työviestintäkulttuurin viime aikaiset muutokset ja jännitteet
 - palautteen, kannustamisen ja osallistuvan viestinnän kehittäminen
 - viestintä hankalissa ja jännitteisissä tilanteissa
 - keskustelemisen taidot kehityskeskusteluissa
- klo 12.30 Buffet-lounas
- klo 13.15 Aamupäivän tema jatkuu
dosentti, FT Jukka-Pekka Puro, Turku
- klo 14.45 Forumin päätös ja kahvi

Kustannukset:

Osallistumismaksu 150 €. Ohjelmaan kuuluvat ruokailut ja kahvit 74 €.
Majoitus Meripuistossa 1hh 48,40 €, 2hh 29,60 €

Ilmoittautumiset:

31.12.2005 mennessä kurssisihteeri Irene Antikainen, irene.antikainen@kirkkopalvelut.fi

Lisätietoja:

Kehittämispäällikkö Raimo Turunen, Kirkkopalvelut, raimo.turunen@kirkkopalvelut.fi
Kouluttaja Pekka Alaja, Kirkon koulutuskeskus, pekka.alaja@evl.fi

Järjestäjät:

Kirkkopalvelut, Kirkon koulutuskeskus, Suomen kirkon pappisliitto ja Kirkon Hallintovirkamiehet

Järjestöjen työehtosopimus allekirjoitettu

Kristillisiä ja kirkollisia järjestöjä koskeva työehtosopimus allekirjoitettiin 7.9.2005. Keväällä saavutettu ja nyt sinetöity tulos on luonteeltaan ns. runkosopimus. Se käsittää työehtosopimuksen keskeiset osat, kuten työntajan ja työntekijöiden yhteistointajärjestelmän, ulkomaantyötä koskevat perusasiat, luottamusmiestoiminnan puitteet, henkilöstökoulutuksen ja järjestökohtaisen sopimisen periaatteet.

Syksyn aikana neuvotteluja jatketaan palkkausjärjestelmän kokonaisuudistuksesta.

Sopimus on ensimmäinen laatuaan ja merkitsee sitä, että sopimuksen piirissä olevat järjestöt noudattavat palkka- ym. ratkaisuissaan yleisiä työmarkki-

napoliittisia periaatteita. Samoin sopimukset muuttuvat yleiseen tupo- ym. rytmiiin.

Sopimuksen työntekijäosapuolina ovat AKI ja SVTL. Sopimusta sovelletaan niissä järjestöissä, jotka ovat päättäneet olla siinä mukana tai jotka siihen myöhemmin liittyvät.

Syksyn aikana AKI ja SVTL käynnistävät normaalin luottamusmiestoiminnan sopimuksen piirissä olevissa järjestöissä, joko erikseen tai yhteisiä luottamusmiehiä asettaen.

AKI tulee informoimaan erillisellä jäsenkirjeellä niitä jäsenliittojensa jäseniä, joita asia välittömästi koskee.

Papiston päivät 2006

Seuraavat Papiston päivät pidetään Helsingin Messukeskuksessa 17. - 18. lokakuuta 2006.

Kyseessä on valtakunnallisesti suurin papiston koulutus- ja neuvottelupäivätapahtuma.

Päivien teemana on Pappi paikallaan. Ohjelmasta tiedotetaan tulevilla Cruxeissa.

Osanottomaksu on

- aktiivijäseniltä 150 € (maksu 15.9.2006 mennessä, 170 € 16.9.2006 alkaen)

- työelämän ulkopuolella olevilta ja eläkeläisiltä 90 €

- opiskelijoilta 25 €

Maksu sisältää ohjelmatarjonnan ja ruokailut.

Ilmoittautumisia aletaan ottaa vastaan maaliskuun 2006 puolenvälin jälkeen.

Merkitse ajankohta jo nyt kalenteriisi!

Varaudu ajoissa syksyn sateisiin Hanki Pappisliiton logolla varustettu sateenvarjo

Sateenvarjo on puuvartinen, tummansininen, muovii-ikkunalla ja liiton logolla varustettu. Hinta 12 euroa + toimituskulut 7,80 euroa.

Sateenvarjoja voi tilata AKIn toimistosta numerosta (09) 150 2653 tai (09) 150 2657.

Sinustako vaikuttaja? Vaalit tulossa!

**Ensi vuonna valitaan uudet valtuustot Suomen Kanttori-urkuriiliitolle, Suomen kirkon pappisliitolle ja Aka-
van kirkolliset ammattiliitot
AKI:lle vuosiksi 2006 - 2009.**

Kanttori-urkuriiliiton valtuustossa on jaossa 12 paikkaa ja Pappisliiton valtuustossa 28 paikkaa. Jäsenliittojen valtuustojen jäsenet muodostavat yhdessä AKI:n valtuuston, yhteensä paikkoja on 40.

Äänestys tapahtuu niin, että Kanttori-urkuriiliiton jäsen äänestää oman jäsenjärjestönsä ehdokasta ja Pappisliiton jäsen omaansa. Äänestäminen tapahtuu vuonna 2006 viikoilla 4, 5 ja 6.

Tänä syksynä on aika asettaa ehdokkaita. Siksi toivommekin aktiivisuutta jäsenjärjestöjen jäseniltä. Ole mukana vaikuttamassa! Kenen sinä haluai-

sit istuvan valtuustossa hiippakunnastasi ja järjestöstäsi?

- Lue tarkemmat ohjeet ehdokkaiden asettamiseksi.
- Kysy henkilöitä, joiden haluat asettuvan ehdolle (kannattaa asettaa useampi ehdokas samalle listalle).
- Kerää vähintään viisi henkilöä, jotka tukevat samoja ehdokkaita ja perusta valitsijayhdistys.
- Täytä perustamisasiakirja.
- Lähetä ehdokaslista ja perustamisasiakirja AKI:n toimistoon viimeistään 31.10.2005 klo 12.

Mikäli sinulla on kysymyksiä vaaleihin liittyen, soita AKI-toimistoon puh. (09) 150 2453.

Tarkemmat ohjeet ehdokkaiden asettamiseksi löytyvät liittojen kotisivuilta osoitteista www.kolumbus.fi/skul ja www.pappisliitto.fi.

Det är valtider! Var med och påverka!

År 2006 väljs nya fullmäktige för Finlands Kantor-organistförbund, Finlands kyrkas prästförbund och Kyrkliga fackförbund inom Akava AKI ry. för åren 2006 - 2009.

Kantor-organistförbundets fullmäktige består av 12 platser och Prästförbundets av 28 platser. Medlemsförbundens fullmäktigeledamöter bildar tillsammans AKI fullmäktige (40 platser).

Medlemmarna i Kantor-organistförbundet röstar på det egna medlemsförbundets kandidater och Prästförbundets medlemmar röstar på motsvarande sätt på de egna kandidaterna.

Röstningen sker under veckorna 4, 5 och 6 år 2006.

Under denna höst är det dags att ställa upp kandidater och vi hoppas på stor aktivitet bland medlemsförbundens medlemmar.

Var med och påverka! Vilka medlemmar vill du

att skall representera ditt stift och ditt förbund i fullmäktige?

- Läs instruktionerna för uppställande av kandidater
 - Fråga de personer som du vill att skall ställa upp (det lönar sig att ha flera kandidater på samma lista)
 - Samla minst 5 personer som stöder samma kandidater och grunda en valmansförening
 - Fyll i valurkunden
 - Sänd kandidatlistan och valurkunden till AKI:s kansli senast den 31 oktober 2005 kl. 12.
- Har du frågor kan du ringa till AKI:s kansli, tfn (09) 150 2453.

Närmare direktiv för uppställande av kandidater finns på förbundens hemsidor under adresserna www.kolumbus.fi/skul/ och www.pappisliitto.fi.

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Kanttori-urkuriliitto

Varsinaiset jäsenet

Sillanpää, Tarja, Kangasalan srk
Perälä, Eini, Kuusankosken srk

Opiskelijajäsenet

Haapaniemi, Riina, SibA Helsinki
Keinänen, Hanna-Leena, SibA Helsinki
Kivioja, Eeva, SibA Kuopio
Komi, Hanna, SibA Kuopio
Nousiainen, Mirka, SibA Kuopio
Rantanen, Marika, SibA Helsinki
Rautakoski, Riina, SibA Helsinki
Ylioja, Sheldon, SibA Helsinki

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet

Jattu, Sanna, Vihdin srk
Jerkku, Jenni, Helsingin srky/Kulosaari
Kainulainen, Pauliina, Joensuun srky/Pielisensuu
Karimies, Ilmari, Helsingin srky/Malmi
Kela, Tuuli, Suomen Pipliaseura
Kivekäs, Jaana, Hamina-Vehkalahden srk
Kuismanen, Raimo, Lohjan srk
Lehtinen, Saša, Kemin srk
Liivola, Henry, Riihimäen srk
Niittyyvuopio, Erva, Kajaanin srk
Ojanen, Ossi, Imatran srk
Perälä, Maaria, kaksoisjäsen
Puolanne, Auli, Helsingin srky/Kannemäki
Ropponen, Juha, Suomen Pipliaseura
Sipilä, Seppo, Suomen Pipliaseura
Sipola, Virpi, Helsingin srky/Paavali
Suolanen, Johannes, Lappeenrannan srky/Sammon-
lahti
Tamminen, Ritva, Lappeenrannan srky/Sammon-
lahti
Uuksulainen, Riikka, Helsingin srky/Roihuvuori
Uutela, Katri, Mikkelin srky/Mikkelin maasrk
Waris, Satu, Tuusulan srk

Maisterijäsenet

Metso, Emma, Joensuun kaupunki/Perhekeskus

Opiskelijajäsenet

Aho-Viitanen, Maisa, Åbo Akademi
Hautala, Antti, Helsingin yliopisto
Hokkanen, Mervi, Helsingin yliopisto
Högnabba, Jessica, Åbo Akademi
Janhonen, Hanne, Joensuun yliopisto
Kanerva, Tuire, Åbo Akademi
Karhumaa, Veikko, Helsingin yliopisto
Karppinen, Heikki, Helsingin yliopisto
Keränen, Anu, Helsingin yliopisto
Kotiranta, Tuija, Helsingin yliopisto
Leipakka, Lauri, Helsingin yliopisto
Makkonen, Mirka, Helsingin yliopisto
Manninen, Riku, Helsingin yliopisto
Nikander, Perttu, Helsingin yliopisto
Parviainen, Johanna, Helsingin yliopisto
Pihkakoski, Maria, Helsingin yliopisto

Saha, Jari, Helsingin yliopisto
Saloranta, Pia, Helsingin yliopisto
Silvennoinen, Salla, Helsingin yliopisto
Staff, Tuomas, Helsingin yliopisto
Tahkola, Marja-Leena, Helsingin yliopisto
Taponen, Tiina-Katariina, Helsingin yliopisto
Virtanen, Anu, Helsingin yliopisto
Virtanen, Liisa, Helsingin yliopisto
Väistö, Selja, Helsingin yliopisto

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Varsinaiset jäsenet

Forsberg, Gunnar, Helsingin kaupunki Etelä-
Kaarelan yläaste
Friman, Minna, Kärkölän srk
Jutila, Maisa, Alavieskan srk
Kaijanniemi, Niina, Porin srky/Teljä
Kestilä, Terhi, Enon srk
Klaavu, Riikka, Espoon srky/Olari
Kuusisto, Ulla, Porin srky/Yht.srk-työn keskus
Kvick, Merja, Kajaanin srk
Kähö, Outi, Piikkiön srk
Laiti, Tarja, Lahden srky/Keski-Lahti
Lamminen, Marja, Evijärven srk
Lehtinen, Merja, Mäntän srk
Makkonen, Jaana, Helsingin srky/Mellunkylä
Moisio, Päivi, Luopioisten srk
Ojala, Jarna-Maria, Turun srky/Kaarina
Rissanen, Mika, Joensuun srky/Pielisensuu
Rusanen, Irja, Helsingin srky/Norra sv.
Salo, Mirja, Kannonkosken srk
Soppi, Tarja, Heinolan kaup.srk
Strömborg, Satu, kaksoisjäsen
Vilkkilä, Hanna, Tampereen srky/Kaleva
Westerlund, Febe, Korsholms sv. församling
Österberg, Carita, Pojo sv. församling

Opiskelijajäsenet

Hintsanen, Maija, DIAK/Pieksämäki
Honkanen-Loponen, Merja, DIAK/Pori
Huttunen, Reija, DIAK/Pori
Karvonen, Ulla-Maija, DIAK/Oulu
Kerola, Harri, DIAK/Helsinki
Kinnunen, Salme, DIAK/Oulu
Koivisto, Sonja, DIAK/Pieksämäki
Koivusaari, Mirjami, DIAK/Pori
Kumpulainen, Kati, DIAK/Pieksämäki
Laine, Nita, DIAK/Helsinki
Lammi, Anne, DIAK/Helsinki
Lehtinen, Irja, DIAK/Järvenpää
Markkanen, Tuula, DIAK/Pieksämäki
Perälä, Tarja, DIAK/Järvenpää
Pietiäinen, Laura, DIAK/Järvenpää
Rissanen, Johanna, DIAK/Oulu
Salminiemi, Sirkka, DIAK/Pieksämäki
Siltala, Mika, DIAK/Järvenpää
Silvennoinen, Noora, DIAK/Helsinki
Vainio, Harri, DIAK/Pieksämäki
Valonen, Pia, DIAK/Järvenpää
Wasenius, Sanna, DIAK/Lahti

Asetu ehdolle – voit parantaa työpaikkasi työoloja

Työsuojeluvaalit järjestetään marras-joulukuussa 2005. Kun työsuojelu on hoidettu hyvin, turvallisuus ja työhyvinvointi lisääntyvät. Tulosta tehtäessä se on kova juttu.

Yli kymmenen hengen työpaikoilla valitaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua. Samalla valitaan työsuojelutoimikunnan jäsenet ja mahdolliset työsuojeluasiamiehet.

Vaalihojeet vaihtelevat toimialoittain. Yksityisellä sektorilla vaalikausi on kaksi, kunnissa neljä ja valtion virastoissa 2 - 4 vuotta.

TYÖNTEKIJÖIDEN EDUSTAJA

Työsuojeluvaltuutetun asema perustuu lakiin. Hän ei ole viranomaisten edustaja työpaikalla, vaan työntekijöiden edustaja työsuojeluasioissa työnantajaan päin. Työsuojelupäällikkönä toimii työnantaja tai hänen nimeämänsä edustaja.

Taitava valtuutettu osaa toimia sekä työpaikan johdon että henkilöstön kanssa. Luontevia yhteistyökumppaneita ovat myös työterveyshuollon edustajat. Hyvä tapa päästä perille työpaikan asioista on kiertää työpaikalla ja kuunnella henkilöstön iloa ja huolia.

Työsuojeluvaltuutetun on rohkeasti puututtava asioihin, kun hän havaitsee työpaikalla vikoja tai puutteita. Ongelmissa hän saa apua työsuojelupiirin ammattilaisilta.

USEIN KYSYTTYÄ

OAJ:n työelämäasiamies Marjatta Pitkänen on kirjannut ylös työsuojeluasiat, joissa opettajat ottavat häneen yhteyttä. Ongelmat ovat tuttuja muillakin työpaikoilla.

Paljon kysymyksiä herättävät työn vaarojen selvittäminen ja riskien hallinta sekä niiden vaatimien korjausten hinta ja aikataulut. Huolta aiheuttavat myös työtilaongelmat, erityisesti huono sisäilma.

Monet ongelmat liittyvät työn hallinnan tunteeseen, jaksamiseen, työn kuormittavuuteen, työ-

järjestelyihin ja sijaispulaan.

Joskus hankauksia aiheuttavat rehtorien ja opettajien vastuukysymykset, oppilaiden harjoitustyötilanteet sekä menettelytavat koneiden ja laitteiden kanssa.

Työpaikkakiusaaminen on edelleen ongelma monilla työpaikoilla. Erityisesti palvelualoilla ovat viime vuosina korostuneet psyykkisen kuormituksen, kiireen ja väkivallan torjunta ja hallinta.

KOULUTTAUDU JA ALA VAIKUTTAA

Työsuojeluvaltuutetuille on tarjolla runsaasti koulutusta ja aineistoa, jonka avulla he selviävät tehtävänsään. Työturvallisuuskeskus tarjoaa kymmeniä työsuojelun peruskursseja. Monet työpaikat seuraavat tapaturmatilastojen lisäksi työilmapiirin kehitystä ja henkilöstön jaksamista. Myös monet akavalaiset järjestöt ovat tutkineet jäsenkuntansa työhyvinvointia. Netissä on paljon tietoa työsuojeluasioista.

TYÖSUOJELUVALTUUTETUN TEHTÄVÄ ON:

- perehtyä työsuojelusäännöksiin, määräyksiin ja ohjeisiin
- perehtyä työpaikan työoloihin ja seurata henkilöstön työhyvinvointia
- tarkkailla työn turvallisuutta ja terveellisyyttä
- osallistua työpaikan työsuojelutoimintaohjelman tekemiseen, riskien arviointiin ja työsuojeluyhteistoiminnan kehittämiseen
- ilmoittaa mahdollisista puutteista ja epäkohdista työnjohdolle sekä tarvittaessa työsuojeluviranomaisille
- osallistua ja kehittää työpaikan työkykyä ylläpitävää toimintaa
- edistää työntekijöiden hyvinvointia yhdessä työsuojelutoimikunnan ja luottamusmiehen kanssa

Seurakunta-alan vaalihojeet löytyvät osoitteesta: www.tyoturva.fi/yhteistoiminta/valinta/index.html

Anitta Valtonen
toimittaja

Se saavat levätä

Hankasalmen seurakunnan kirkkoherra **Samuli Talasniemi** s. 8.2.1946, k. 31.8.2005.

Nurmeksen seurakunnan kirkkoherra, rovasti **Kaarlo Jalkanen** s. 19.9.1937, k. 13.8.2005.

Opintomatkat 2006

AKIn opintomatka 2006

TAIZÉ JA RANSKA: 18. - 25.4.2006

Teemat: Retriitti, hiljaisuus, nuorisotyö, musiikki.

Kohderyhmä: Papit, lehtorit, muut teologit ja kanttorit

Matkanjohtajat: Hannele Repo ja Stina Lindgård

Hinta: n. 1100 euroa

Pappisliiton opintomatka 2006

ISTANBUL, TURKKI: 11. - 18.9.2006

Teemat: Kristinuskon historia, ortodoksinen kirkko, kristinuskon ja islamin kohtaaminen

Matkanjohtajat: Gunnar af Hällström ja Esko Josas

Hinta: n. 1100 euroa

Matkojen tarkemmat tiedot tulevissa Crux-lehdissä. Matkoille voi jo ilmoittautua toimistosih-teeri Heli Meinolalle sähköpostitse osoitteella heli.meinola@akiliitot.fi tai puhelimitse numeroon (09) 150 2653.

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO
www.pappisliitto.fi

Tulosta valtuuston vaaliohjeet ja perustamisasiakirjat kotisivuilta.

Opintomatkat vuonna 2006.

KANTTORI-URKURILIITTO
www.kolumbus.fi/skul

Tulosta valtuuston vaaliohjeet ja perustamisasiakirjat kotisivuilta.

AKIn opintomatka Taizéen ja Ranskaan keväällä 2006.

Matkavakuutus jäseneduksi.
Lisätietoja kotisivuilla.

**DIAKONIATYÖN-
TEKIJÖIDEN LIITTO**
www.dtl.fi

Poimintoja Diakoniatyöntekijöiden päiviltä.

Rakkauden ammattilaiset

Olen saanut runsaasti palautetta diakoniatyöntekijöiden päivistä "Valoa kaupungin varjoissa". Kiitos kaikille palautetta antaneille. Kolmen kärkeen kiitoksissa nousee Owe Wikströmin puhe, viikkomessu ja lopupaneeli ja siinä erityisesti Kaisa Raittilan reipas juontaminen. Monista spoteista on saatu uusia oivalluksia, miettimistä ja tukea työhön. Päivien kokonaisuutta on kovasti keuhuttu. Ruokakin oli hyvää.

Vain yksi ohjelmanumero tietääkseni on herättänyt paheksuntaa, kesken tilaisuuden poislähtemistä ja ristiriitaisia tunteita, jotka purkautuivat heti seuraavana aamuna kriittisinä palautteina. Esitys oli maanantai-iltana nähty Prima-teatterin Jumalaiset naiset. Näin itse esityksen ensi kertaa. Jo seuraavana päivänä jouduin kyselijöille vastaamaan, mitä siitä itse pidin. Pidin ja en pitänyt. Ainakin edessä istuvalle musiikki oli aivan liian kovalla. Koska en kehdannut pitkään istua sormet korvissa, tungin paperinenäiliinaa korviini niin paljon kuin mahdollista ja niin saatoin olla vaihtamatta paikkaa.

Olen aina pitänyt alkuperäisistä Edith Piafin äänitteistä ja vahvasta tulkinnasta. Joskaan en ymmärrä ranskaa, joten sanojen merkitys on jäänyt hämärään. Piafin elämäkerran luettuani olen ollut siinä käsityksessä, että laulut kertovat ennen kaikkea rakkaudesta, jota Piaf elämässään janoisi. Hän lauloi ja rakasti. Rakkaus oli hänellä ikuista, kohteet vain

vaihtuivat. Nautin näistä lauluista tälläkin kertaa.

Toisen roolihahmon, Marlene Dietrichin astuessa lavalle, säpsähdin. Voi ei. Uskallanko päivien jälkeen avata sähköpostini. Huolestuin heti, että meneekö vihaiset palautteet liiton piikkiin. Mehän olemme päävastuussa näistä päivistä. Tiesin heti, että tästä eivät kaikki pidä.

Olisiko pitänyt olla niin viisas, että olisi etukäteen ottanut selvää, mitä Helsingin seurakuntayhtymän diakoniatyön tarjoama esitys sisältää. Tätä oli kuulemma kovasti keuhuttu...

Tästä osiosta en osannut nauttia. Olin niin huolestunut. Mutta mitä se itsessäni huolen lisäksi muuten herätti. Istuessani siinä ja katsellessani esiintyjän reisiä ja sukkanauhoja, ajattelin, että tämän kaupungin varjoissa nämä naiset, rakkauden ammattilaiset, tekevät työtään. Kaikilla heillä ei ole niin hienoja hepeneitä kuin lavalla nähtiin, harva heistä on ylpeä työstään eikä heistä monikaan esiinny mielellään valokuvissa. Kuinka paljon heitä on työssä, kukaan ei tiedä, jotain arvioita on. Helsingin Diakonissalaitos perusti jo kauan sitten tukipiteen prostituoiduille. Asiakkaat löysivät tiensä sinne. Joukossa oli myös miehiä. Nykyään myös Helsingin seurakuntayhtymän jotkut diakoniatyöntekijät eli kirkon rakkauden ammattilaiset kohtaavat näitä toisenlaista työtä tekeviä rakkauden ammattilaisia. Avuntarvetta, johon muu apu ei yllä, löytyy Helsingin yöstä. – Ei tältä voi uumistaa silmiä, vaikka haluaisikin.

Zarah Leander lauloi viimeisenä. Tilanne vähän parani. Asu oli taas säädyllyinen. Tuttuja, mukaansa tempaavia lauluja. Kauniisti katettu buffet-illallinen päälle. Illallisenkaan aikana en ollut ainoa, jolle musiikki oli liian kovalla. Lopulta päivä oli jo myöhäisessä illassa. Muiden järjestäjien kanssa helpottuneina astuimme viimeisinä ulos Finlandia-talosta Helsingin öiselle kadulle.

JK. Diakoniatyöntekijöiden päivien avauksessa ei ollut tarkoitus selvittää Diakoniatyöntekijöiden Liiton historiaa kattavasti. Tästä syystä jäi valitettavasti mainitsematta mm. Suomen Diakonien Liiton perustamisvuosi 1960.

KIM LÜCK

Kan teologer ha något att lära sig av naturvetare?

Mary Fairfax, känd för eftervärlden som Mary Somerville, var i 1800-talets Edinburgh en nyfiken och frågvis liten flicka, som intresserade sig för allting i sin omgivning: snäckskal, stjärnor och framför allt djur. Marys vetgirighet uppfattades inte som något positivt av alla. Tant Janette t.ex. klagade på att Mary sydde alltför litet. Mary fick inte som flicka lov att studera latin, matematik och naturvetenskap som hon ville, utan styrdes mot sysselsättningar som ansågs vara mera lämpliga för unga damer. Hennes vetgirighet och intresse för naturen lämnade henne dock inte i fred. Senare var hon stark nog att kämpa mot de samhälleliga normer och fördomar och den avund som ville hindra henne från att komma åt

akademisk lärdom. Hon fick hjälp också, t.ex. av en viss professor Wallace som undervisade henne som privatelev per brevkurs. Tid för att studera tog Mary Somerville till en början tidigt på morgnarna, innan de andra hade vaknat. Då barnen blev äldre blev det lättare att studera.

Mary blev aktiv inom vetenskapsvärlden. Hon översatte en bok i astronomi av La Place och skrev ett par populärvetenskapliga presentationer, en i fysik och en som behandlar den mikroskopiska djurvärlden. Hennes insatser uppmärksammades med hedersmedlemskap i olika vetenskapliga samfund, men trots detta och trots att hon umgicks med storheter som Faraday och Stuart Mill blev det aldrig någon stor vetenskapare av Mary Somerville. Det att hon inte företog sig någon självständig forskning är en av de saker hon ångrar på sin ålders höst. Däremot var Mary Somerville den första undertecknaren av en petition till engelska parlamentet om kvinnors politiska rösträtt, likaså av en petition till Londons universitet om att kvinnor skall beviljas rätt att avlägga akademisk slutexamen.

Det att vi uppfylls av intresse, passion och kärlek till vår omvärld, både människor, djur och natur - det är en stor gåva i livet. Denna inre passion har jag ofta funnit att naturvetarna har. Kan det bero på att föremålet för deras intresse är konkreta ting och mätbara företeelser? Ett passionerat intresse ger ork - passion drev också Mary Somerville till att övervinna många yttre hinder i sitt liv och till att kämpa för andras rätt.

Jesus tänkte konkret. Guds rike jämför han med en fattig kvinna som hittar sin borttappade peng. Att se det fantastiska i det till synes enkla och konkreta - det gjorde Mary Somerville, det gör många naturvetare i dag och det gjorde Jesus. Skulle jag som präst kunna börja tänka litet konkretare och dessutom vinna på det i form av intresse och passion för min uppgift? Det är nog lättare för mig att prata om att älska hela världen i en halvtom kyrka än att t.ex. göra något konkret tillsammans med bråkiga och uppkäftiga tonåringar som driver omkring på gatorna, men är det lika motiverande?

Skribenten är chef för gemensamt svenskt församlingsarbete i Helsingfors.

Pekka Leino

**KIRKON
OIKEUDELLISET
NORMIT**

n. 200 s.
hinta 25 €

Johdantokirjassa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon oikeuteen esitellään kattavasti tärkeimmät kirkon toimintaa sääntelevät säädökset ja oikeudelliset normit.

Kirjassa on lisäksi perusteellinen käsittehakemisto, joka tarjoaa lisätietoa kirkon oikeudesta ja siihen liittyvistä käsitteistä.

tilaukset

Suomalainen Lakimiesyhdistys ry.
p. (09) 6120 300, f. (09) 604 668
sly@lakimies.org

Uusi palkkaus- järjestelmä ja sairaala- sielunhoitaja

Uusi palkkausjärjestelmä on päivän sana seurakuntien käytävillä näinä päivinä. Työntekijät ovat saaneet tehtävänkuvauslomakkeen lokeroonsa sekä opastusta lomakkeen täyttöön. Lomakkeiden täyttö ja itsearviointin tekeminen eivät liene vieraita kirkon koulutuksissa mukana olleille sekä omaa työtään esimies-alaiskeskusteluissa pohtineille.

Oman työn pohdinta tuli siis ajankohtaiseksi myös minulle, tuoreelle sairaalapapille (lokakuussa on puolivuotisjuhlan aika). Oli aika täyttää tiivis ja pienitekstinen lomake. Uusi palkkausjärjestelmä on tullut tutuksi AKIn hallituksessa itselleni, mutta oman työn pohtiminen ei silti ole yksinkertaista. Tiedänkö aivan varmasti, mikä on tärkeintä ja olennaisinta työssäni, miksi virkani on ylipäätään olemassa? Samalla mietin, miten uusi palkkajärjestelmä hyvine ja huonoine puolineen on tullut tutuksi työtovereilteni seurakunnassa.

Sairaalapapin työ on monin tavoin haasteellista sekä keskittymistä olennaisen äärelle, niin kuin tuttu

kollega totesi keskustellessamme tästä työstä. Olemme ihmisen kivun, sairauden, surun ja luopumisen kanssa tekemisissä päivittäin. Kuoleman kohtaaminen arkipäiväistyy, mutta silti jokainen kerta sairaalan kappelin saattohartaudessa omaisten kanssa pysäyttää ja kertoo elämän rajallisuudesta. Erityisen puhuttelevaa ja kipeääkin tekevää on hetki lapsensa menettäneiden vanhempien kanssa. Sairaalapapin sanainen arkku on silloin tyhjä. Olemme yhdessä hiljaa ja mietimme, mikä oli Jumalan tarkoitus.

Työskentely vanhusten yksikössä tuo valoa työpäivään. Yhteiset laulu- ja hartaushetket keskusteluineen ovat antoisia. Pitkäaikaispotilaiden kanssa tulee tutuksi ja tervetulotoivotus osastolle on lämmin ja sydämellinen.

Jos sairaalapapilla on työnohjaajakoulutus, kuten itselläni on, työnkuvaan kuuluu myös yksilö- sekä ryhmätyönohjaus kirkon työntekijöille sekä sairaaloiden henkilökunnalle. Kun sairaalan henkilökunnan jäsen voi hyvin ja jaksaa työssään, se heijastuu myös potilaiden parhaaksi. Työsarkaa riittää sairaalan kiireisessä ja tuloksia vaativassa maailmassa. Henkilökunnan resurssit vastata ajan haasteisiin ovat rajalliset.

Jossain työn välissä olisi varmasti hyvä pohtia eettisiä kysymyksiä, vaikkapa paikallisessa eettisessä foorumissa. Seurakunnan edustajalta sairaalassa toivotaan vastauksia moniin ihmisiä mietittyäviin kysymyksiin, mutta oma asiantuntijuus on rajallista. Koulutuksellista tarvetta on myös asiantuntijatyössämme.

Yksi sairaalapappina työskennellessä mietittyävä kysymys on päivytyys. Potilaat eivät halua tavata pappia vain virka-aikana, vaan hätä tai muu ahdistus voi tulla mihin kellon aikaan tahansa. Päivällä tehty sielunhoitotyö jatkuu siis vielä illalla tai yöllä. Kun sairaaloissa työskenteleviä pappeja on vain muutama tai yksi, päivytyys (eli jatkuva valmiustila) on jatkuvaa tai vähintään joka toinen viikko. Tunnollisella luonteella varustettu työntekijä uupuu ja väsy ennen aikojaan. Pappien kollegiaalisuus ja päivytysten jakaminen seurakuntapapiston kanssa ei ole yksinkertaista ja helppoa. Uusi palkkausjärjestelmä ei tuo tähän välttämättä ratkaisua, mahdollisen päivytysskorvauksen tai vapaan muodossa.

Uusi palkkausjärjestelmä saa meidät pohtimaan omaa työtämme ja työskentelyämme. Oman työn äärelle on muulloinkin hyvä pysähtyä pohtimaan ja kehittämään uutta, säilyttää mukana vanhaa ja hyväksi koettua. Hyvän mahdollisuuden tähän suovat vuosittain pidettävät kehittämis keskustelut esimiehen kanssa, kun niihin paneudutaan hyvin puolin ja toisin.

Kirjoittaja on Suomen Kirkon Pappisliiton varapuheenjohtaja.

Palkkausjärjestelmän uudistaminen lisää paikallista toimivaltaa

Kirkon palkkausjärjestelmä laadittiin aikanaan hyvin keskitetyksi. Kaikki sopimukset tehtiin Helsingissä valtakunnallisten sopijaosapuolten toimesta, samoin jopa yksittäistä työntekijää koskevat tarkistukset sopimuskausien aikana. Järjestelmä oli jäykkä ja hidas eikä se juuri reagoinut maailman muuttumiseen.

1990-luvun lopulta lähtien paikallista toimivaltaa on pyritty varovaisesti lisäämään. Tämä on koskenut ennen muuta suuria seurakuntia ja yhtymiä.

Uusi palkkausjärjestelmä (UPJ), joka on valmis-teilla, tuo tähän keskitetyn ja paikallisen toimivallan problematiikkaan selvän tahdin muutoksen. Sekä uuden järjestelmän valmistelussa että sen aikanaan alkavassa soveltamisessa on oleellisena osana paikallinen toimivalta, mutta kääntöpuolena myös paikallinen ”palkkatyöskentely” ja paikallinen vastuu.

UPJ:N VALMISTELU

Uuden järjestelmän valmistelu alkoi keskustasolla muun sopimustoiminnan yhteydessä Palkkavaaka-järjestelmää soveltaen. Viime keväänä oli ensimmäinen paikallistoiminnan vaihe yhdeksässä valmisteluseurakunnassa. Niissä laadittiin kaikista tehtävistä työnkuvaukset, jotka käsiteltiin esimiehen ja työntekijän kesken. Työnkuvauksen pohjalta sopijaosapuolten neuvotteluryhmä yhdessä Palkkavaakakonsultin kanssa on laatinut malli- tai tyyppikuvaukset, jotka puolestaan käsitellään loka-marraskuussa kaikissa seurakunnissa. Näin korostuu paikallisen ja keskustason yhteinen valmistelu.

Kun paikallisesti jokaisen työtehtävän sisältö sel-

vitetään ja se sijoitetaan johonkin mallitehtävään, se tapahtuu esimiehen ja työntekijän yhteisellä päätöksellä. Jos asiasta syntyy erimielisyyttä tai epäselvyyttä, avuksi otetaan paikallisesti asetettu ohjausryhmä, jonka tehtävänä on valvoa sijoittelun oikeellisuutta ja tasapuolisuutta. Ohjausryhmään valitaan paikalliset olosuhteet (esimerkiksi se, onko järjestöjen luottamusmiehiä) huomioon ottaen sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Tämä avaa mahdollisuuden uudenlaiseen yhteistoimintakulttuuriin paikallistasolla.

Marraskuun puolivälistä alkaen vastuu UPJ:n valmistelusta on keskustason neuvottelijoilla. Mahdollinen neuvottelutulos informoidaan selostustilaisuuksissa ensi keväänä.

UPJ:N SOVELTAMINEN

Uuden järjestelmän soveltaminen tapahtuu tietysti paikallisseurakunnissa ja yhtymissä. Uudistuksen tarkoituksena on tuoda välineitä henkilöstöhallintoon, rekrytointiin ja hyvään esimiestyöskentelyyn.

Suurin muutos tulee olemaan se, että palkkausasiat voidaan ottaa esille kehityskeskusteluissa. Tarkoituksena ei tietenkään ole niiden muuttaminen palkkaneuvotteluiksi. Mutta palkkauspäätösten läpinäkyvyys ja palkkojen kokeminen oikeudenmukaisemmiksi tulee koeteltavaksi uutta järjestelmää sovellettaessa. Kun tänne asti päästään, silloin on jo seuraava kesä.

Esko Jossas

AKIn toiminnanjohtaja

Ari Huotari

Pohjois-Pohjanmaan kanttorikuoro ja Inkerin piispa Aarre Kuukauppi Kelton kirkossa.

ANJA HYYRYLÄINEN

Pohjois-Pohjanmaan kanttorit opintomatkalla Pietarissa

Pohjois-Pohjanmaan kanttorit tekivät opinto- ja esiintymismatkan Pietariin syyskuun alkupuolella.

Matkanjohtajana toimi kanttori-urkuriyhdistyksen puheenjohtaja Ylikiimingin kanttori *Leo Rahko*. Lähes 30-henkinen kanttorikuoro piti hengellisen musiikki-illan Kelton kirkossa. Piispa *Aarre Kuukauppi* otti lämpimästi vierailevan kuoron vastaan. Kanttorit saivat tutustua uudistettuun Inkerin kirkon koulutuskeskukseen, missä työntekijöiden koulutus tapahtuu.

Matkan yksi kohokohta oli tutustuminen Pietarin konservatorioon ja sen korkeatasoiseen opetukseen. Paikalliset osastojen johtajat esittelivät opiskelumahdollisuuksia ja upeita konservatorion tiloja. Saimme seurata laulunopetusta, kuorokoulutusta ja kuulumme urkujen soiton opiskelusta. Oppaanamme toimi Sibelius-Akatemiassa opiskellut Kelton kanttori *Marina Väisä*.

Sunnuntaina lauloimme messussa Pietarin Pyhän Marian kirkossa. Messun toimitti Suomessakin paljon puhujamatkoja tehnyt pastori *Arvo Survo*. Samanaikaisesti sinne oli suunnannut matkansa myös Haapsalun kirkkokuoro Virosta. Messussa oli siis mukana inkeriläisiä, suomalaisia ja virolaisia. Monet Pietarin suurmirkot olivat tutustumiskohteitamme lisäksi kirkosta lähtien. Myös ortodoksiseen vigiliaan oli mahdollisuus osallistua.

Pitkän linja-automatkan aikana kuultiin informaatiota Vienan Karjalan seurakunta- ja musiikkityöstä kirkkoherra *Ari Huotarin* esittämänä. Hiippakuntakanttori *Anja Hyyryläinen* kertoi ajankohtaisista kanttoreita koskevista asioista ja Suomen Kanttori-urkuriliiton varapuheenjohtaja *Hannu Niemelä* toi liiton terveisii. Monipuolinen ja onnistunut opintomatka antoi virikkeitä seurakuntien musiikitoimintaan.

Kirjoittaja on Oulun hiippakuntakanttori.

Kirkko ja taide – Norjan kirkolle uusi kulttuuriselvitys

Mikä on kirkon rooli tämän päivän kulttuurielämässä ja mikä se voisi olla? Minäkalasta taiteellista toimintaa kirkossa on ja miten sitä voisi kehittää? Näitä kysymyksiä pohditaan Norjan kirkon tilaamassa kulttuuriselvityksessä Kunsten å vaere kirke. Om kirke, kunst og kultur (Verbum, Oslo 2005).

Keväällä 2003 Norske kirkeakademier sai Norjan kirkolta tehtäväksi 1. kartoittaa kirkon taide- ja kulttuuritoiminnan koko kirjo, 2. kehittää kirkon kulttuurityön teologiaa sekä 3. laatia tulevaisuuden strategia kirkon valtakunnalliselle, alueelliselle ja paikalliselle kulttuuritoiminnalle. Tehtävää varten asetettiin kymmenhenkinen työryhmä. Teologeista, kirkkomuusikoista ja eri taiteenalojen edustajista koostuvan työryhmän johtoon nimettiin Rikskonserterne -organisaation johtaja Einar Solbu. Mielenkiintoinen ja ulkoasultaan erinomaisen kaunis työ julkaistiin huhtikuussa 2005. Kulttuuriselvitys ja siitä saatu palaute ovat marraskuussa Norjan kirkolliskokouksen asialistalla.

KIRKKO JA TAIDELAJIT

Selvityksen kartoitusosassa tarkastellaan eri taidelajien asemaa kirkossa sekä kirkon kulttuuritoiminnan merkitystä yhteiskunnassa. Kirkon työ taiteiden parissa on työryhmän mielestä olennainen osa kirkon olemusta. Se vastaa ihmisten syviin hengellisiin tarpeisiin ja auttaa kirkkoa vahvistamaan ja kehittämään yhteiskunnallista rooliaan. Kartoituksen laajasta aineistosta voin tässä vain poimia eräitä keskeisiä ajatuksia.

Työryhmä toteaa, että taidelajeista musiikilla on kirkossa erikoisasema. Musiikki kuuluu seurakuntaelämän ydintoimintaan. Kirkkomuusikot ovat ainoa taiteilijaryhmä, jonka palkkaamisesta seurakuntiin on laissa määrätty. Seurakuntien musiikkitoiminta ja kirkkokonsertit ovat tärkeä osa paikallista kulttuurielämää ja tavoittavat tilastojen mukaan suuria väestöryhmiä. Musiikin avulla kynns kirkkoon ma-

daltuu ja kirkon kontaktipinta kasvaa. Kirkkomusiikin nykytilasta Norjassa työryhmä erityisesti nostaa esille vaietun rekrytointiongelman sekä kysymyksen eri tyyllilajien asemasta kirkossa. Työryhmä pitää tärkeänä sitä, että kirkko on avoin nykypäivän ilmaisukeinoille ja että se huomioi seurakuntalaisen erilaiset musiikkimieltymykset.

Myös sanataiteella on kirkossa keskeinen merkitys. Norjassa on vuodesta 2001 valmisteltu uutta raamatunkäännöstä, ja ensimmäistä kertaa joukko nimekkäitä kirjailijoita on mukana varmistamassa kieliasun ja retoristen keinojen taiteellisen tason. Myös kirkkokäsikirjojen uudistaminen, joka on tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2009, ja jatkuva virsi tuotanto ovat esimerkkejä siitä, miten sanataide on mukana kehittämässä kirkkoa ja sen ilmaismuotoja. Norjan kaunokirjallisuudessa on merkkejä uudesta ”uskonnollisesta aallosta”, samoin kirjallisuuden tutkimuksessa. Toisaalta Raamatun tutkimuksessa käytetään yhä useammin kirjallisuustieteen menetelmiä.

Muita kirkolle keskeisiä taidelajeja ovat kuvataide ja arkkitehtuuri. Kirkkojen taidearteet muodostavat yhteenlaskettuina maan suurimman taidegallerian. Ne takaavat sen, että lähes kaikilla paikkakunnilla voidaan nauttia korkealaatuisesta taiteesta. Kirkkotaiteen ilmaismuodot ovat viime vuosina monipuolistuneet ja suhde liturgiaan on saanut enemmän huomiota. Yhä useammin kirkkovuoden tapahtumia kuvataan erilaisten tilapäisten installaatioiden avulla. Yleisellä taidenäyttämöllä on viime aikoina yhtenä trendinä ollut havaittavissa kristillisten kuvakonventioiden käyttäminen uusissa yhteyksissä.

Arkkitehtuurissa vallitsi Norjassa kauan kirkkotilan käytännöllisyyttä ja monikäyttöisyyttä korostava suuntaus, jonka tuloksena kirkkojen uustuotanto arkkitehtonisesti usein oli vähemmän kiinnostava. Nyt on jälleen nähtävissä pyrkimys kohti kirkkotilan erilaisuutta ja pyhyttä korostavaa rohkeampaa tyyliä. Kirkko on tärkeä rakennus muillekin kuin jumalanpalveluksiin osallistuvalla kirkkokansalla. Se on ladattu merkityksellä, jonka avulla kaikki, mikä kirkkotilassa tapahtuu saa symbolisen tulkinnan.

Vähemmälle huomiolle ovat kirkossa selvityksen mukaan jääneet muut tarkastelun kohteena olleet taiteet: teatteri, tanssi ja elokuva. Liturgia on draaman muoto ja kirkkotila on myös näyttämö. Siksi näyttämötaiteella olisi paljon annettavaa kirkolle. Erilaisia kirkkodraamoja ja liturgisia draamoja on Norjassakin jonkin verran harrastettu, samoin liturgista tanssia. Varsinkin seurakuntien lapsi- ja nuorisotyössä draaman ja tanssin käyttö on yleistymässä. Useimmiten nuoret itse ovat aktiivisia, harvemmin kirkkotilaan kutsutaan näyttelijöitä tai tanssijoita. Myös elokuva on etenkin nuorisotyössä hyväksi havaittu taidemuoto, jonka avulla voidaan avata Raamatun maailma nuorille tai ottaa puheeksi nuorten elämäntilanteita.

TAITEEN JA KIRKKOTILAN TEOLOGIA

- Jumala loi ihmisen luomistyönsä jatkajaksi.
- Jumalan ihmiseksi tuleminen tietynä aikana tietyssä kontekstissa osoittaa, että evankeliumi on ilmaistava kulttuurisessa kontekstissa - eri tavalla eri aikoina.
- Jeesus käytti vertauksissaan taiteellista ilmaisumuotoa kuvatessaan Jumalan valtakuntaa.
- Taide voi ilmestyksenkaltaisen luonteensa ansiosta välittää ihmiselle Pyhän Hengen totuuksia.
- Taiteessa on evankeliumiin verrattava vallankumouksellinen, epäoikeudenmukaisuutta ja teennäisyyttä vastustava elementti.
- Taiteella on elämäntulkitsijan rooli kuten kirkolakin.

Pilareiden pohjalle työryhmä luonnosteleo selaisen kirkkotilan teologian, jossa kirkkotila kuvataan paitsi pyhän mysteerin ja ylösnousemuksen ilmentäjänä myös mikrokosmoksena, jossa sekä taivas että syvyys näkyvät. Kirkkotila nähdään mahdollisuuksien eikä rajoitusten paikkana, jossa monien eri taideilmaisujen avulla voidaan osoittaa Kristusta ja jossa koko ihmiselämä voidaan tuoda Jumalan kasvojen eteen. Kirkkorakennus voi nostaa ihmisen yksilöllisyydestä kolmiyhteisen Jumalan ja universaalin kirkon yhteyteen. Siksi sen laatuun ja sisältöön on panostettava.

HAASTEESTA VISIOON JA TOIMINTAAN

Kirkon kulttuuritoiminnan tulevaisuuden strategi-

Kai Hilditch / KuvaKotimaa

Norjan kirkon kulttuuriselvitys julkaistiin huhtikuussa. Selvityksessä todettiin, että kirkolle keskeisiä taidelajeja ovat etenkin musiikki, sanataide, kuvataide ja arkkitehtuuri. Esimerkiksi Borgundin sauvakirkossa riittää katsottavaa sekä sisä- että ulkopuolella.

an lähtökohtana työryhmä pitää sitä, että kirkon tulisi toiminnassaan hyödyntää kaikkia ihmisen käyttämiä viestintäkeinoja. Visiona on ihmisen luovuutta tukeva ja kulttuuria uudistava avoin ja kutsuva kirkko, joka antaa tilaa koko ihmiselle ja joka käyttää kaikessa työssään taideilmaisuja.

Kulttuurikartoituksen pohjalta työryhmä esittää suuren määrän konkreettisia toimenpiteitä, joita kaikkia tässä on mahdollon esitellä. Koska kirkon työntekijöillä on keskeinen asema kirkon kulttuurityön kehittämisessä sekä perus- että täydennyskoulutuksessa tulisi olla taideaineita. Työntekijöiden tulisi ymmärtää eri taidelajeja ja tiedostaa miten suuri kirkon rooli kulttuurielämässä on. Mikäli kirkko haluaa olla aktiivinen toimija kulttuurielämässä ja omin ehdoin kehittää itseään kulttuuriareenana, sen on kohennettava taidekompetenssiaan.

Kanttoreille työryhmä esittää – tässä kohden heidän näkemykseensä ei ole aivan helppoa yhtyä – työkuvaan laajentamista siten, että heille lankeaisi päävastuu kirkon kulttuurityön koordinoimisesta.

Kirkon ainoina taidekoulutuksen saaneina työntekijöinä heillä katsotaan olevan hyvät edellytykset taiteilijayhteistyöhön. Diakoniatyöntekijöiden tulisi tuntea taiteiden – erityisesti musiikin – terveyttä ja yhteisyyttä edistävät ominaisuudet, ja papeille työryhmä suosittelee mm. kielenkäytön ja puheen taiteellisten aspektien, liturgisen laulun ja esiintymisen sekä arkkitehtuurin opiskelua.

Valtakunnallisella tasolla merkittävimpänä konkreettisena toimenpiteenä työryhmä esittää, että Norjan kirkolliskokous perustaisi Kirkon luovan ja esittävän taiteen keskuksen, jonka tehtävänä olisi kirkollisen kulttuurityön tukeminen. Tässä resurssi- ja kompetenssikeskuksessa luotaisiin mm. kontakteja ja verkostoja kulttuurityöntekijöiden ja seurakuntien välille, kohennettaisiin alalla toimivien – niin päättäjien kuin työntekijöiden – kompetenssia sekä huolehdittaisiin kirkon ja kulttuurielämän välisestä tiedonkulusta. Näin voitaisiin keskuksen avulla myötävaikuttaa siihen, että kirkon kulttuurityö tulevaisuudessa antaisi leimansa koko maan kulttuurielämälle.

Kirkkoa ja kulttuurielämää yhdistää kaupallistumisen, pinnallisuuden ja yksipuolisen hyötyajattelun vastustaminen. Siitäkin syystä kirkon ja seu-

rakuntien tulisi käydä aktiivista dialogia ja tehdä yhteistyötä eri kulttuuri-instituutioiden kanssa. Esimerkiksi valtion ja kunnan taide- ja kulttuurimäärärahojen puolustaminen voi työryhmän mielestä olla kirkonkin asia. Norjassahan kirkon ja valtion suhde on kiinteämpi kuin Suomessa, ja siksi tällainen yhteistyö on helpompi ja ehkä tarpeellisempikin.

Omat mielenkiintoiset lukunsa on selvityksessä omistettu aiheille ”saamelainen kirkko- ja kulttuurielämä” sekä ”lapsi ja taide kirkossa”. Jälkimmäisestä aiheesta todetaan, että kirkon lapsille suunnatun kulttuuritoiminnan taiteellista ja pedagogista tasoa olisi nostettava, ennen kaikkea sitä silmällä pitäen, että lapsen luovat kyvyt pääsisivät kehittymään paremmin. Teosta täydentää työryhmän jäsenten omat – osin hyvinkin persoonalliset – ajatukset sekä kirkon aiheen arvoinen loistava kuvitus.

Kulttuuriselvitys on luettavissa nettiosoitteessa www.kirken.no/kulturmelding.

Kirjoittaja on Porvoon ruotsalaisen tuomiokirkkoseurakunnan kanttori.

Kirkon palvelussuhdelait kokonaisremonttiin?

Kirkon henkilöstön asemaan liittyvät säännökset ovat nykyisin hajallaan, eritasoisina ja jossain määrin eri henkilöstöryhmiä koskien erilaisina. Kirkon säännökset poikkeavat monessa kohdin valtion ja kunnan vastaavasta lainsäädännöstä, jota on viime vuosina oleellisesti muutettu. Myös EU:n paine osaltaan vaikuttaa siihen, että kirkon tulee harkita omien säästönsä muuttamista. Kirkkohallitus asetti kesäkuussa 2004 työryhmän valmistelemaan kokonaisuudistusta.

POHDITTAVIKSI OVAT TULLEET ERITYISESTI SEURAAVAT KYSYMYKSET

Tarvitaanko nykyiseen tapaan virkasuhdetta tyypillisimpänä palvelussuhdelajina vai voitaisiinko kuntien tapaan siirtyä työsopimussuhteeseen kaikkialla siellä, missä ei käytetä julkista valtaa? Jos tämä muutos tehdään, se heijastuu suoraan hengellisen työn työaika – työajattomuus –problematiikkaan ja koskettaa työn järjestelyjä oleelliselta osin.

Joissakin viroissa on selkeä kytkös tuomiokapituliin, vaikka palkanmaksu ja muu henkilöstöhallinto tapahtuukin pääosin seurakunta- tai yhtymätasolla. Missä määrin tuomiokapitulin osuus on tarpeen säilyttää papin ja kanttorin virkojen täyttämiseksi, pätevyysarviomisessa, sivutoimilupien myöntämisessä ym.?

Ns. valtakirjavirassa olevat ovat käytännössä

erottamattomia. Onko mahdollista muuttaa tilannetta niin, että he tulisivat normaalin irtisanomismenettelyn piiriin, jos erikseen ratkaistaan kysymykset siitä, millä perusteella voidaan irtisanoa, mikä elin irtisanoo (paikallinen vai tuomiokapituli) ja mistä aloite irtisanomiseen lähtee? Miten mahdolliset irtisanomissäädökset tulevat koskemaan kirkon korkeinta johtoa, joka valitaan vaaleilla tai kirkolliskokouksessa?

Asia liittyy myös siihen, että nykyisessä kirjavassa tilanteessa työnantajavastuu hajoaa eikä aina tunnu olevan missään. Kuitenkin valtakunnallinen ja kansainvälinen lainsäädäntö koko ajan etenee suuntaan, jossa työnantajan on kannettava vastuuta työoloista ja pidettävä huolta yksittäisen työntekijän suojasta mielivaltaa ja epäasiallista käyttäytymistä kohtaan.

Kysymyksiä on siis paljon ja vastausten löytäminen on varmasti hankalaa. Työryhmällä on aikaa kuluvan vuoden loppuun. Jos se saa aikaan esityksen, asia siirtyy Kirkkohallituksen ja sitä myöten kirkon muun hallinnon puntaroitavaksi. Työryhmässä on Kirkkohallituksen, Sopimusvaltuuskunnan, tuomiokapitulien, piispojen ja henkilöstöjärjestöjen edustus.

*Esko Jossas
AKIn toiminnanjohtaja*

Jani Uljas/KuvaKotimaa

Kirkollisen johtamisen spiritualiteetti nousee esiin Raamatun sivuilla. Jeesus mm. antaa kehotukset: "Kaitse minun lampaistani" ja "Ruoki minun lampaistani".

TAPIO LUOMA

Paimen ja spiritualiteetti

Suuntaviivoja johtajuuden teologiaan

Kirkko on yhteisö, joka oman itseymmärryksensä mukaan ei ole syntynyt ihmisten päätöksellä, erään hyväksi koetun aatteen varaan, tietyn uskonnollisen virtauksen kanavoimiseksi.

Kirkko uskoo saaneensa alkunsa Jumalan omasta päätöksestä ja työstä, kun Pyhä Henki ensimmäisenä helluntaina laskeutui ylösnousseen ja taivaaseen astuneen Jeesuksen seuraajien ylle. Tässä suhteessa kirkko katsoo eroavansa radikaalisti kaikista muista ihmisten muodostamista yhteisöistä, joiden voi todeta muodostuneen ihmisten tietoisten päätösten seurauksena jonkin tietyn tehtävän toteuttamista varten.

Yhteisönä kirkko toki on samojen sosiologisten lakien alainen kuin vaikkapa valtio, kunta tai urheilujärjestö, mutta ellei oteta huomioon kirkon omintakeisuutta ja erityislaatuisuutta, sen todellista olemusta tai sen itseymmärryksestä avautuvia näköaloja ei voi täysin ymmärtää. Kirkko on siis yhtäältä hy-

vin samanlainen kuin muut ihmisten muodostamat yhteisöt, mutta toisaalta se poikkeaa niistä merkittävästi ennen muuta teologisesti perustellun lähtökohtansa takia.

Tämä sama kaksijakoisuus, jota voisi kuvailla Jeesuksen sanoilla siitä, miten hänen omansa ovat maailmassa mutta eivät maailmasta, ei voi olla vaikuttamatta myös kirkolliseen johtajuuteen. Jos kirkon yhteisöluonnetta ei voi ymmärtää puhtaasti sosiologisesta näkökulmasta, ei kirkollista johtajuutakaan voi hahmottaa yksinomaan yleisten johtajuusteorioiden valossa. Kirkon omintakeisuus tässä suhteessa käy läpi sen koko historian, yhteisönmuodostuksen ja järjestysmuodon kuin myös sen arkielämän ja toiminnan aina organisaatiota ja hierarkiaa myöten.

Kirkko on hengellinen yhteisö, joka jatkuvasti askartelee transsendsnsiin eli tuonpuoleisuuteen kuuluvien asioiden kanssa. Kirkko ei elämässään vain tähtää kohti transsendsnsia toivoen →

itse sinne kerran pääsevänsä, vaan transsendenssi on kaiken aikaa läsnä jo nyt kaikessa siinä, mitä kirkossa tapahtuu ja miten kirkko on. Kirkon elämä on hengellistä elämää, ei siinä mielessä, että se olisi vastakohtana materiaaliselle tai ajalliselle elämälle, vaan hengellinen läpäisee kaiken sen, mitä yleensä pidetään materiaalisena ja ajallisena. Kirkko ei siis muuta voikaan kuin elää hengellistä elämää, se ei voi muuta kuin harjoittaa spiritualiteettia. Ilman sitä kirkko kuolee.

Samoin on ajateltava kirkollisesta johtajuudesta. Kirkollinen johtajuus ei tyhjene nykyaikaisiin johtamisteorioihin, eikä sitä voi luonnehtia vain *leadershipin* ja *managementin* tasapainotteluna. Oleelliseksi seikaksi nousee johtajuuden spiritualiteetti, se hengellinen ulottuvuus, jota johtajuuden on määrä heijastaa ja joka sitä konstituoii. Jos kirkko ei voi olla elossa ilman spiritualiteettia, miten kirkollinen johtajuus voisi tulla toimeen ilman sitä?

TEOLOGINEN LÄHTÖKOHTA

Kirkollisen johtamisen spiritualiteetti nousee esiin kirkon pyhän kirjan, Raamatun sivuilla. Vanhan testamentin kertomukset johtajista, jotka Jumala asetti tehtäviinsä, osoittavat, miten tärkeää johtajan on pitää huolta hienovaraisesta Jumala-suhteestaan. Mooseksen, Joosuan, Davidin ja monien muiden Vanhan testamentin johtajien työllä ja heidän Jumala-suhteellaan nähdään selkeä yhteys. Papi olivat jo tuolloin johtajan roolissa, ja heidän spiritualiteettinsa joutui usein ensimmäisenä tulilinjalle, kun profetoilla oli tuotavanaan moitteen sana Jumalasta luopuneelle kansalle. Puhuttelevimpia raamatunkohtia tässä suhteessa on Jeremian kirjan toisen luvun jakeet, joissa nykyinen raamatunkäännöksemme toteaa Jumalan soimanneen pappeja siitä, että he eivät enää vaivudu kysymään, mikä on Herran tahto (Jer. 2:6 - 8).

Uudessa testamentissa kenties selkeimpiä johtajuuden spiritualiteetin kuvauksia on Johanneksen evankeliumin viimeisen luvun kertomus Jeesuksen ja Pietarin, apostolijoukon johtajan, keskustelusta (Joh. 21:15 - 19). Aterian jälkeen Jeesus kysyy Pietarilta ensin, rakastaako tämä Herraansa enemmän kuin toiset. Pietarin myöntävän vastauksen jälkeen Jeesus kehottaa: *"Ruoki minun karitsoitani."* Jeesus kysyy samaa asiaa Pietarilta vielä kaksi kertaa, ja opetuslapsen myöntävän ja lopulta hieman turhautuneiden vastausten jälkeen Jeesus antaa vielä kehotukset: *"Kaitse minun lampaistani"* ja *"Ruoki minun lampaistani"*.

Kirkollinen johtajuus nivotaan tässä kertomuksessa tiiviisti spiritualiteettiin. Laumasta huolehtiminen on ilmaus siitä, että paimen rakastaa Herraansa. Tai toisin päin ilmaistuna, paimenen rakkaus Herraansa kohtaan ja omistautuminen hänelle näkyvät siinä, miten hän huolehtii osakseen uskosta laumasta. Kun Pietari vastauksissaan suuntaa

ajatuksensa Jeesuksen persoonaan, tämä itse heittää Pietarin ajatukset toisaalle, Jeesuksen seuraajiin. Lauman johtaminen on siis yksi ulottuvuus tai osatekijä paimenen spiritualiteetissa, hänen suhteessaan ylösnousseeseen Jeesukseen. Johtajan ja johdettavien välinen suhde on ikään kuin sisällä siinä suhteessa, joka vallitsee johtajan ja hänen Herransa välillä. Edelleen tästä voi vetää johtopäätöksen, että paimenen ja hänen laumansa suhde heijastelee paimenen ja Kristuksen välistä suhdetta ja että paimenen ja Kristuksen välinen suhde ei voi olla vaikuttamatta paimenen ja hänen laumansa väliseen suhteeseen.

Johanneslainen teologian tyypilliset ontologiset ja relaatioita, olemuksen sisäisiä suhteita, painottavat korostukset saavat näin haastavan sovellutuksen kirkollisen johtajuuden saralla. Juuri Johannes puhuu evankeliumissaan vahvasti Isän ja Pojan välisestä yhteydestä ja tulee näin ilmaiseeksi ajatuksen, joka sittemmin kypsyi ensin kirkon kristologiksi ja sittemmin kolminaisuusopiksi. Johtajuutta ei tämän pohjalta voi ajatella vain yhtenä tehtävänä tai roolina muiden joukossa, vaan se on ankkuroitunut syvään johtajan omaan olemukseen ja spiritualiteettiin, hänen henkilökohtaiseen suhteeseensa ylösnousseeseen Kristukseen.

Johanneslainen *relaationaalinen* lähestymistapa tuntuu johtajuuden kannalta painottavan, että tärkeää ei ole vain se, millainen johtaja ominaisuuksiltaan on ja millainen johdettavien joukko omilta piirteiltään on. Tärkeää - ja varovasti sanottuna jopa tärkeämpää - on se, millainen suhde heidän välillään vallitsee. Paimenen ja hänen laumansa välinen suhde, papin ja seurakuntalaisten välinen suhde on luonteeltaan hengellinen, sillä teologisesti se on ankkuroidu Kristuksen persoonaan, mutta myös Kristuksen ja hänen seuraajiensa väliseen armon läpäisemään suhteeseen, ja lopulta jopa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen välisiin rakkauden värittämiin suhteisiin.

Seurakunnan paimenena pappi on aina johtaja, halusipa hän tätä roolia itselleen tai ei ja olipa hänen virka-asemansa mikä tahansa. Kirkkoherra huomaa helposti joutuvansa kiusaukseen nähdä arkinen seurakuntatyö ja johtamisen kysymykset vastakkaisina: hallinnon velvoitteet pitävät pois ihmisten kohtaamisesta, jonka kirkkoherra kuitenkin kokee varsinaisena papin työnä. Olenko pappi vai toimitusjohtaja, kirkkoherra kyselee sitä useammin mitä suurempi lauma hänellä johdettavanaan on. Kysymyksenasettelun voi nähdä epäoleellisena, jos kaikille papeille ja siis myös kirkkoherralle kuuluva johtaminen nähdään spiritualiteetista käsin Kristuksen, johtajan ja lauman välisenä suhteiden verkostona. Hallinnon tehtävissäänkin kirkkoherra on pappi ja toteuttaa siinä omaan Kristus-suhteeseensa kuuluvaa lauman ruokkimista ja kaitsemista. Viime kädessä hän on silloin osallinen Kristuksen johtajuudesta ja sen käytännön toteutumisesta ja vie

osaltaan johdonmukaiseen päätökseensä sen, mitä kirkko haluaa ilmaista esimerkiksi uskontunnustuksista vanhimmalla, *Jeesus Kristus on Herra*. On vaikea kuvitella, miten tämä tunnustus voisi koskaan saada käytännön seuraamuksia kirkon elämässä ilman spiritualiteettia.

PASTORAALISEN JOHTAJUUDEN ROOLI

Kirkollisessa johtajuuskeskustelussa on osattu hyödyntää yleisiä johtajuusteorioita, jotka puhuvat esimerkiksi kahdesta johtajuuden alueesta, asioiden johtamisesta eli hallinnosta (management) sekä ihmisten johtamisesta (leadership). Näiden rinnalle on kirkollisessa kontekstissa nostettu vielä kolmas ulottuvuus, pastoraalinen johtajuus, jonka Pentti Huhtinen osuvasti määrittelee kirkon hengellisen tehtävän vastuulliseksi toteuttamiseksi ja keskeiseksi osaksi seurakuntatyön johtamista. (Huhtinen: Pastoraalinen johtajuus, kirjassa *Johtaminen seurakunnassa*, toim. Raimo Turunen, s. 31 - 46). Huhtinen etsii selkeyttä toistaiseksi varsin hämäräksi jääneeseen pastoraalisen johtajuuden käsitteeseen ja hän perustelee sen ominaislaatua monipuolisesti. Tältä pohjalta on hyvä jatkaa aihepiirin pohdintaa.

Pastoraalisen johtajuuden paikan suhteessa asia- ja henkilöstöjohtamiseen voi nähdä avautuvan siitä johtajuuden spiritualiteetin yhdestä ”peruskertomuksesta” käsin, johon jo aiemmin viitattiin. Kun Jeesus antaa Pietarille kehotuksen ruokkia ja kaitsea hänen karitsoitaan ja lampaitaan, päähuomio suunnataan johdettavana olevaan laumaan. Palvellessaan laumaa johtaja palvelee Kristusta. Johtajan pääasiallinen tehtävä ja hänen pastoraalisen johtajuutensa keskeisin, ellei peräti ainut huomion kohteensa tulee olla hänen vastuulleen uskottu lauma ja sen johdatteleminen annettua päämäärää kohti. Johtaja on ensisijassa laumaa varten, vasta toissijaisesti henkilöstöä ja hallinnollisia asioita varten. Ehtoollisyhteisö kutsuu itselleen paimenen, jonka tehtävien ydin löytyy kokoontuvan seurakunnan jumalanpalveluksesta.

Tällainen pastoraalisen johtajuuden määrittelyyritys ei tarkoita, että johtajan tulisi väistää henkilöstö- ja hallintoasioita. Kuten jo totesin, kirkkoherra ei voi valita, kumpi hänelle on mieluisampi, papin vai johtajan rooli. Hänen on valittava molemmat, sillä juuri kirkkoherran virassa johtajuus nivoutuu olemuksellisesti papputeen. Mitään jännitettä näiden kahden roolin välille ei pidä rakentaa.

Kun kirkollinen johtajuus on ennen muuta lauman johdattelemista annettuun päämäärään, on osattava käyttää hyväksi henkilöstö- ja asiajohtamisen keinoja. Pastoraalinen ulottuvuus, joka siis on kaiken muun läpäisevä johtajuuden taso, toteutuu muun muassa silloin, kun kirkkoherra aloittaa kirkkoneuvoston kokouksen rukouksella. Siinä seu-

rakunnan tärkeä hallintoelin hiljentyä puheenjohtajansa johdolla sen Jumalan edessä, joka haluaa kyseisessä seurakunnassa elävän laumansa johdattaa perille. Pastoraalisen johtajuuden ja spiritualiteetin näkökulmasta jokainen seurakunnan hallinnollinen kokous olisi siis voitava aloittaa hartaudella. Myös silloin, kun kokousta ei johda kirkkoherra, hiljentyminen tukee pastoraalisen johtajuuden toteutumista.

Edelleen henkilöstön kanssa tekemisissä ollessaan johtaja on vastuussa sen spiritualiteetin hoitamisesta. Työyhteisöissä toisinaan harmitellaan, että ei tahdo löytyä aikaa tai riittävästi uskallusta yhteiseen hiljentymiseen ja hengellisen elämän hoitamiseen. Kokemus voi myös olla, että työntekijät osavat puhua luontevasti hengellisen elämän asioista seurakuntalaisten kanssa, mutta omien työtovereiden kesken aihepiiri koetaan kiusalliseksi. Tilanteen avoimemmaksi saattamisessa kirkkoherra on avainasemassa. Hänen esimerkistään ja ratkaisuisaan paljon riippuu, miten työyhteisössä pystytään antamaan tilaa spiritualiteetin kysymyksille.

Kirkkoherran roolia pastoraalisena johtajana voisi luonnehtia myös siten, että hänen vastuullaan on pitää työyhteisö ja hallinto tietoisina seurakunnan perustehtävästä. Jos perustehtävän nähdään perustuvan johonkin seurakunnalle sen ulkopuolelta tulevaan, kristillisen uskomme mukaan Kristuksen antamaan missioon, silloin seurakunnan elämän rakenteissa kaikki se, mikä tähtää tähän tavoitteeseen, tukee ja on luonteeltaan pastoraalista johtajuutta. Pastoraalisen johtajuuden voi siis nähdä juuri kirkolliselle johtajuudelle tyypillisenä piirteenä, joka sulkee sisäänsä niin hallinnollisen kuin henkilöstöjohtamisenkin.

Tämä ei tarkoita, että kirkollisissa yhteyksissä hallinnollinen tai henkilöstöjohtaminen olisivat jotenkin erityislaatuisia verrattuina muihin organisaatioihin tai että kirkollisessa johtajuudessa väistämättä vaikuttaisi jokin erityinen viisaus, jota muualta ei voisi löytää. Myös kirkossa tässä suhteessa pätevät johtajuuden ja organisaatiopsykologian yleiset ulottuvuudet, jotka hahmotetaan järjen ja siihen liittyneen luonnollisen moraalitajun valossa. Luterilaisen käsityksemme mukaan tulemme kuitenkin järjen roolia painottaessamme spiritualiteetin alueelle jo siinä, että esimerkiksi katekismuksen selityksessä ensimmäiseen uskonkappaleeseen järki nähdään Jumalan lahjana. Perustaessaan harkintansa järjestelmiseen päätelyyn johtaja tukeutuu siis Jumalan lahjoittamaan kykyyn. Tämä on selkeästi spiritualiteetin näkökulma.

Lyhyesti voisi siis pastoraalisen johtajuuden asemaa kuvata siten, että kirkollinen johtajuus on aina pastoraalista johtajuutta, myös silloin, kun käsitellään kiinteistöihin ja talousnäkyihin liittyviä asioita tai kun pohditaan henkilöstön määrään ja työterveydenhuoltoon liittyviä kysymyksiä. Pastoraalinen johtajuus on se kokonaiskonteksti, joka ➔

liittää kirkollisen henkilö- ja asiajohtamisen siihen teologiseen perustaan, jonka varassa kirkko muutoinkin lepää. Pastoraalisen johtajuuden sydän on spiritualiteetti, joka heijastelee johtajan omaa Jumala-suhdetta.

PASTORAALISEN JOHTAJUUDEN TOTEUTUMINEN SPIRITUALITEETIN NÄKÖKULMASTA

Johanneksen evankeliumiin tallennettu Jeesuksen ja Pietarin keskustelu pitää sisällään ne kanavat, joiden kautta spiritualiteetista nousevan pastoraalisen johtajuuden voi katsoa toteutuvan. Pietarin rakkauden luonnehtima suhde Jeesukseen on se lähtökohhta, jonka pohjalta Jeesus neuvoa Pietaria ruokkimaan ja kaitsemaan laumaansa. Pietarin suhde Jeesukseen saa siis käytännön seuraamuksia. Oleellista on, että lauma tulee huolletuksi. Huomionarvoista myös on, että lauma ei kuulu Pietarille vaan Herralle, joka nimittää laumansa jäseniä karitsoikseen ja lampaikseen. Johtajan oma hengellinen elämä, hänen suhteensa Herransa, on siis osaltaan varmistamassa, että johtaja tajuaa olevansa tekemisissä toiselle kuuluvan omaisuuden kanssa. Lauma ei tarkalleen ottaen ole hänen eikä hän voi esittää siihen nähden minkäänlaisia omistajan vaatimuksia.

Pietari itse kirjoittaa ensimmäisen kirjeensä vastaanottajille, Vähään-Aasiaan perustettujen seurakuntien johtajille: *"Kaitkaa sitä laumaa, jonka Jumala on teille uskonut, älkää pakosta, vaan vapaaehtoisesti, Jumalan tahdon mukaan... Älkää herroina vallitko niitä, jotka teidän osallenne ovat tulleet, vaan olkaa laumanne esikuvana."* (1. Piet. 5:2 - 3)

Jeesuksen antama kehoitus Pietarille *kaitsea* laumaa on mahdollista nähdä toimeksiantona pitää huolta lauman hyvinvoinnin rakenteista. Johtajan, joka kaitsee laumaansa, tulee olla tietoinen päämäärästä ja tavoitteesta, mihin hän laumaansa vie. Hänen tulee tuntea maasto, jota pitkin kuljetaan, vaarat, joihin tulee varautua ja levähdyspaikat, joiden äärellä kerätään voimia. Kaitsemista merkitsevä kreikankielinen verbi *poimainoo* tarkoittaa kaikkea sitä, mitä paimenen odotetaan tekevän laumansa hyväksi. Kyse on kokonaisvaltaisesta paimenen ja lauman välisestä suhteesta. *Ruokkimisen* puolestaan voi nähdä tapahtumana, jossa johtaja pyrkii vahvistamaan lauman jäsenten sisäistä maailmaa, heidän omaa spiritualiteettiaan ja suhdettaan lauman Omistajaan. Jos kaitseminen tulee lähelle hallinnollista ja ihmisten johtamista kohti annettua tavoitetta, ruokkimisen voi nähdä heijastelevan hengellisen elämän vahvistamiseen pyrkivää työskentelyä.

Johtajan suhde laumaansa on osa hänen spiritualiteettiaan. Tämä voi ilmetä esimerkiksi siten, että johtaja rukoilee laumansa puolesta ja lauma rukoilee hänen puolestaan. Kirkollisessa kontekstissa on varottava, ettei paimenen ja lauman suhde typisty peläksi työnantajan ja työntekijän väliseksi suhteeksi,

sillä pappeutta ja kirkollista johtajuutta on mahdollista ymmärtää vain tästä näkökulmasta. Kirkkoherran virkaan asettamisen kaavassa piispa lausuu juuri installoidun johtajan seurakunnalle: *"Rakkaat kristityt. NN on asetettu tämän seurakunnan kirkkoherran virkaan. Ottakaa hänet rakkaasti vastaan, tukekaa häntä hänen työssään ja kantakaa häntä rukouksissanne Jumalan eteen."* Rakkaus on termi, jolla kuvataan johtajan ja johdettavien välistä suhdetta. Kyse on siitä rakkaudesta, josta kristikunnan hengellinen perintö puhuu. Rakkaudesta, joka saa alkunsa kolmiyhenteisen Jumalan persoonien välisestä rakkaudesta ja ilmenee paljaimmillaan Kristuksen uhrautuvassa rakkaudessa Golgatalla ja toteutuu Pyhän Hengen ylläpitämässä rakkaudessa kirkon elämässä arjen ilon ja kurjuuden keskellä.

Kirkkomme järjestyksen mukaan kirkkoherra johtajana asetetaan virkaansa ehtoollisjumalanpalveluksessa. Tällä yksityiskohdalla on lopulta keskeinen merkitys kirkollista johtajuutta ja virkaa koskevassa ajattelussa. Johtaja on aina jotakin varten. Johtajalla on aina johdettavia. Johtajuus on siis relationaalinen käsite siinä mielessä, että ilman suhdetta johdettaviin ei ole myöskään johtajuutta. Ehtoollisella konkretisoituu Jumalan kansan yhteys ja rakkaus yhteisellä aterialla, joka luo kontekstin johtajan aseman auktorisointitapahtumalle. Ehtoollinen jumalanpalveluselämän sydämenä on aina kirkollisen johtajuuden ydintehtäväalue, johtajuutta konstituiva ja sille kontekstin luova tekijä.

PÄÄTTEEKSI

Johtajan kaitseminen ja ruokintatehtävät, hänen suhteensa laumaansa sekä siinä erityisesti jumalallisen rakkauden näkökulma osoittavat, että kirkollinen johtajuus ei voi olla luonteeltaan muuta kuin pastoraalista johtajuutta. Kuten todettu, sitä se on myös silloin, kun käsiteltävänä on vähemmän hengelliseltä vaikuttavia asioita. Pastoraalista johtajuutta puolestaan ei voi olla ilman hengellistä elämää, spiritualiteettia, joka pitää johtajan tietoisena asemastaan ja roolistaan siinä yhteisössä, joka uskoo olevansa matkalla ja joka luottaa pääsevänsä kerran myös perille. Sinne asti yhteisö ei voi jaksaa ilman johtajaa. Siksi spiritualiteettia on pidettävä oleellisenä osana kirkollista johtajuutta ja kirkollista johtajuutta osana koko kirkon spiritualiteettia. Jeesuksen kysymyksen *"Rakastatko sinä minua?"* tulisi kuulla yhä uudelleen seurakuntien ja kirkon muiden johtajien korvissa.

Kirjoittaja on Seinäjoen seurakunnan kirkkoherra.

Hiljaisuutta etsimässä

Kirsi Oksanen

Uuden Valamon keskus on Kristuksen kirkastumisen kirkko.

Pappisliiton alaosasto Pääkaupunkiseudun nuoret papit (PNP kavereiden kesken) teki keväällä vuosittaisen maaseutretkensä. Tällä kertaa kohteena oli Valamon luostari. Viimevuotisen, ratkiermukkaan, arkkipiispan hengessä Turkuun suuntautuneen matkan innoittamina käänsimme ekumeeniset nenämme kohti Heinäveden kuntaa.

Vajaa kymmenhenkinen porukkamme keskusteli pikkubussissa koko pitkän matkan ajan enemmän tai vähemmän henkevästi. Meillä nuorilla papeilla oli paljon ajatuksia esimerkiksi siitä, miten kirkon tulisi muuttua, suhtautua homoseksuaalisuuteen, keinohedelmöitykseen tai harhaoppeihin. Yksi asia kuitenkin nousi ylitse muiden: Miten kirkko kohtelee nuoria pappeja?

Meillä kaikilla mukana olleilla oli huonoja kokemuksia nuorten pappien kohtelusta... oli myös hyviäkin. Suurin ihmettelyn aihe oli varmastikin se, ettei kirkko pysty takaamaan kaikille vihityille papeille töitä – virasta puhumattakaan. Monet nuoret papit joutuvat tekemään jatkuvasti pätkätöitä, eivätkä näin ollen voi sitoutua täysillä työhön, jota me rakastamme täydellä sydämellä. Me tiedämme, että tilanne on pikku hiljaa muuttumassa parempaan suuntaan, mutta se ei lohduta niitä pappeja, jotka tekevät sijaisuuksia ajatuksin ”jatkuuko minun työni vai ei”. Kirkkoherrat voisivat tämän asian suhteen tehdä ainakin sen, että puhuisivat ajoissa pätkätöiläisen kanssa mahdollisesta työn jatkumisesta tai

sen jatkumattomuudesta. Silloin nuoren papin olisi helpompi suunnitella tulevaisuutta.

Bussimatka Heinävedelle oli niin hauska, että vatsalihakset olivat tiukoilla. Varsinkin Teemu piti sellaista stand up -komiikkaa yllä, joka olisi kelpanut suuremmillekin estradeille. Meitä nuoria pappeja yhdistää juuri se noviisius pappeuden saralla. Kaikki PNP:n papit ovat alle kuusi vuotta vanhoja pappeja ja itse asiassa suurin osa meistä on vuonna 2002 vihittyjä tai nuorempia. Ikähaarukka on siten suurempi, mutta se ei tunnu ketään haittaavan. Meidän on helppo puhua toisillemme niin huonoista kuin hyvistäkin kokemuksista. Salailu on sallittua, mutta ei suotavaa. Tähän alaosaan kelpaavat kaikki nuoret papit Helsingin ja Espoon hiippakunnan alueilta, jotka on vihitty Jeesukseen Kristukseen piispojen Eero tai Mikko johdolla noin kuuden vuoden sisällä. Meitä onkin nyt monta, mutta kaikki saavat tulla...

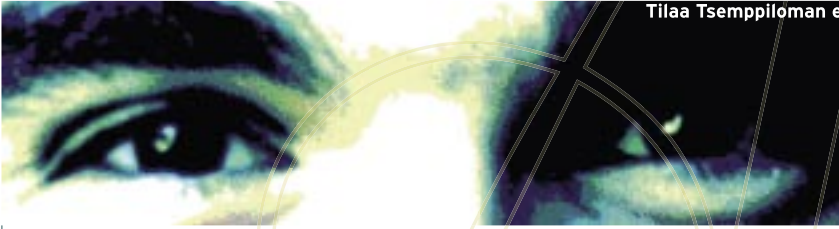
Perillä Heinävedellä löysimme rauhan. Kaikki, jotka ovat käyneet Valamon luostarissa tietävät mistä puhun. Meitä nimittäin odotti paitsi luonnon rauhallisuus niin myös idyllinen luostarimiljöökokonaisuus. Tunnetila oli mahtava, saapua hersyvän matkan jälkeen keskelle hiljaisuutta. Majoittauduimme ihanaan puutaloon, jossa lattialankut narisivat ja ovenpielet kirskuivat, ja kevät oli kauneimmillaan. Ilta meni keskustelun, hyvän ruuan ja rauhallisuuden merkeissä. Osa meistä teki illemmalla kävelyretken lähiympäristössä käyden muun muassa Pentti Saarikosken haudalla.

Opaskierros sujui hyvin ja oppaana ollut vapaaehtoistyössä oleva ”ortodoksimunkki” oli huumorin säestäjänä mitä mainioin tietopankki. Jäljellä ➔

oli ennen kotimatkaa enää pakolliset matkamuistojen ostot. Niistä on mukava nauttia kotioiloissa kaikessa rauhassa vaikkapa kumppanin kera. Silti ihan samanlaista rauhaa kuin Valamossa ei työn ja perheen keskellä helposti löydä. Matkamme oli erit-

täin onnistunut. Jäämme innolla odottamaan kevään 2006 retkeä.

Kirjoittaja on Pitäjänmäen seurakunnan seurakuntapastori.

Uutta Tsemppiä elämään

A

lomat

Tsemppiloma 2006 Ikaalisten kylpylässä pureutuu työuupumuksen ensioireisiin. Kaksiosaisia aktiivilomia on tarjolla läpi vuoden.

Tsemppilomalla on

- ⌘ Monipuolinen fyysiseen ja psyykkiseen jaksamiseen tähtäävä ohjelma ryhmässä.
- ⌘ Kuntoutuslaitoksen lääkäri, psykologi ja fysioterapeutti kurssilaisten tukena.
- ⌘ Majoitus kahden hengen huoneissa ja puolihoidto.
- ⌘ Lomatuetut hinnat: I jakso (5 vrk) 131 euroa, II jakso (4 vrk) 114 euroa

Tilaa Tsemppiloman esite ja lomatuettujen hakemus www.a-lomat.fi

A-lomat ry | Ratamestarinkatu 11 00520 Helsinki | puh. 020 111 2770 (arkisin 9-12) faksi (09) 145 706 | info@a-lomat.fi

Jäsentietojen muutositilaisuus Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenille!

☐ Osoitteen/nimenmuutos ☐ Jäsenlajin muutos ☐ Eroilmoitus

☐ Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

☐ Jään eläkkeelle, säilytän jäsenyyteni (eläkeläiselle maksuton)

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

☐ Varsinainen jäsen

☐ Virka-, opinto- tai hoitovapaalla ajalla: ____/____20____ – ____/____20____

☐ Muu jäsen ☐ Työtön ☐ Opiskelijajäsen

Muutos voimassa alkaen ____/____20____

Lähetä muutositilaisuuslomake liiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen Kanttori-urkuriliitto r.y.
Vastauslähetyt/sopimus 00520-666
00003 HELSINKI

Kirkon ympäristödiplomi päivitetty

Työ ympäristön hyväksi
hoitaa myös työyhteisöjä

Kirkon ympäristödiplomin vaatimukset on päivitetty versioon kaksi. Oulun kirkkopäivillä diplomikirjan uusi painos ojennettiin arkkipiispa Jukka Paarmalle.

Kirkon ympäristödiplomi on seurakunnalle tai yhtymälle neljäksi vuodeksi kerrallaan kirkkohallituksen myöntämä tunnustus siitä, että ympäristöasiat hoidetaan selvästi paremmin kuin lain ja määräysten minimitaso edellyttää. Diplomia seurakunta tai yhtymä voi käyttää vaikkapa osana julkisuuskuvaansa.

”Kokemusten mukaan diplomiin tähtäävä ympäristötyö näyttää olevan koko työyhteisöä yhteen hitsaava prosessi. Ympäristön ohella diplomi hoitaa myös työilmapiiiriä”, sanoo kirkon ympäristödiplomin seurantaryhmän puheenjohtaja hiippakuntadekaani Ouri Mattila Mikkelistä.

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja 2005 päivittää diplomivaatimukset uusimpien normien mukaisiksi. Perusvaatimuksena on edelleen, että seurakuntataloudessa ympäristöasiat hoidetaan lakien ja paikkakunnan määräysten mukaisesti.

Mutta tämän ohella seurakunnan tai yhtymän tulee osoittaa, että se on tehnyt paljon muutakin ympäristövastuunsa osoittamiseksi. Kaikkien työalojen ja -pisteiden kaikki toiminnot on käytävä läpi ympäristön säästämisen näkökulmasta, konkreettisiin toimiin sitoutuen. Tällaisia tekoja voivat olla toimistopaperin vähentäminen, luontoaiheiset jumalanpalvelukset, energiansäästölamppujen käyttö tai lähiruoan suosiminen seurakunnan keittiössä. Tarkasteltavia kohteita on yli kuusikymmentä. Näiden toimien asianmukaisuuden toteaa tuomiokapitulin valtuuttama koulutettu auditoija.

Kirkon ympäristödiplomi otettiin käyttöön vuonna 2001. Siihen on tähän mennessä yltänyt 18 seurakuntataloutta. Diplomi on voimassa neljä vuotta. Päivitetty diplomin käsikirja antaa ohjeet myös siitä, kuinka uusiminen tapahtuu.

Tähän mennessä kiinnostus diplomia kohtaan on ollut suurinta kaupunkiseurakunnissa ja isoissa yhtymissä. Mutta viljelyn ja varjelen vastuunsa ovat todistaneet myös Iin, Inarin, Kaustisen, Limingan, Muhoksen, Orimattilan, Oulaisten, Rantasalmen ja

Ranuan seurakunnat.

Oulun hiippakunnassa on meneillään tuomiokapitulin innostamana projekti, joka tähtää koko hiippakunnan herättelyyn ympäristövastuuseen.

Kirkon ympäristödiplomin tavoitteena on innostaa seurakuntia kilvoittelemaan irti sanojen ja tekojen ristiriidasta, eli elämään opetuksensa mukaisesti sekä etsimään toiminnan ja resurssien käytön tehostamisen kautta kustannussäästöjä. Ajatuksena on nivoa ympäristöasiat luonnolliseksi osaksi normaalia toimintaa. Yhteinen työ sitoo mukaan seurakunnan kaikki työmuodot ja toimialat lapsityöstä hautausmaan hoitoon. Myös luottamushenkilöt löytävät diplomin hakuprosessista käyttöä kiinnostukselleen ja asiantuntemukselleen.

Lisätietoja:

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja 2005. Kirkkohallituksen julkaisija 2005:5

<http://www.evl.fi/ymparistodiplomi>

Tuomiokapitulien ympäristövastaavat

Kirjoittaja on Mikkelin hiippakunnan hiippakuntasih-teeri.

TIMO HELENIUS

Tuntureilta ja jokilaaksoista

Oulun hiippakunnan piispa Samuel Salmen aloitteesta käynnistetty hiippakunnan ympäristöhanke on edennyt ripeästi. Osaksi tähän on ollut vaikuttamassa yhteistyötahojen mm. Oulun yliopiston antama voimakas tuki. Hiippakunnan ympäristötoiminnan koordinoimista varten perustetussa neuvottelukunnassa on edustus Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ympäristökeskuksista, joiden asiantuntemusta on voitu myös koulutuksessa käyttää hyödyksi.

Kuvat Timo Helenius

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimiva Lapin lääninrovasti **Jouko Lepistö** on tyytyväinen ympäristökysymyksiin yhtäläiseen esiin nousemiseen laajan hiippakunnan eri puolilla. Inarin seurakunta, jonka kirkkoherrana Lepistö toimii, sai diplomin vuonna 2004.

- Asia koetaan tärkeäksi koko hiippakunnassa. Se näkyy siinä, että koulutuksiin osallistuneet ovat tasaisesti aivan pohjoisimman Lapin ja eteläisimmän Keski-Pohjanmaan väliltä. Myös käynnistetyt seurakuntien ympäristökatselmuksot sijoittuvat tasaisesti hiippakunnan alueelle. Vaikka tunturien ja jokilaaksojen hiippakunnassa luonto ja olosuhteet ovat kovinkin erilaisia eri alueilla, kaikkialla seurakunnat pitävät luontoarvoja tärkeinä.

Hiippakunnan seurakunnista vajaa kolme nel-

jäsosaa on jo perehdytetty ympäristödiplomin käyttöönottoon. Tavoitteena on, että yhdeksänkymmentä prosenttia seurakunnista osallistuu koulutukseen.

SOVELTUU PIENEMMILLE JA MAASEUTUVALTAISILLEKIN

Limingan ja Muhoksen seurakunnat saivat hiippakunnan ensimmäisinä seurakuntina ympäristödiplomin vuonna 2003. Viime vuonna diplomien määrä moninkertaistui. Ympäristödiplomin ovat Oulun hiippakunnassa saavuttaneet ennen kaikkea pienet tai keskisuuret sekä maaseutuvaltaisten alueiden seurakunnat. Diplomin saaneiden joukossa on myös hillapitäjäksi nimetty Ranua.

Kirkkoherra **Viljo Juntunen** toteaa kaiken inhi-

millisen toiminnan olevan myös ekologisesti kuormittavaa.

- Ranuan seurakunta sitoutuu pitämään julistuksessaan ja opetuksessaan esillä luomakuntaa Jumalan antamana lahjana, jota tulee suojella ja varjella. Tässä tarkoituksessa olemme laatineet seurakunnalle ympäristöjärjestelmän, jonka avulla voimme arvioida toimintamme ympäristövaikutuksia, pienentää haittoja ja ottaa ympäristöasiat osaksi seurakuntamme jokapäiväistä toimintaa.

Kansanmusiikkijuhlistaan tunnetun Kaustisen seurakunnassa on tahdottu nostaa esiin virren teemaa Jumala loi auringon, kuun.

- Ja ihmiset myös. Jumalan armosta elämme tässä maailmassa ja saamme nauttia luonnosta ja sen antimista, Kaustisen kirkkoherra **Raimo Aspfors** sanoo. Virren säkeistö muistuttaa siitä, että tehtävämme on tänä päivänä erityisesti varjella luomakuntaa.

KUNTA JA SEURAKUNTA YHTEISTYÖSSÄ

Oulun seutuun kuuluva Kiimingin seurakunta ja kunta käynnistivät keväällä 2004 ympäristöministeriön rahoittamana yhteisen ympäristödiplomihankkeen. Valtakunnallisen pilottihankkeen tarkoituksena on testata Kirkon ympäristödiplomin toimivuutta myös kuntaympäristössä. Tavoitteena on laatia kunnalle ja seurakunnalle toimivat ympäristöjärjestelmät. Projektikoordinaattori **Maria Laurén** mukaan käynnistetyssä hankkeessa keskeistä

on kuitenkin yhteistyö samantyyppisten työmuotojen ja työalojen kesken.

-Ympäristöyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi toiminnan ja talouden suunnittelun, hankintakäytäntöjen, jätehuollon ja kiinteistöhuollon, siivouksen ja myös kasvatuksen alalla. Käynnistetty hanke on jo poikinnut uudenlaisia yhteisiä ympäristötoimia, mitkä ovat rikastuttaneet myös toimintaa.

Hankkeen toteuttamista koordinoi kunnan ja seurakunnan luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista koottu ohjausryhmä. Kunnalla ja seurakunnalla ovat myös omat ympäristötyöryhmänsä, jotka kokoontuvat säännöllisesti. Kunnan eri osastoille ja yksiköihin on nimetty hankkeen yhdyshenkilöt ja seurakuntaan ympäristövastaava sekä koko seurakuntaa koskien että erikseen eri työaloille.

Kirjoittaja on Oulun hiippakunnan hiippakuntasihtööri.

ANNE BIRGITTA YEUNG

Diakoniatyö nyky-yhteiskunnan ristipaineessa

Diakoniatyöntekijöiden päivillä "Valoa kaupungin varjoissa" 12. - 13.9.2005 Helsingissä oli mielenkiintoiseen ohjelmaan upotettu myös kokonainen iltapäivä spotteja, eli pienempiä ryhmiä, joihin osallistujat saivat ilmoittautua. Spotti joka oli otsikoitu "Diakonia hyvinvointivaltion puolestajana?" keräsi valtaisan suosion: kaikkiaan noin 700 osallistujasta 213 oli ilmoittautunut juuri tähän spottiin. Tilausta kirkon, diakonian ja valtion sosiaaliturvan suhteita koskevalle rohkealle keskustelulle siis todella on!

Spotin organisoi, Diakonian Tutkimuksen Seura (DTS), oli päätytty tähän mielenkiintoiseen aiheeseen siitä kentän ja tutkimuksen tuntumasta, että diakonian tarve ei laman jälkeenkään ole oleellisesti vähentynyt. Keskusteluissamme olimme aistivinaamme suorastaan diakonian ristipaineisuutta: kirkon sisällä, seurakunnissa, diakoniatyössä itsessään (ydinalueet, toimintatavat, sisällöt jne.), kuten myös yhteistyökumppaneiden ja seurakuntalaisten odotuksissa. Pohdimme myös, onko kirkko hyvinvointivaltion "vastustuksen" (kun diakonian rooli kansanterveyslain v. 1972 jälkeen oleellisesti kapeeni) jälkeen liittynyt sen keskeisiin peräänkuulutajiin. Mitkä todella ovat kirkon diakoniatyön odotukset ja suhde hyvinvointivaltioon tai -yhteiskuntaan tänään? Kuinka tämän hetkinen monisuuntainen ristipaineisuus vaikuttaa diakoniatyön rooliin, odotuksiin, tehtäviin ja identiteettiin? Pysähdyimme myös kysymään, mikä todella on diakonian tehtävä tänään. Kaikkia näitä teemoja halusimme spotissa tuoda esille ja julkiseen keskusteluun.

DIAKONIATYÖN VIIMEAIKAISET MUUTOKSET

Spottiin haluttiin paitsi rohkeaa keskustelua niin myös aivan tuoretta tutkimustietoa. DTS:n hallitus laatikin Diakoniatyöntekijöiden päiville ilmoittau-

tuneille sähköpostikyselyn diakonian viimeaikaisista muutoksista ja tämän hetkisistä suhteista kunnalliseen hyvinvointityöhön. Kysely lähti 719 ihmiselle, joista ajoissa vastauksensa lähetti 212 henkilöä. Vastausprosenttia (29,5 %) voidaan pitää verraten korkeana sähköpostikyselylle.

Kyselyä myös kommentoitiin yllättävän runsaasti. Paljon tuli myönteistä palautetta: "Ihana kun joku kysyy oikeita kysymyksiä ja nostaa kissan pöydälle", "Meidän diakoniatyöntekijöiden tuki toinen toisellamme on voimavaramme. Hyvä kun tällainen kartoitustehdään. Toivottavasti sen lopputulos julkaistaan myös päivälehdissä.", hieman myös kriittisempää: "Toisten kurjuutta on kiva tutkia, kun se ei raavi omaa kaulapantaa".

Ison teeman kyselyssä ja spotissa muodosti diakoniatyön viimeaikaisin työn luonteen muutos. Kysyimme vastaajilta, miten työsi on muuttunut viimeisen 5 vuoden aikana; mikä lisääntynyt, mikä vähentynyt.

Vastaukset piirtävät selkeää kuvaa siitä, että diakoniatyössä on lisääntynyt viime vuosina erityisesti yhteistoiminta sosiaalitoimen kanssa (70,2 % vastaajista oli työstään tätä mieltä), hallinnolliset tehtävät (59,8 %) ja sielunhoito (59,7 %). Runsaasti diakoniatyössä on lisääntynyt myös vapaaehtoistyön järjestäminen (55,2 %), diakoninen perhetyö (55,2 %), kriisityö (53,5 %), kuten myös messuissa avus-

Sirpa Päivinen/KuvaKotimaa

Diakoniatyöntekijöiden päivien osanottajat syventymässä puheenvuoroihin.

taminen (51,3 %). Huomattavasti harvemmillä on työssään lisääntynyt viime vuosina koulutyö (13,6 %), yhteiskunnallinen vaikuttaminen (33,8 %) ja diakoninen vanhustyö (39,8 %). Voidaan toki pohdita, onko esimerkiksi yhteiskunnallinen vaikuttaminen jo niin korkealla tasolla, ettei se oikein työntekijöiden mielestä enää voi kasvaa. Tähän kyselyn tulokset eivät tarjoa vastausta.

Kukaan diakoniatyöntekijä ei voi vain kasvattaa vastuualueittensa määrää – jostakin on myös leikattava. Diakoniatyössä viime vuosina vähentymistä on tapahtunut erityisesti taloudellisessa avustamisessa ja ruokapankki-toiminnassa (23,7 % vastaajista ilmoittaa, että tämä vähentynyt), koulutyössä (20,6 %), rippikoulutyössä (10,9 %) ja muussa niin kutsutussa yleisessä seurakuntatyössä (10,4 %). Harvemmin tämän päivän suomalaisessa diakoniatyössä on puolestaan vähentynyt yhteiskunnallinen vaikuttaminen (2,5 % vastaajista, että vähentynyt), diakoninen perhetyö (3,6 %), hallinnolliset tehtävät (4,5 %) ja sielunhoito (5,1 %) sekä kriisityö (5,5 %). Jos jostakin on leikattava, näistä aloista ei ainakaan mielellään nipistettä.

Mielenkiintoista kyllä, erityisesti vapaaehtoistoiminnan järjestäminen ja messuissa avustaminen antavat vaihtelevia tutkimustuloksia: toisaalta ne ovat monien työnkuvassa lisääntyneet, kuten yllä käy ilmi, ja toisaalta ne ovat joillakin selkeästi vähen-

tyneet (vapaaehtoistyön järjestäminen vähentynyt 10,4 % vastaajista, messuissa avustaminen 10,2 %). Eli kaiken kaikkiaan vaikuttaa siltä, että diakoniatyössä työmäärä on eri puolilla Suomea viime vuosina selvästi enemmän lisääntynyt kuin vähentynyt. Työn kirjo on yhä entisestään monimuotoistunut; toisaalta erityisesti hallinto vaatii yhä enemmän diakoniatyöntekijöiden aikaa ja panostusta, samoin tarve ja vaatimukset juuri sielunhoitoon ovat kasvaneet. Erityisen paljon kasvua on tapahtunut yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa.

YHTEISTYÖ KASVANUT

Juuri yhteistyö kiinnosti meitä kyselyn laatijoina myös tutkimuksellisesti. Kysymmekin vastaajilta, onko heidän työssään yhteistyö eri toimijoiden kanssa (toisaalta kunnan edustajien, toisaalta järjestösektorin kanssa) lisääntynyt vai vähentynyt viimeisten kahden vuoden aikana.

Vastaukset olivat huikeita: lähes kahdella kolmesta (62,2 %) yhteistyö järjestösektorin kanssa on lisääntynyt, vain alle kolmanneksella pysynyt samana (29,2 %), ja hyvin harvalla vähentynyt (4,9 %). Kunnan kanssa yhteistyön kasvu oli ollut vielä suurempaa: lähes seitsemällä kymmenestä (68,9 %) yhteistyö kunnan kanssa lisääntynyt, vain joka kolmannella pysynyt samana (29,2 %) ja ani →

harvalla vähentynyt (1,9 %). Luvut ovat erityisen huomionarvoisia siksi, että yhteistyö eri toimijoiden kanssa on useimpien seurakuntien diakoniatyössä lisääntynyt varmasti jo 1990-luvulta lähtien, ja näihin lukuihin tiivistyvät ne toimijat, joilla yhteistyö on niinkin lyhyenä ajanjaksona kuin kahden viimeisen vuoden aikana (yhä) kasvanut!

Mitä tämä lisääntynyt yhteistyö sitten oikein pitää sisällään? Kunnan kanssa se liittyy erityisesti sosiaalitoimeen, kotipalvelun organisointiin, mielen-terveystyöhön, terveystoimeen ja päihde- ja perhettyöhön, kuten myös velkaneuvontaan (tässä listattu suurimmasta kasvusta kohti pienempää kasvua). Järjestöjen kanssa yhteistyö on tiivistynyt osin samoilla aloilla: mielenterveysjärjestöjen, päihdetyön järjestöjen, vanhustyön toimijoiden, omaishoitajien ja läheisten yhdistysten, kuten myös vammaisjärjestöjen ja MLL:n ja SPR:n kanssa. Niiden järjestöjen kirjo, joiden kanssa diakoniatyössä yhteistyö on lisääntynyt viime vuosina, on kuitenkin suuri ja värikäs; mukaan mahtuvat niin vapaat suunnat ja kirkot, kodittomat kissat ry, Martat, urheiluseurat ja monet muut.

Kun yhteistyö on korkealla – ja kasvavalla – tasolla, onko työssä ongelmakohtia? Kyllä on. Yhteistyöverkostojen ongelmien ”viiden kärki” näyttää seuraavalta: kiire (9,7 %), vaitiolovelvollisuus (8,8 %), yhteisen ajan löytäminen (7,5 %), työntekijöiden suuri vaihtuvuus sosiaalitoimessa (6,6 %), kuten myös kokemus siitä, että kunta ja sosiaalitoimi panevat seurakunnan maksumieheksi (6,2 %). Yhteistyön ongelmien kirjosta löytyy mainintoja myös seuraavista: oma motivaatio, voimavarat puutteelliset, toimijoiden erilaiset tavoitteet, *”haaveita enemmän kuin konkreettia”*, puutteellinen luottamus toisen ammattitaitoon, kuten myös yhdistysten tai kunnan taloudelliset ongelmat. Yhteistyön esteet voivat olla myös hyvin konkreettisia, kuten informaatiokatkot, ohjeiden puute, ja seurakunnan ja/tai kaupungin työn raskas byrokratia.

Muutamat diakoniatyöntekijät myös kokevat, että heidän yhteistyöhalukkuuttaan vähentää ja yhteistoimintaa hankaloittaa ihmisten asenteellisuus; kaikki eivät tunne ja ymmärrä diakoniaa tai ota sitä vakavasti. Voi olla, että toimijoiden (esimerkiksi kunnan työntekijöiden) henkilökohtainen suhde kirkkoon on myös niin tulehtunut tai välinpitämätön, että se hankaloittaa myös yhteistoimintaa – tai tekee sen mahdottomaksi. Suhteessa erityisesti kolmannen sektorin yhdistyksiin, muutamat vastaajat kokivat, että kilpailu asiakkaista on niin kovaa, ettei yhteistyötä synny.

Kaiken kaikkiaan yksi keskeinen tulevaisuuden haaste tulee olemaan juuri diakoniatyön ja kunnan sosiaalitoimen yhteistyössä. Toiminnan päällekkäisyys on dilemma: näkemykset eroavat siinä, onko päällekkäisyys hyvästä (*”vaihtoehtoja oltava”*) vai-ko pahasta (*”ei tule olemaan varaa pitää päällekkäisiä systeemejä, vaan vastuut on jaettava”*). Seurakun-

tien yksi keskeisiä pelkoja on, että kunta alkaa leikata palvelujaan sillä perusteella, että ajateltaisiin (tai ehkä monin paikoin jo ajatellaan): *”diakoniatyö hoitaa tämän jo niin hyvin, että me voidaan kohdentaa resurssimme muualle”*.

HYVINVOINTIVALTIOTA PERÄÄNKUULUTTAMASSA?

Vastaajia pyydettiin kyselyssä myös ottamaan kantaa väitteeseen: *”Diakonia yrittää peräankuuluttaa hyvinvointivaltiota, mutta käytännössä toimii sanojaan vastaan.”* Väite jakoi mielipiteet: kaksi kolmesta pitää väitettä epäotena, kolmannes puolestaan vähintäänkin joskus tai osittain totena. Moni korosti vastauksissaan sitä, että diakoniatyö on kuitenkin aivan oma lajinsa: *”diakonian tehtävä ei ole rakentaa vain hyvinvointivaltiota, vaan rakentaa yksittäisen ihmisen arjessa jaksamista, henkisesti, hengellisesti ja taloudellisesti.”*

Paljon on viime vuosina taitettu keskusteluissa, mediassa ja tutkimuksessakin peistä siitä, onko kasvava diakoniatyö merkki evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisesta ja/tai teologisesta vahvistumisesta vaiko väljehtymisestä ja olennaisimman (sana, saarna, sakramentit) unohtamisesta. Onko kuitenkin niin, että diakonia on kirkolle paitsi ikään kuin käyntikortti niin myös se ruohonjuuritason areena, jolla ihmisten perspektiivistä oppi tulee totisimmin lihaksi? Tätä pyrimme kyselyssämme kartoittamaan väitteellä *”diakonia on kirkon kilven kiillottaja.”* Väite oli kaikei muotoiltu hieman turhan provosoivasti ja negatiiviselta kalskahtavasti; se jakoikin mielipiteet jyrkästi, puolet vastusti, puolet piti väitettä tosikuvauksena omista näkemyksistään ja kokemuksistaan. Väitteeseen myönteisesti suhtautuvat kommentoivat esimerkiksi: *”Ainakin diakonian PITÄISI olla kirkon kilven kiillottaja!”*, kun taas väitettä vastustavat jopa kommentoivat: *”Tämä on loukkaavaa meitä kohtaan, jotka yritämme tehdä tätä haastavaa työtä tällä tosi huonolla palkalla.”*

Pohdittavaa ja väiteltävää diakonian ristipainaisuudessa siis riittää. Hyvä areena jatkaa näiden teemojen pureskelua, myös omien alustusten muodossa, on DTS:n organisoima Diakonian tutkimuksen päivä, joka järjestetään tänä vuonna Helsingissä 21.10.2005 teemalla *”Valtio - markkinat - diakonia”* - tervetuloa!

Tietoa Diakonian Tutkimuksen Seuran (DTS) toiminnasta: www.dts.fi

Kirjoittaja on teologian tohtori. Hän työskentelee tutkijana Helsingin yliopiston Tutkijakollegiumissa.

Diakonian tulevaisuus

Mihin tulevaisuus haastaa seurakunnassa, jossa on yksi diakoniatyöntekijä ja siellä jossa diakoniatyöntekijöitä on vaikka seitsemän tai sitäkin enemmän? Jossa seurakunnan alue on kaksi neliökilometriä tai jossa matkaa esimerkiksi kotikäynnille tulee kymmeniä kilometrejä tai enemmän?

Mitkä haasteet meillä ovat yhteisiä, ja mitkä nousevat paikallisesta erilaisuudesta?

Muutamia ajatuksia oman kymmenen ja puolivuotisen diakoninpolkuni varrelta.

MIHIN TULEVAISUUS HAASTAA AJANKÄYTÖSSÄ?

Olen välillä itse kiireinen ja ainakin osa kollegoistani valittaa myös täydestä kalenterista, monista odottavista työtehtävistä ja väsymyksestä.

Katselin televisio-ohjelmaa, ja siellä naapurikun-

Sirpa Päivinen / KuvaKotimaa

Tuula Mäkinen haastamassa puheenvuorollaan panelisteja.

tani sosiaalijohtaja kertoi, että aikaa asiakkaille ei enää ole. Vielä kymmenen vuotta sitten aikaa oli. Kymmenen vuotta sitten. Nyt ei. Toki tiedän, että ainakin paikoin Helsingissä ja Nokiallakin tapaamis aikaa ei hevillä sosiaalityöntekijälle aina saa. "Lähetä vain kirjallinen hakemus" sanotaan.

Hylkääminen, se ettei saa aikaa taholta, jonka tulisi auttaa silloin kun on elämässään heikoilla, ei voi olla hyväksi kenellekään.

Ihmiseen voidaan "kohdistaa" eri toimenpiteitä, mutta paras väline auttamistyössä on ajan antaminen, toisen ihmisen kohtaaminen ja läsnäolo.

Mitä hyötyä on parhaimmillaan palvelujärjestelmillä ja menetelmillä, jos luovutaan niinkin keskeisestä asiasta kuin ajan antamisesta ihmiselle. Miksi siihen suostutaan? Resurssit eivät riitä?

Kenelle tai mille me annamme aikaamme? Toivottavasti emme joudu sanomaan, että meillä ei ole aikaa ihmisille. Toivottavasti pikemminkin kävisi samoin kuin Jeesukselle, jota moitittiinkin, kun hän vietti joidenkin mielestä vähän liikaakin aikaa yhteiskunnassa vähiten arvostettujen parissa.

MIHIN TULEVAISUUS HAASTAA KUN TYÖNTEKIJÄ EHTII VAIN MÄÄRÄNSÄ?

Ajatus diakoniaseurakunnasta on välillä esillä, mutta työ taitaa monesti kuitenkin olla enemmän seurakuntadiakoniaa, jossa palkatut, koulutetut työntekijät toimivat. Millä tavoin diakonia voisi olla seurakunnan elämäntapa, kun välillä työyhteisössäkkin on vaikeaa saada ymmärrystä sille, että itse asiassa sekä diakonian että kansainvälisen diakonian tulisi olla koko työyhteisön asia.

Tuleva väestön ikääntyminen voi olla myös mahdollisuus vapaaehtoistyölle. Miten saada juuri eläkkeelle jääneet tulevaisuuden vireät ja hyväkuntoiset eläkeläiset kiinnostumaan juuri kirkon vapaaehtoistoiminnasta.

Entä onko mahdollista saada myös nuoria aikuisia mukaan kantamaan vastuuta, vai ovatko he täysin katoamassa kirkosta? Haluavatko he toteuttaa välittämistä, huolenpitoa ja vastuunkantoa liittymällä juuri kirkon vai mieluummin joidenkin järjestöjen toimintaan.

MIHIN TULEVAISUUS HAASTAA KUN ONGELMIA EI VOI RATKAISTA VAIN SEURAKUNNAN RESURSSIN?

Tärkeänä diakonian tehtävänä on nähty, ja tulee olemaan, yhteiskunnallinen vaikuttaminen. ➔

Tuoda omien käytännön kokemusten pohjalta päättäjien tietoisuuteen ihmisten vaikeat tilanteet ja syrjäytymisen uhka. Vahvistaa köyhien ja syrjäytyneiden ääntä. Toimia yhdessä.

Toiset painottavat mallittista keskustelua ja neuvottelua. Toiset kritisoivat tätä liiallisena myötäilynä. Kriitikot arvioivat, että kirkko pitää tärkeämpänä hyvien suhteiden säilyttämistä päätöksentekijöihin ja valtiovaltaan kuin apua tarvitsevien tukemista. Arvostelijoiden mielestä tulisi olla vähemmän nöyrä ja kiltti ja lähteä barrikadeille.

Itse olen myös sitä mieltä, että päättäjiä tulee vaatia vastaamaan ja vastuuseen tehtyjen päätösten hedelmistä. Välillä pitää sanoa kova sana. Kun toimii yhdessä köyhien kanssa ja vahvistaa sorretun ääntä, sieltä kuuluu myös ärräpäitä; aitoa ihmisen ääntä ja aitoa tunnetta.

Tulee olla vahva, rohkea, uskoa asiaan ja ennen kaikkea ihmisiin. Uskaltaa lähteä vaikuttamaan vaikka se olisikin uutta ja vierastakin. Kestää se, että kaikki työyhteisössä eivät ehkä ymmärrä tällaista diakoniatyötä. Kestää myös mahdollinen päättäjän ärtymys kritiikin jälkeen ja silti pystyä jatkamaan niin, ettei keskusteluyhteys katkea. Yhtä lailla kun ei pidä liikaa myötäillä, ei liioin pidä ehdoin tahdoin rikkoa välejäkään. Kukaan meistä ei ole mestari, kaikki teemme virheitä. Arvostan heitä, joiden kutsumus on yhteisten asioiden hoito, mutta arvostavaan suhtautumiseen kuuluu myös heidän toimintansa arviointi ja siitä palautteen antaminen.

MIHIN TULEVAISUUS HAASTAA TYÖYMPÄRISTÖSSÄ JA YHTEISTYÖSSÄ?

Diakonian avustamistyötä on vuosien aikana kritisoitu, ja on pelätty sitä, että diakoniatyöstä tulee sosiaalityön jatke. Diakonia hoitaa asioita, jotka kuuluisivat yhteiskunnan vastuulle.

Samaan aikaan painotamme yhteistyön tärkeyttä. Voisi sitten myös kysyä, mitkä olevissa tai tulevissa yhteistyöprojekteissamme ovat sellaisia, jotka kuuluisikin yhteiskunnan järjestää. Milloin me teemme sellaista ennaltaehkäisevää työtä, joka kuuluisi kaupungin tai kunnan järjestää, mutta vaikka he näkevät tarpeen ennaltaehkäisevällä puolella, he eivät sitä tee, koska heidän resurssinsa menevät pelkästään korjaavaan toimintaan.

Pidän kuitenkin yhteistyötä ja yhteisiä keskusteluja tärkeinä. Nokian seurakunnan uutena työntekijänä kävin tapaamassa kaupungin sosiaalijohtajaa. Puhuimme kaupungin sosiaalitoimen tehtävän ja diakonian tehtävien erilaisuudesta ja toisaalta yhteisestä haasteesta mm. väestön ikääntymisestä ja aikaisemmista yhteistyökokemuksistamme ja -näkemyksistämme. Lähtiessäni sosiaalijohtaja esitti kutsun tulla mukaan heidän päivittäessään omaa strategiaansa ensi vuonna. Arvostan kutsua. Siinä voi diakonialla olla tulevaisuuteen vaikuttamisen paikkoja.

MIHIN TULEVAISUUS HAASTAA SEURAKUNNISSA JA KIRKOSSA?

Uutisista olemme kuulleet, että useat seurakunnat kärsivät pappispulasta. Työajattomuus, työssäolo juhlapyhinä ja palkkaus ovat asioita, jotka eivät houkuttele papeiksi seurakuntiin. Koska kuulemme uutisia diakoniatyöntekijäpulasta? Ei koskaan, koska ainahan voi seurakuntaan ottaa epäpätevän, mutta maalaisjärkisen ja lämminsydämisestä ihmisen. Palkkaluokkakkin on silloin yksi vähemmän. Olemme kerta kaikkiaan liian kilttejä ja vähään tyytyväisiä, emmekä käy barrikadeille ainakaan omien asioidemme puolesta.

Pidän työstäni, enkä juuri nyt tekisi muuta, mutta huomaisin kyllä uutista kuunnellessani ajattelevani, että jos olisin parikymppinen en ehkä enää valitsisi ansiotyökseni kirkon töitä.

Milloin kirkko alkaa arvostaa diakoniatyöntekijöitä muutoinkin kuin juhlapuheissa?

MIHIN DIAKONIAN TULEVAISUUS HAASTAA TYÖNTEKIJÄÄ?

Tulevaisuus haastaa diakoniatyöntekijää pitämään itsestään huolta. Eräässä koulutuksessa opin, että kaikkea toiminnansuunnittelua tulee arvioida myös siitä näkökulmasta, että pääsee itse terveenä eläkkeelle. Terveenä eläkkeelle! Ei pidä uhrata itseänsä. Ei edes kirkolle eikä seurakunnalle. Jumala tuolaista uhria ei edes halua. Jos Sinä unohtat huolehtia itsestäsi, elämänilostasi tai tulevaisuudentoivostasi, on suuri vaara, ettei sitä kukaan muukaan tee. On hirvittävää kuulla toisen työtoverin sanovan, että ”kyllä se oppii pitämään itsestään huolta, kun se muutaman kerran on jäänyt sairauslomille” tai ”kyllä minä katselinkin kuinka kauan sinä tuota jaksat”.

Tietoisesti vasta toisena kohtana sanon, että tulevaisuus haastaa työntekijöitä antamaan aikaa työn kehittämiseksi, diakonian tarpeen arvioinnille ja kokeilulle. Työntekijän tulee antaa itselleen aikaa, miettiä työtään itsekseen ja yhdessä toisten työntekijöiden kanssa, kerätä tietoa, tutkia ja tehdä siitä työhön johtopäätöksiä. Jättää jotain pois. Tehdä välillä kevyemmin työtä. Tehdä niin hyvällä omallatunnolla. Antaa työtoverinkin tehdä niin. Uskaltaa alkaa uutta ilman paineita. Uskaltaa myös antaa itsensä tehdä virheitä. Antaa työtoverinkin tehdä virheitä. Uskaltaa jatkaa työtä ja kokeilla. Luottaa prosessiin.

Luottaa siihen, että diakonia on useammissa käsissä kuin omissani ja että Jumala tekee työtä meidän kanssamme ja mikä parasta - meistä huolimatta.

Esitelmä on pidetty Diakoniatyöntekijöiden päivillä 13.9.2005.

Kirjoittaja on diakoni. Hän työskentelee johtavana diakonian viranhaltijana Nokian seurakunnassa.

Sirpa Päivinen/KuvaKotimaa

Päivien pääpuhuja Owe Wikström ja innostunut yleisö. Tulkkina Håkan Hellberg.

OWE WIKSTRÖM

Kauneus ja kasvot - hengellisyyden lähteitä

Tässä esitelmässä käsitellään kolmea osa-aluetta 1) uskontoa työnä ja siihen liittyviä riskejä, 2) hengellisen keskustelun tarvetta ja 3) kahta hengellisyyden lähdeä, jotka usein jäävät vaille huomiota: kauneutta ja pyhiä kasvoja.

I Uskonto työnä

”Diagnoosi on puolet terapiasta”, sanoo vaimoni, joka on lääkäri. Joten lohdutuksen kentällä on kes-

keistä yrittää määrittää itselleen, mitä tarkoittaa olla ”ammattimaisesti uskonnollinen”, mitä on ”teh-dä uskontoa” työkseen ja minkälaisia huolia siitä on syntynyt.

Jos pohdimme, mitä tai kuka diakoniatyöntekijä on, odotuksista muodostuu varsin sekava mielikuva – 1) monipuolinen mutta ristiriitainen. Odotukset voivat tulla kirkolta, yhteiskunnalta, terveydenhuollosta, kollegoilta, alaisilta, perheeltä. 2) Mutta se, että korkein vastuu on Jumalalla, näkymättömällä ja kaikkivaltiaalla, taivaan ja maan luojalla, tarkoittaa, että itse ammatti-identiteettiin liittyy odotuksia, jotka erottavat sen kaikista muista so- ➔

siaalialan ammanteista. Sen sisin ydin on transsendenttinen luonteeltaan - kukaan ei voi todistaa, että se aina avoimeksi jäävä realiteetti, jota me kutsumme jumalaksi, on tai ei ole olemassa. Monista se on kummallista, toisista outoa, mutta vielä useampia se kiinnostaa.

3) Kaikissa ammanteissa on tärkeää, että voi pohjata työtään ja sanoa, "tämän tein hyvin", että voi olla ylpeä siitä, selkeästi määritellä tavoitteensa ja että lopputulosta voidaan arvioida. Se on osa tyydytyksen tunnetta ja myös ylpeyttä, mutta tässä tapauksessa jotain, mitä on vaikea mitata, uskoa. Jumalanpalveluksissa käyneiden lukumäärä, toimitusten lukumäärä, uudet papit, epäselvät tavoitteet ja teologialla perusteltu väite, ettei pidä etsiä hedelmiä, vaan me korjaamme sieltä, missä toiset ovat kylväneet, tarkoittaa sitä, että on vaikeaa voida nojautua taaksepäin ja tietää, että on tehnyt hyvää työtä ja juhlaa siitä - sen sijaan teologia laillistaa sen, että lopputuloksesta ei tarvitse välittää. 4a) Triviaalien ja eksistentiaalistisesti tuskallisten kysymysten välillä on usein syvä psykologinen kastijako - peset auttoa ja maa alkaa järjestä - miten ehdit ja pystyt henkisesti siirtymään uusiin tilanteisiin - usein saamme levätä riittien ja pysyvien symbolien varassa. Itse varustus: sauva, kaapu, antaa tukea hengellemme - edustan jotakin toista kuin itseäni. 4b) Vain harvoin saan kunnollista, hellää ja rehellistä palautetta siitä, mitä olen tehnyt, ja sitä harvinaisemmaksi sellainen palaute käy mitä ylemmäs hierarkiassa nousee - toiset ovat riippuvaisia mielipiteistäni, peloissaan, alamaisia, uteliaita. Tämä viimeksi mainittu voi luoda kummallisen symbioosin niiden johtajien välillä, jotka rakastavat valtaa ja niiden johtajien välillä, joista on mukavaa olla alaisina.

5) On vaikeaa olla suolana maailmassa ja sanoa asioita, joita ei sovi sanoa - niin poliittisia kuin uskonnollisia. 6) On vaikea säilyttää omanarvontunteensa ja olla kerjäämättä kiitosta, rohkaisua, kriittikkä ja imartelua. 7) Työn ja vapaa-ajan välinen raja on epäselvä, on vaikea hahmottaa, milloin on töissä ja milloin vapaalla. Se että on jatkuvasti itse luotava rajat johtaa siihen, että yksityiselämä ja työelämä sekoittuvat toisiinsa (ja ehkä ne onkin sekoitettava toisiinsa - vähän samoin kuin taiteilijan tai tutkijan elämässä), mikä työn tutkijoiden mukaan on stressitekijä. 8) On vaikeaa, että oma itse, mutta myös sukulaiset, lapset ja aviopuolisot ym. altistuvat muiden ihmisten kiinnostukselle, 9) että itse edustaa kirkkoa ja on oltava solidaarinen kirkolle, josta on vain osittain osallinen.

Jos sinulla ei ole välillä ja mieluiten jatkuvaa kontaktia ihmiseen, johon luotat ja jonka kritiikkiin ja rohkaisuun syvästi luotat, pohjaa käsityksesi itsestäsi joko kuvitelmiin omasta erinomaisuudestasi (grandiositeetti) tai omasta surkeudestasi (depressiivisyys). Jos itselläsi ei ole jotakuinkin vakaa - vaikkakaan ei valmis - usko, etkä kykene tasapainottamaan sitä nöyrään asenteeseen diakonaattia

kohtaa - aivan riippumatta siitä millainen teologinen näkemys sinulla on, eli jos et pysty suhtautumaan itseesi kunnan annoksella itseironiaa ja huumoria - jätät muiden ihmisten mielipiteiden varaan. Silloin herkistyt kahdelle asialle: imartelulle - "olet mukavin pappi (diakonityöntekijä), jonka olen tavannut" tai kritiikille "tämä on koko maan surkeimmin hoidettu seurakunta".

Uskonto työnä on monivivahteista. Työrooli edustaa erityistä mielikuvamaailmaa, joka on useimmille ihmetyksen kohteena. Itse sana kirkko yhdistetään moralisointiin, historialliseen arvomaailmaan, turvallisuuteen. Jo se, että kaulassa on risti tai päällä virkapaita tai että on diakoniatyöntekijä, voi olla jollekin mieluinen yllätys, kun taas toiset kokevat, että heidän pitää käyttäytyä jollakin erityisellä tavalla.

Hengellisen työn ammattilaisuuteen liittyy kaksiteräisyys, työhön liittyvät ulkoiset tekijät voivat toisaalta "syödä" sitä syvää sitoutumista, joka meillä joskus oli, ne voivat jopa johtaa siihen, että menettämme uskomme. Diakoniatyössä syntyy siis työpereisiä vammoja "kirkko ei todellakaan ole parempi kuin joku toinen työpaikka" tai kun on laulattanut virsiä 30 kertaa samalla viikolla, on yksinkertaisesti vaikeaa olla läsnä siinä mitä tekee. Se on täysin luonnollista - poliitikoilla on sama ongelma. Vihkiminen on ehdottomasti kaikkein tärkeintä Toiselle - ja silti kun itse on juuri puhunut puhelimesta, pää on täynnä ajatuksia ja kaipaa kotiin, ulkoisesti kaiken on vain jatkuttava kuin Jumala olisi kaiken keskipisteenä. Liturgiassa on rutiineja joiden taakse voi piilottaa väsymyksen tai kyllästyneisyyden. Eräs tärkeä kysymys on "koska rutiineista alkaa seurata kyynisyys", milloin väsymys tai acedia (7 kuoleman syntiä: laiskuus) alkavat johtaa siihen, että opetuksesta alkaa tulla aina vain silotellumpaa - jos olisin maailman suola enkä vain hyväksyisi kaikkea, minua pidettäisiin moralistina tai provosoijana - ja siihen olen yksinkertaisesti liian väsynyt.

II Menetetty hengellinen keskustelu

Monet kirkon työntekijät puhuvat hengellisestä köyhyydestä. Niin seurakuntasihteerit, nuorisotyöntekijät, kirkkomuusikot, papit, diakoniatyöntekijät kuin hallintohenkilökunta puhuvat siitä, miten he kaipaavat hengellistä keskustelua. Meillä on vain harvoin aikaa tai jaksamme vain harvoin keskustella jonkun toisen kanssa omasta epäuskostamme tai uskostamme. Suurin osa ajasta menee käytännön asioihin, konflikteihin töissä, puhumattakaan kirkon sisäisistä ongelmista kuten kirkko-, kaste- tai virkakäsityksestä tai homoseksuaaleihin suhtautumisesta. Mutta rauhattoman menon taakse piiloutuu joskus perustavampi kysymys omasta äärimmäi-

Owe Wikström

sen henkilökohtaisesta jumalakokemuksestaani siitä, että Jumala on, piiloutuu, vastaa, on uhkaava, pelottava tai turvallinen. Se mistä aiemmin puhuttiin veljellisenä/sisarellisena keskusteluna kristittyjen kesken (ruotsalaisen herätysteologian semantiikkaa) on alkanut hiljertä kirkoissa. En puhu nyt saarnan tai esitelmän hengellisyydestä, vaan siitä, että olen aktiivisesti luonut oman hengellisen tilani, jossa pohdin kokemusta Jumalasta - en sitä mitä Raamatussa, tunnustuksessa tai muissa teksteissä on, vaan omaa kokemustani - joka usein on Kaipaus tai Ikävä tai Aavistus.

Tämä spiritualiteetin tai hengellisen kokemuksen teologia on nykyajan kirkossa jäänyt liian vähälle. Se johtaa hengelliseen turhaumaan; en saa koskaan aikaa! Tähän on useita syitä. Monet piilottavat kyvyttömyytensä puhua uskostaan teologiseen argumentointiin: objektiivisuus on se, mikä on tärkeää - kaikki muu on sentimentaalisuutta tai itseensä päin kääntynyttä pietismiä tai sekavaa mystiikkaa. Jotkut eivät halua paljastaa omaa epäuskoaan edes itselleen, toiset taas ajattelevat, että puhe "sisäisestä elämästä" johtaa romantisointiin, joka on kaukana siitä vahvasta uskosta, joka nähdään objektiivisesti meille annettuna; sola scripturasta.

Paradoksaalista kyllä puhtaasti sosiologisesta näkökulmasta katsottuna tilanne on se, että yhä useammat ihmiset haluavat puhua uskon kokemusmaa-

ilmaista (siitäkin huolimatta, että new agen edustama suuntaus tuntuu menneen ohi ja tuntuu lähinnä olevan median luomaa). Mutta nähtävissä on, että yhä enemmän kaivataan syvämielteistä keskustelua eksistentiaalisista ja hengellisistä kysymyksistä. Juuri nyt ne keskustelu ympäristöt joiden lukumäärä kasvaa Ruotsissa ovat kirjakahvilat, kirjastot, teatteritilat, eräät harvat keskustelevat ilman ennakkoluuloja - tiloissa, joita valta tai hyvin selkeä ideologia ei väritä.

Mielestäni asian ydin on, että kristillinen usko ilman, että se luopuu omaleimaisuudestaan, voisi ehkä häivyttää muodollista ja hierarkkista dramaturgiaansa ja pyrkiä lähestymään kahta paradoksaalista asiaa samanaikaisesti ja mitä suurimmalla nöyryydellä: subjektiivista kokemusta ilman, että usko kavennetaan vain sisäiseksi prosesseiksi ja uskon objektiivista puolta - ilman, että sen kokemuksellisuus kadotetaan. Fides quae et quae kuuluvat yhteen.

Yksi tärkeimmistä uskon välittämisen välineistä on aina ollut identifikaatio, niiden ihmisten löytäminen, jotka käyvät samaa taistelua kuin minäkin, jotka voivat kertoa omasta tiestään samalla matkalla, ei vain siitä miten he ovat päässeet perille, vaan mitä he ovat löytäneet ja kuinka iloisia he ovat siitä. Prosessi, matka, eikä vain matkan pää on tärkeä. Matkan eri vaiheet ovat kaikkein tärkeimpiä asioita, joista puhua.

Syy siihen, että haluan puhua uskon subjektiivisesta puolesta, siis siitä miten me yksilöinä - ilman riippumatta siitä missä asemassa olemme uskonollisessa yhteisössä - tosiasiaa koemme Jumalan läsnäolon, poissaolon, turvallisuuden, lohdutuksen, varoituksen, rukousvastauksen, pyhyiden - on, että kirkon uskottavuuden kannalta on todennäköisesti ratkaisevaa, että sen papit ja paimenet todistavat siitä uskosta ja taistelusta, jota he elävät voidakseen säilyttää uskon, joka heillä on tai sen ilon, joka heillä siitä on. Se ei tarkoita sitä, että luovutaan dogmatiikasta tai puhtaasta uskosta Kristukseen, vaan siitä, että pelataan avoimin kortein eikä vain tarjota lopputulosta. Ihmiset saavat lohtua siitä, että saavat jakaa kokemuksiaan toistensa kanssa. Kun lohdutamme toisamme, lohdutamme itseämme.

Jos hyppäämme alkukirkosta ohi reformaation, valistuksesta ohi suurvaltakauden (Ruotsin historiaa) ja herätyksestä oman aikamme kulttuuriin, jossa kirkot rapistuvat, tunnumme osin palanneen takaisin Konstantinusta edeltävään aikaan; gnostilaisuudella on nykyisin todennäköisesti aivan yhtä suuri vaikutus kuin antiikissa - yhä harvempi uskoo, että Jumala on ihmisen sisässä kuin, että Hän on ulkoinen voima. Pluralismi on johtanut uskontosynkretismiin, ja etsijöiden lukumäärä on huomattavasti suurempi Pohjoismaissa kuin muualla maailmassa. Tässä tilanteessa on vaikeaa jatkaa mahtipuhetta. Kun mulloja ja imaameja on samalla alueella ja synagogia ja moskeijoita tulee aina vain lisää, käy aina vain tärkeämmäksi, että kirkko ei puhu ex →

cathedra vaan ex cordis - hyvin tietoisena lauseesta kai ho logos sarx egeneto (kreikasta ”ja sana tuli lihaksi”).

III Syvempien lähteiden etsiminen

COMPUNCTIO - KAUNEUDEN TEOLOGIASTA

Gregorius (540-604 jKr) sanoo, että on kipua, joka katkeransuloisesti liikkuu ilon ja surun välisellä rajalla. Juuri se valtaa ihmisen, kun kauneus koskettaa. Ihmiset liikuttuvat joskus kun istuvat konsertissa, kurkkua kuristaa, kun he väristen kuuntelevat Scarlattiin tai Arvo Pärtin musiikkia. Mistä nämä kyyneleet tulevat?

”Kyllä”, hän sanoo. Tämä harmonian ja kaihon yhdistelmä, joka löytyy kaikkein upeimmista ja ajatommista hetkistä voidaan tulkita sentimentaalisuudeksi. Mutta toinen tapa ymmärtää ne, on nähdä ne aavistuksina, jälkeen jääneenä tuoksuna ikuisesta maailmasta. Tätä esteettistä teologiaa ovat kehittäneet ketkäpä muutkaan kuin eräät kirkkoisät. Gregorius suuri puhui compunctiosta, pyhästä kivusta. Se suru, jota tunnemme kohdatessamme kaikkein kauneinta on samanaikaisesti muisto ja ennakkoaavistus jumalallisesta maailmasta. Se on aavistus siitä, että Jumala on, ei siitä kuka hän on.

Taidekokemuksissa ei siksi ole kyse subjektiivisesta tunteen laadusta, vaan se on ilmausta objektiivisesta puhuttelusta. Se liikutus, jonka ihminen kokee, raottaa esirippua Toisen näkemiseen. Gregoriuksen teologia astuu tässä siis askeleen ohi Proustin ilmauksen ”ehkä”.

Tuskallinen kokemus johtuu ihmisen kodittomuudesta epätäydellisessä maailmassa, siitä että hän muistaa täydellisyyden ja kaipaa sitä. Tämä hengellinen menetyksen tuntuus tuskallisen todellisuuden, kun ihminen kohtaa kauneutta. Alunperin compunctio oli lääketieteen termi, joka kuvasi intensiivistä fyysistä kipua, mutta kun Gregorius otti sanan käyttöönsä, puhui hän sielullisesta tai hengellisestä kärsimyksestä. Gregoriusta alettiin kutsua ”kaipauksen lääkäriksi”, koska hänen opetuksensa puhui sielun kaipauksesta Jumalaan.

Compunctio -opetuksen mukaan kauneuden kokemus aiheuttaa tunteen siitä, että ihminen - Eedeenin paratiisissa ulkopuolella - kokee jotain siitä, mitä hän on menettänyt - mutta hän ei ole aivan varma mitä. Sen lisäksi kaiken elämän taka-alalla on latentti suru. Kyyneleet syntyvät siitä, että ihminen aavistaen muistaa oman pyhiinvaeltajan asemansa - sen, että hän on matkalla. Hän elää maanpaossa, mutta on matkalla kohti omaa todellista kotimaata. Musiikin katkeransuloinen kaiho on siksi Jumalan toimintaa ihmisessä.

Mieleeni tulee Göran Tunström, joka Jouluora-

torio-teoksessaan kirjoittaa:

”Se sana, joka kiehtoo minua kaikkein eniten, on Aavistus. Aavistaa jotakin. Siinä sanassa piilee aktiivisuus, joka saa ihmisen uskomaan, että subjekti (minä) tässä aavistelee, vaikka luja vakaumukseni on/..että Aavistus, se saavuttaa meidät. Aavistuksen lähde on meidän ulkopuolellamme; se on majakka pimeässä, se on salama, joka vyöryy yli taivaankannen, kerta kerralta ja etsii ja hetkittäin käy niin, että hitunen tuosta loistosta hipaisee meitä, tunkeutuu tietoisuutemme syvimpiin kerroksiin. Tahtoisin sanoa: Minut aavistettiin. Hän lahjoitti minulle aavistuksen.” (Juloratoriet, 1983, 64).

IKONIN KASVOT

Ikonissa kaksi sormea luo ympyrän - vanhan ikuisuuden symbolin. Toinen tapa tulkita siunaavan käden kahta sormea on sanoa, että ne edustavat Kristuksen kahta luontoa. Kolmen jäljelle jäävän sormen, jotka osoittavat ylöspäin, sanotaan olevan kolmiyhdyden metafora. Monet näistä symbolisista tulkintoista ovat todennäköisesti jälkikäteen luotuja. Mies pitää kirjaa kädessään ja katsoo suoraan meihin. Pään ympärillä on kultainen sädekehä ja siinä lukee ho on (kreikaksi ”se joka on”). Joskus tätä ikonia kutsutaan Kristus Pantokratorin ikoniksi, Kaikkivaltiaan ikoniksi. Mutta juuri tämän kirkon mosaiikista ei heijastu ilmauksen hiljainen rauha. Se on karkean brutaali ja tarkka. Jos käännyn ympäri ja katson suoraan länteen, on siellä toinen kuva Kristuksesta. Se on lempeämmän oloinen - enemmän venäläisten ikonien kaltainen tai kreikkalaisista kappeleista löytyvien ikonien kaltainen tai omasa taskussani olevan ikonin kaltainen.

Protestanttisessa maailmassa kristinusko supistetaan välillä uskonkysymykseksi; sellaisten väitteiden kannattamiseksi, jotka ovat tieteen vastaisia ja eletyn elämän kokemusten vastaisia. Monet pitävät niitä humpuukina. Tämä yksipuolinen opin korostaminen on vaikuttanut siihen, että uskonnon maailmassa sellaiset alueet, joilla ei ole tekemistä toteina pitämisen kanssa, ovat jääneet näkymättömiin. Ajattelen, että uskonnoilla on, totta kai, älyllinen/dogmaattinen puolensa - uskonnollinen ihminen ei usko vain ylipäätään, vaan me uskomme johonkin tai johonkuhun. Mutta yksipuolisesti rationaalinen uskontokäsitys tuo mukanaan sen, että hennot kokemukset mysteerin kohtaamisesta, luottamuksesta Sanomattomaan jne. välillä hylätään samalla tavoin kuin sumeat ajattelukulut.

Mutta taiteen kuvaamalla kosketuksella pyhään arkkitehtuurissa ja kuvissa, samoin kuin liturgian kumarruksissa ja liikkeissä, on todennäköisesti enemmän merkitystä uskonnolliselle elämäntutkimukselle kuin opilla. Yksipuolisesti älyllinen suhtautuminen uskontoon on aiheuttanut sen, että monet niin sanotusti sekulaaristuneet pohjoiseurooppalaiset tuntevat itsensä kodittomiksi. Pyhyys kieh-

too heitä, mutta dogmatiikka pelottaa, jumalallinen viehättää, mutta sen ammattilaiset epäilyttävät, he ovat älyn, mutta eivät tunteiden ateisteja. Mutta se, että käy pyhissä tiloissa, että katselee pyhimysten, profeettojen ja apostolien kasvoja tai että kumartuu niiden edessä on - psykologisesta näkökulmasta - yhtä tärkeää luottamuksen luomisessa ja ylläpitämisessä kuin pyhiin teksteihin paneutuminen. Suuret kertomukset ja visuaalisuus yhdessä ovat se, mistä hengellisyys saa ravintonsa. Estetiikka ja pyhät tilat eivät ole vain sivutuotteita vaan tarpeellinen edellytys uskonnollisen kokemuksen syntymiseen. Tämä on erityisen selvää, kun on kyse ikoneista.

Ikonissa ei ole kyse vertauskuvallisesta tai "esitävistä" taiteesta. Sen sijaan se on performatiivinen, se luo jotain. Se on uskon manifestaatio, se kuvaa itse ydinparadoksia, että olemassaololla todellakin on keskus, joka kääntää armahtavan katseensa kohti ihmistä. Kuvat ja materia merkitsevät tuolloin yhtä paljon kuin abstraktit sanat ja mielikuvat.

Ikonin ei siksi ole vain tie, jonka avulla voi saada kontaktin pyhään katsomalla sen silmillä. Se on myös ovi, jonka kautta jumalallinen saavuttaa ihmisen. Alkukuvat, arkkityypit ja hengellinen energia ovat siksi läsnä ikonissa. Siitä johtuen, kun ihminen lähestyy ikonin - täydellistä jäljennöstä Jumalasta - niin hän tulee samanaikaisesti lähemmäs sitä, miten hänet itsensä nähdään, hän on lähellä omaa alkukotiaan. Tuolloin kuva edustaa jotakin joka oli, on ja on oleva. Se luo salaisen läsnäolon, läsnäolon joka ylettyy ajattomaan. Sen silmiin kätkeytyy tuhlaajapojan isä, joka seisoo kotipihalla ja tähyttää sitä, joka kesken juhlimisen "tuli itseensä" ja halusi palata kotiin.

"KATSO ISI! – TARVE TULLA NÄHDYKSI

Kaikki vanhemmat ovat kuulleet tämän: "Isi katso, isi katso, isi katso!" Ja aikuinen kääntyy laiskasti 28:ta kertaa katsomaan naperoa, joka heittää kuperkeikkaa, tasapainoilee sohvalla selkämyksellä tai on juuri oppinut leikkimään jonglööriä kahdella pallolla. On kuin sohvalla selkämyksellä tasapainoili tai muut temput eivät olisi mitään jolleivät vanhemmat katselisi ja sanoisi: "hyvä", "hienoa" tai "hauskaa". Lapset tulevat kotiin pursuten piirustuksia ja tahovat, että me katselemme niitä, ja katselemmehan me. Mutta pikaisen vilkaisun jälkeen käännämme katseemme taas sanomalahteeseen. Yhteen teipatut ja maalatut vessapaperirullat, jotka ovat esittävinään peikkoja jäävät huomiotta. Lasten huolellisesti ja suurella vaivalla askartelema työt päättyvät pian vintille tai kaapin nurkkaan - parhaassa tapauksessa niitä teipataan isän tietokoneen kylkeen työpaikalla tai ne kiinnitetään jääkaapin oveen.

Monien lasten ongelmana on, että kukaan ei syvimmältään kiinnitä heihin huomiota. Kaverit ehkä näkevät tai opettaja-täti. Mutta äiti ei ihan oikeasti ehdi. Eikä isää kiinnosta. Viime vuosina on puhut-

tu paljon ja aiheellisesti poissaolevista vanhemmista tai ainakin poissaolevasta isästä. Pohjimmiltaan on kyse perustarpeesta - yhtä voimakkaasta kuin veden, ravinnon tai unen tarve - tarpeesta tulla nähdyksi, hyväksytyksi, otetuksi todesta. Tämä tarve pysyy meissä koko elämän. On kuin me emme olisi todella olemassakaan, jos kukaan ei näe meitä.

Niin vuodet vierivät. Toiset asiat vahvistuvat meissä. Paljon paremmin kuin ystävät, perheen ja työtoverit me tunnemme oman ontton sisäisen yksinäisyytemme, emme vähiten silloin kun lapset varttuvat, kun joku läheisemme riistetään meiltä pois tai kun muista syistä joudumme elämän sivuraiteille. Silloin meihin astuu yksinäisyyden tunne. Monet kaipaavat maailmankaikkeutta, joka ei olisi kylmä ja piittaamaton, jossa tähtitaivas ei katselisi meitä välinpitämättömänä, että olisi joku, joka - omen ihmimillisten rajojemme ulkopuolella - lempeästi seuraisi meidän kompuroivaa kulkuamme. Illalla syvennymme pitkiin keskusteluihin, luemme paksumia kirjoja, sytytämme kynttilöitä ja kuuntelemme Brahmsia. Ja silti - tyhjiys.

Siinä vaiheessa - ikoniteologien mukaan - voi olla viisasta käydä toisella lähteellä, jolla nähdäksii tuleminen on tärkeämpää kuin ymmärtäminen. Voimme ehkä asettaa vastakkain Vanhan testamentin Hagarin ja kreikkalaisen mytologian Narkissoksen. Hagar oli yksinäinen, hylätty äiti, joka ajettiin autiomaahan. Samalla hänestä tulee Raamatun ensimmäinen ihminen, joka antaa Jumalalle nimen. Hän sanoo yksinkertaisesti: "Sinä olet Jumala, joka minut näkee." Ja tämän hän sanoo lähteen äärellä. Myös Narkissos peilailee omaan kuvaansa lähteessä, mutta hän näkee vain oman itsensä, rakastuu omaan peilikuvaansa ja hukkuu. Yksinäinen Hagar juo autiomaassa Toisenlaisen Lähteen vettä, varmasti siitä, että hänet näkee Eräs, joka on hänen itsensä ulkopuolella. Tämä Ainoa, näkee kaiken, jaksaa kaiken ja kestää kaiken. Hebreassa sana, joka merkitsee katsetta on sama kuin sana, joka merkitsee lähdeä. Se on "ayin".

Ajattelen sanoja "niin kuin Näkymättömän nähdä hänen kykeni kestämaan" tai kun Pietari oli pettänyt mestarinsa "Herra kääntyi ja katsoi Pietariin" tai kaiken yksinäisyyden syvintä vastakohtaa "mutta silloin näemme kasvoista kasvoihin". Ja me muistamme, että sana joka merkitsee Lähdeä on ayin.

Esitelmä on pidetty 12.9.2005 Diakonia-työntekijöiden päivillä Helsingissä.

Kirjoittaja on Upsalan yliopiston uskontopsykologian professori.

Kääntänyt ruotsinkielestä pastori, FM Mia Wittaniemi.

Sirpa Päivinen/Kuvakotimaa

Avajaistilaisuuden yleisöä.

MINNA-SISKO MÄKINEN

Valokiilassa diakonia

Diakoniatyöntekijöiden päivillä tarkasteltiin diakoniaa suhteessa oikeuteen, julkiseen sektoriin ja kirkkoon. Aiheita pohivat Oikeusministeriön kansliapäällikkö Kirsti Rissanen, peruspalveluministeri Liisa Hyssälä ja Kirkkohallituksen kansliapäällikkö Risto Junttila.

Oikeusministeriön kansliapäällikkö *Kirsti Rissanen* oli perehtynyt diakoniatyötä ohjaaviin lakeihin. Hän totesi diakoniatyön ankkuroituvan ihmisarvoa kunnioittavan hyvinvointivaltion säädöspohjaan ja kansainvälisiin sopimuksiin.

- Diakonian ja oikeuden suhdetta voidaan pohdita useista näkökulmista kuten diakonia suhteessa ihmisoikeuksien toteutumiseen, yhteiskunnan tukeen tai oikeuteen tulla kuulluksi ihmisenä, Rissanen jäseni.

Yhteiskunnassa tehtävät on jaettu eri palvelujärjestelmien kesken. Sama ihminen voi olla monen viranomaisen asiakas ja eri rooleissa: potilas, työnhakija, rikoksesta epäilty. Järjestelmä toimii näin siksi, että ihmisellä on oikeus tulla kohdelluksi eri tilanteissa erikoistuneen ammatti-ihmisen taidolla.

- Mutta onko tämä kylliksi? Rissanen kyseli. - Onko olemassa vaara, että ihminen tuntee tulevaisuuden kohdelluksi vain sairaana tai työttömänä vaik-

ka hän on samanaikaisesti paljon muitakin. Esimerkiksi perheenisä tai -äiti, puoliso tai yksinäisyyteensä uupunut lähimmäinen. Vaikka viranomaisten toimenpiteet olisivat kuinka asiantuntevia, jää kunkin ihmisen omaksi huoleksi koota itsensä ja mennä eteenpäin.

Rissanen näki diakonian murtautuvan esiin kohdassa, missä elämän kriisi- tai riskitilanteeseen joutunut ihminen on hädissään ja neuvoton.

- Silloin tarvitaan luotettavaa neuvotelijaa ja autavan käden ohjattajaa, paikkaa, jossa kohdattavan henkilön roolinimi on ihminen. On hyvä, että vaikeassa tilanteessa apua voi etsiä mahdollisimman matalan kynnyksen takaa.

LAINSÄÄDÄNTÖ JA INHIMILLINEN TUKI RINNAKKAIN

Eettisissä ohjeissa todetaan diakoniatyöntekijän toimivan inhimillisen kärsimyksen vähentämiseksi ja ihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Tästä lähtökohdasta Kirsti Rissanen nosti esiin diakoniatyön vankiloissa ja ylivelkaantuneiden parissa.

- Oikeushallinnossa on herätty kantamaan huolta siitä, miten vapautuvat vangit selviäisivät jatkossa rikoksettomaan elämään. Eri tahojen välinen saumaton yhteistyö vapautuvan tukemiseksi ei ole itseltään selvää. Vankiladiakonian työnkuvaan on aina

kuulunut yhteyksien ylläpitäjän rooli vankilan ja ulkopuolisen maailman välillä, Rissanen kiteytti. Hän halusi myös kiittää diakoniatyöntekijöitä pitkään jatkuneesta työstä ylivelkaantuneiden parissa.

- Minulla on se käsitys, että te kohtaatte muita enemmän niitä ylivelkaantuneita, joiden ongelmat ovat edelleen ratkaisua vailla. Te olette voineet helpottaa heidän ahdinkoaan ja välittää päätöksentekijöille tarpeellista tietoa syrjäytymisestä, mikä osaltaan on ollut vaikuttamassa lainsäädäntötoimiin.

Rissanen totesi, että lainsäädäntö antaa keinoja velkaongelmien ratkaisemiseksi, mutta se yksin ei riitä.

- Tarvitaan ihmisiä, joilla on taito olla vaikeuksissa olevan ihmisen lähellä niin, että hän jaksaa kohdata tilanteensa ja tavoitella sitä valoa, joka tien päässä hämmöittää.

DIAKONIA JA VALTION KONEISTO SAMASSA VENEESSÄ

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä* siteerasi Satu Marttilaa: "Mennäänhän sitä kuuhunkin, mutta tuohon käteen minä en ulotu". Hänen mukaansa diakoniatyöntekijät ovat ulottuneet moneenkin käteen.

- Köyhyyden, syrjäytymisen ja pahoinvoinnin sosioekonomiset taustat ovat moninaisia. Enää ei asioilla ole niin selkeitä syy-seuraus-ketjuja kuin menneinä vuosikymmeninä. Mutta sitkeästi ammattilaisemake tekevät työtä ja monta sarkynyttä savi-ruukkua eheytyy.

Hyssälä totesi hyvinvointivaltion rakentamisen olleen demokraattisen ja vapaan maan selkeä projekti, joka perustui taloudelliseen kasvuun, selkeisiin työuriin ja tulevaisuuden toivoon.

- Nyt aikaa leimaavat työttömyys ja pätkätyöt, yksinäisyys, epävarmuus ja toivon haurastuminen. Miten elämä voi rakentua vakaaksi? Mitkä ovat valinnan mahdollisuudet? Mikä on uusi sosiaalinen järjestys? Hyssälä pohti. Hän kertoi ajankohtaisesta sosiaalialan kehittämishankkeesta, jonka tavoitteena on turvata sosiaalipalvelujen laatu ja saatavuus kaikkialla Suomessa.

- Kun kehitämme järjestelmiä, työn on tapahduttava ihmisen ehdoilla ja ihmistä varten. Tämä on diakoniaa ja julkista sektoria yhdistävä lähtökohda ja kumppanuutemme perusta. Yhteistä venettä tässä soudetaan, Hyssälä totesi. Kumppanien työ-sarkana hän näki yhteiskunnan heikoimpien puolustamisen niin arvokeskustelussa kuin päätöksenteossakin. Erityiseksi huolenaiheeksi Hyssälä nimesi köyhien lapsiperheiden aseman. Hän toivoi myös ratkaisuja, joilla estetään köyhien vanhusten luokan syntyminen.

- Köyhyyspakettiin sisältyvät toimet eivät ole riittäviä köyhyyden poistamiseksi, mutta tässä tilanteessa ne ovat parhaiksi katsottuja täsmäaseita. Köyhyys on kaikkien Euroopan maiden yhtei-

nen ongelma.

Parantuneesta kansanterveydestä huolimatta monet terveysongelmat Suomessa ovat pahenemassa. Kirkko sai Hyssälältä kiitosta aktiivisesta otteesta terveystalkoissa.

- Kirkon panos esimerkiksi kansallisessa alkoholihojelmassa ja päihdetyössä on suurenmoinen. Te olette oikeastaan ainoa taho, joka minua on tukenut, Hyssälä antoi palautetta. Hän kiinnitti huomiota myös yhteisöllisyyden murenemiseen, joka on haaste hyvinvointiyhteiskunnalle.

- Valtiollinen koneisto ei voi luoda elämän eheyttä, toivoa ja luottamusta. Ne syntyvät vuorovaikutuksessa. Tässä vuoropuhelussa tarvitaan kirkkoa ja sen diakoniatyötä. Kirkko on vahva yhteisvastuun ja verkostojen tekijä.

DIAKONIA VAHVISTUU, MUTTA PÄRJÄÄKÖ KIRKKO?

Kirkkohallituksen kansliapäällikkö *Risto Junttila* johdatti kuulijat diakonian alkujuurille Uuteen Testamenttiin.

- Olen vakuuttunut siitä, että Jeesuksen toiminta parantajana, köyhien ja syrjittyjen ystävänä sekä julistajana samoin kuin alkuseurakunnan elämäntapa keskinäisen jakamisen ja huolenpidon yhteisönä edelleen inspiroi ja antaa suuntaa diakonian toteutumiselle.

Junttila uskoi, että kirkon ääntä halutaan tulevaisuudessakin kuulla sosiaalieettisissä kysymyksissä ja diakonia tulee vain vahvistumaan.

- Kirkon odotetaan puolustavan yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja haavoittuvimpien ihmisarvoa. Kristillisen elämäntietämyksen pohjalta tulee yhä enemmän ottaa kantaa sellaisiin muutoksiin, jotka asettavat kyseenalaisiksi lähimmäisen rakkauden toteutumisen, Junttila linjasi. Hän pohti diakonian kipupisteitä ja kehittämistarpeita, joista yksi on muutosvaiheessa oleva koulutus.

- Diakonia-ammattikorkeakoulut ovat avainasemassa tässä. Olisi hyvä käydä keskustelua siitä, miten kirkko voisi tukea virkaan kouluttavia laitoksia kirkollisen identiteetin ja kristillisen tietämyksen vahvistamisessa, Junttila esitti.

Diakoniabarometrin 2002 mukaan lähes 90% diakoniatyöntekijöistä oli erittäin tai melko tyytyväisiä työhönsä sen paineista ja muutoksista huolimatta. Huoli kirkon työntekijöiden virkaan sitoutumisesta on silti ajankohtainen.

- Suurimpia syitä hakeutua muihin tehtäviin ovat kokemus huonosta palkasta, väsyminen työ-määrään tai työajattomuuteen sekä ongelmat työyhteisössä. Kymmenen vuoden kuluttua kirkko joutuu taistelemaan työvoimastaan. Pitääkin kysyä, ketkä tekevät kirkossa töitä vuonna 2015? Pärjääkö kirkko? Junttila heitti.

Kirjoittaja on diakonissa, free lance toimittaja.

MINNA-SISKO MÄKINEN

Vuoden diakoniatyöntekijä Seppo Laakso:

”Jaan tunnustuksen veljieni kanssa”

”Naiset ovat pitkään tehneet monipuolista diakoniatyötä. Kunnioituksella sisaria kohtaan haluan henkisesti jakaa tämän palkinnon miesdiakonien kanssa. Se on tunnustus meille kaikille”, sanoo Seppo Laakso, kirkon moniammatillainen.

Hyväntuulinen mies avaa oven toimistoonsa Espoon Leppävaarassa. On käynnistymässä kolmas vuosi seurakunnan aikuistyössä, jossa Seppo Laakso on viritellyt toimintaa erityisesti miehille. Mies-sakit, saunaillat, miesten areenat. Mitä suomalaiselle miehelle kuuluu Laakson silmin?

–Tällainen miestyö on uutta kulttuuria Suomessa, mutta sille näyttää olevan tilausta, Laakso aloittaa. Hän kertoo, että osallistujia miesten ryhmiin olisi ollut enemmän kuin mahtuu. Miten ihmeessä? Eikö suomalainen mies olekaan se jorrikkä, joka ei tunteistaan puhu?

- Miehilläkin on lupa ja tarve jakaa omia elämäntarinoitaan ja kokemuksiaan, vahvistaa omaa henkistä ja hengellistäkin olemassaoloaan, Laakso sanoo. - Eräs osallistuja sanoikin, että tämä on aika radikaalia toimintaa; miehet kokoontuvat keskustelemaan oman elämänsä asioista, parisuhteesta, vanhemmuudesta, työelämästä, tunteista, Laakso listaa. Hänen mukaansa miesten herääminen on nähtävissä. Monet miehet ovat aloitteen tekijöinä lähdössä parisuhdekursseille ja perheleireille.

- Julkisuuskuva suomalaisesta miehestä on sellainen, että sillä on huono itsetunto ja se ryppää. Mutta todellisuudessa suomalaisessa mieheessä on paljon hyvää. Suurin uhka tämän päivän miehelle on joutua itseltään kadoksiin työelämän, perhe-elämän ja kiireen kiemuroissa. Tavallisen miehen tärkeä kysymys on: Onko tämä se elämä, jota haluan elää? Olennaista on löytää se oma tapa olla mies tai nainen.

Laakso tuntuu tietävän mistä puhuu. Takana on omaa kokemusta osallistumisesta kansalaisjärjestö Miessakin pilottiryhmän toimintaan. Hän on ollut mukana Espoon kaupungin perhekeskusprojektissa luomassa uutta perhevalmennusohjelmaa, erityisesti isäryhmiä. Hänellä on näkemys myös siihen hämmästelyyn, miksi työikäisiä ei näy seurakunnissa.

- Jos seurakunta panostaa työikäisiin, he tulevat kyllä. Olen aikuistyötä tehdessäni kokenut, että heidän tavoittamisensa on suoraan suhteessa siihen, miten paljon työmuotoon satsataan.

TYÖELÄMÄN KOLME RAKKAUTTA

Ammatinvalinta ei ollut vuonna 1979 seurakun-

takuraattoriksi valmistuneelle Alastaron pojalle selkeä kysymys.

- Pohdin koko lukioajan, mitä voisin ja osaisin tehdä. Kuraattorikoulutus oli uutta ja kiinnostuin siitä. Puhuisin kyllä johdattuksesta.

Elämä on osoittanut, että tekemistä riittää. Ensimmäiset työvuodet Lemu-Askaisten seurakunnan diakonina opettivat Laaksole paljon. Hän sai kokeilla monenlaista ja tutustua eri ikäryhmiin.

- Se oli hienoa, joskin kuluttavaa työtä. Seurakuntaväki suhtautui minuun alkuun varauksella, koska edeltäjäni olivat naisia. Sen yli päästiin kyllä pian.

Laaksole naisvaltaisella alalla toimiminen ei ole ollut pohdinnan aihe.

- Tämä on yhteistä työtä, jota voivat tehdä sekä miehet että naiset, ehkä vähän eri tavoin, hän kiteyttää.

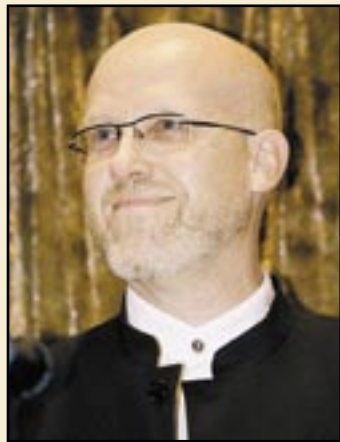
Koulutuksensa erityisharjoittelun Laakso suoritti Tikkurilan perheasian neuvottelukeskuksesta, jossa kiinnostus perhetyöhön vahvistui. Myöhemmin hän hankki lisäkoulutusta aviopari- ja perhetyöhön. Harjavallan seurakunnan perhetyössä kuului yksitoista vuotta.

- Välillä työskentelin pari vuotta Porin seurakuntien kurssikeskuksessa. Tunsin uupumusta ja tarvitsin etäisyyttä kriisityöhön.

Kolmen lapsen isä ei puhu työajattomista päivistä eikä ristiriidasta perheen ja työelämän välillä. Enemmän hän näkee asian niin, että perhetyö on hoi-
tanut samalla omaakin perhettä.

- Kun lapset olivat pieniä, olimme työhöni kuuluvilla perheleireillä yhdessä. Vaimon kanssa aloimme vetää avioparireitriteitä. Niistä on omakin liitto kostunut.

Kun diakonissa-vaimo sai töitä Somerolta, Laakso irtisanoutui ja jäi free lance toimittajaksi. Rakkaus irtisanoittamiseen sai kasvualustaa ja toi leivän viiti-

Vuoden diakoniatyöntekijä
Seppo Laakso

Sirpa Päivinen/Kuvakotina

sen vuotta. Pohjalla oli myös tiedotusalan opintoja.

- Kirjoittaminen on luovuttamaton osa minua. Se on yksi kolmesta rakkaudesta perhetyön ja retiriittien ohella. Toisaalta se on aiheuttanut myös jännitettä siitä, mitä kutsumusta minun tulee seurata, toteaa *Diakonia-lehden* toimitussihteeriäkin sijaistanut Laakso. Hän on kirjoittanut myös kirjoja, joista viimeisin, miesten elämäntarinoita käsittelevä käsikirjoitus on kustantajan arvioitavana.

KUTSUMUS ON YMMÄRRYSTÄ SUUREMPI

Aikakausi vaihtui, kun Laakso sai paikan Nurmijärven johtavana diakoniaviranhaltijana. Paikka oli uusi ja työ mielenkiintoista. Neljän vuoden työrupeaman aikana Laaksolta kyseltiin, onko Nurmijärven paikka nyt sitten se eläkevirka.

- En ole ollut yhden paikan mies, vaikka nostan hattua heille, jotka ovat pitkään virassaan. Ehkä persoonani vaatii uudistumista ja kaipaa haasteita. Olen paljon kysellyt tietäni Jumalan edessä. Tärkeä rukous on noussut **Henry Nouwenin** kirjasta *Kutsumus*: "Herra, näytä minulle mihin tahdot minun menevän ja minä seuraan sinua".

Vaikka Laakson tie näyttää soljuneen helposti työpaikasta toiseen, ovat monet ratkaisut ja valinnat syntyneet kivun kautta.

- Näen kuitenkin kulkeneeni ennalta valmistettuja teitä. Kaikki vaiheet ovat palvelleet sitä, mitä on seuraavaksi tullut. Olen entistä vakuuttuneempi siitä Saarnaajan kirjan viisaudesta, että kaikilla asi-

oilla on aikansa auringon alla, Laakso pohtii.

Retriiteistä hän on löytänyt vastapainoa työelämälle.

- Hiljaisuus ei ole vain tyhjää tilaa, vaan Jumalan edessä viipymistä. On vaikeaa opetella vain kuuntelemaan ilman yhtäkään omaa ajatusta. Mitä vanhemmaksi tulen, sitä enemmän löydän sisälläni elävää erakkoa, retiriitinohjaajaksi pätevästiynyt Laakso sanoo. Kiinnostus kouluttautua ei ole loppunut, sillä tällä hetkellä ovat loppusuoralla psykoterapi-an opinnot.

- Olen pariin otteeseen ollut poissa diakonian ytimestä ja todennut palaavani aina vaikeampien ihmiskohtaloiden keskelle. Kentällä tarvitaan yhä järeämpiä työvälineitä. Sielunhoito-osaamisen vahvistaminen on tuntunut tärkeältä.

Monessa mukana olleelta Laaksolta tekee mieli kysyä, mitä seuraavaksi. Tarjoaako työelämä vielä uusia haasteita?

- Nyt on hyvä näin, mutta kuljen avoimin silmin. Kunnianhimoisia tavoitteita minulla ei ole. Luotan johdatukseen ja haluan uskoa, että kutsumukseni on suurempi kuin pystyn ymmärtämään tai sanoittamaan.

Diakoniatyöntekijöiden liiton hallitus valitsee vuoden diakoniatyöntekijän kahden vuoden välein. Vuoden diakoniatyöntekijä julistettiin Diakoniatyöntekijöiden päivillä Helsingissä 12.9.2005.

Kirjoittaja on diakonissa, free lance toimittaja.

Riitta Hiedanpäälle kunniamerkki

Sirpa Päivinen / KuvaKotimaa

Kirkkohallituksen diakonia ja yhteiskuntatyön johtaja Heikki Hiilamo ja Riitta Hiedanpää.

Kirkkohallituksen diakonia ja yhteiskuntatyö on myöntänyt Diakoniatyöntekijöiden Liiton toiminnanjohtaja Riitta Hiedanpäälle kunniamerkin.

Merkki myönnetään tunnustukseksi erityisen ansiokkaasta toiminnasta kirkon diakoniatyössä.

Kunniamerkki luovutettiin Hiedanpäälle Diakoniatyöntekijöiden päivillä 12.9.2005.

Kaarina Lappalainen kutsuttiin liiton kunniajäseneksi Diakoniatyön- tekijöiden päivillä

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunta päätti viime kevätkokouksessaan kutsua Kaarina Lappalaisen liiton kunniajäseneksi.

Huomionosoitus myönnettiin hänelle monipuolisista ansiosta liiton luottamushenkilönä, Lappalainen on toiminut mm. liiton puheenjohtajana.

Liiton aiemmin kutsumia kunniajäseniä ovat: Hanna Arvelin, Erkki Jeskanen, Marja Pakarinen ja Tuovi Vastela.

Kuvassa kukitettu Kaarina Lappalainen.

Sirpa Päivinen / KuvaKotimaa

Työn ilo!

Kirjoitan päivittäin useita sähköpostiviestejä, joista monet on osoitettu kollegoille. Yhä useammin tavakseni on tullut päättää viestini tervehdykseen ja toivotukseen "Työn iloa!". Mistä syntyy työn ilo? Jos työn ilo on kadonnut, minne se on mennyt ja mikä tai kuka sen on vienyt?

Hyvin syvälle meihin on juurtunut ajatus siitä, että meidän tulee ansaita leipämme otsa hiessä. Palkka, joka on iloisesti ansaittu saattaa tuntua arvelutavalta tai kenties jopa huijaukselta. Iloisuus voidaan tulkita kevytmielisyydeksi ja vastuuttomuudeksi.

Työn ilo on asia, jota ei voi erottaa elämänhulusta ja yleisestä hyvinvoinnista. Työn ilo konkretisoituu mielestäni ihmisessä, joka kokee mielihyvää työssä. Motivoinut työntekijä on innostunut ja hänessä on paljon positiivista energiaa.

Työn iloon keskeisesti kuuluu se, että työntekijällä on selkeä tehtäväkuva ja työn tavoitteet. On myös tärkeää, että työ on sidoksissa omaan osaamiseen. Mahdollisuus itsensä kehittämiseen ja taitojen kartuttamiseen lisää tyytyväisyyttä. Oikea asenne on ihmeitä tekevä voima.

Työn ilo ei kuitenkaan synny pelkästään osaamisesta ja työn tekemisen hallitsemisesta. Jos hyvin tehtyä työtä ei kukaan arvosta, motivaatio työn tekemiseen vähenee. Pienikin rohkaiseva sana, pa-

laute tehdystä työstä, lisää itseluottamusta, toimintakykyä ja työn iloa. Meistä jokainen voi viljellä tällaisia pieniä huomaavaisuuden eleitä. Ne eivät maksa mitään, mutta niillä on suuri kantava voima arjen työssä.

Mielestäni perusedellytykset motivoivaan ja iloa tuottavaan työhön ovat haasteellinen työn sisältö, hyvät ihmissuhteet, viihtyisä työympäristö ja hyvät työvälineet. Työstä saadun palautteen lisäksi työilmapiirin avoimuus ja vuorovaikutteisuus ovat vahvasti yhteydessä työiloon.

Työn ilon vaaliminen vaatii aina yhteisiä ponnistuksia. Vaikka omasta hyvästä voinnistaan ja jaksamisestaan jokainen ensisijaisesti vastaa itse, olemme samanaikaisesti vastuussa myös työtovereista ja oman työyhteisön tilasta. Työn iloa koetaan silloin kun työntekijä voi tuoda oman panoksensa tärkeänä pidettyyn ja tavoiteltavaan kokonaisuuteen ja että tätä panosta myös arvostetaan.

Kaikissa edellä mainitsemisani työn iloon vaikuttavissa seikoissa on esimies avainasemassa. Johdattamisella on oleellinen merkitys siihen, millaisena koemme työmme. Sen kautta voidaan luoda perusta iloa tuottavaan työskentelyyn.

Kun koemme tekevämme merkityksellistä työtä, koemme myös työn iloa. Rento ote ja pilke silmäkulmassa työpaikalle, niin hyvä olo näkyy ja kuuluu myös seurakuntalaisille. Työn iloa!

Kirjoittaja on Turun Henrikinseurakunnan johtava diakoniatyöntekijä.

kirsi.m.rantala@evl.fi

Diakonaattiliitto

Kirkossamme on viime vuosina pohdittu, mistä saamme tulevaisuudessa työntekijöitä. Siksi rekrytointiin on haluttu kiinnittää yhä enemmän huomiota. On todettu, että palkkojen korottaminen samalle tasolle muiden vastaavaa työtä yhteiskunnassa tekevien kanssa auttaisi asiaa. Samaten työssä etenemisen kehittämisen ja muutoinkin työolojen parantamisen on arveltu tekevän kirkosta houkuttelevamman työpaikan. Kaikki nämä ovat kannattavia toimenpiteitä.

Onko rekrytointi kuitenkaan suurin ongelmamme? Tosiasia kuitenkin on se, että kirkkomme jäsenmäärä vähenee koko ajan. Tästä seuraa luonnollisesti seurakuntien tulojen väheneminen ja sen seurauksena ennen pitkää aletaan keskustella, kenelle tulevaisuuden kirkossa on töitä. Uskomme, että tämä keskustelu koskettaa muutamien vuosien sisällä kaikkia kirkon työntekijöitä. Sitä hetkeä odotellessa on hyvä myös pohtia, kuka puhuu puolestasi. Yhden työntekijän ääni ei kauas kuulu, eikä meitä varmasti kutsuta niiden pöytien ääreen, joissa asioista päätetään. Kuka siis käyttää ääntäsi?

Kirkossamme on parhaillaan työryhmä selvittämässä ns. diakonaattia kirkolliskokouksen evästysten mukaisesti. Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan tulevaan diakonaattiin kuuluisivat diakonia-työntekijät, nuorisotyöntekijät sekä kanttorit. Positiivisimpien arvailujen mukaan tämä uudistus toteutnee jollain tasolla ehkä jo kymmenen vuoden sisällä.

DIAKin seurauksena nuorisotyönohjaajien ja diakoniatyöntekijöiden koulutus on samankaltaistunut ja näin myös koulutuksellisesti nämä työntekijäryhmät ovat lähentyneet toisiaan. Myös suunnitteilla oleva ylempään AMK-tutkintoon tähtäävä koulutus tulee olemaan yhteinen. Seurakuntatyössä nuorisotyöntekijöillä on vahva diakoninen työote ja yhä useammat diakoniatyöntekijät osallistuvat ripikoulutyöhön. Meillä siis on ja tulee jatkossa olemaan yhä enemmän yhteistä.

Koska eri tulevaisuuden visioissa kirkkoamme kehoitetaan rohkeasti katsomaan eteenpäin ja tekemään rohkeita uudistuksia, ehdotamme mekin tässä sellaista.

Olisiko aika käynnistää neuvottelut diakonaattiin kaavailtujen työntekijäryhmien kesken uudesta ammattiliitosta? Uuteen ”diakonaattiliittoon” sulautuisivat ainakin aluksi selvimmin Diakoniatyönteki-

jöiden Liitto ja Kirkon nuorisotyöntekijät. Neuvotteluissa olisi hyvä pohtia myös lapsityönohjaajien, kirkkomuusikoiden sekä lähetyssihteerien paikkaa samassa liitossa, mutta aluksi perustelluimpia lienevät diakoniatyöntekijät ja nuorisotyönohjaajat.

Uusi liitto olisi jäsenmäärältään suuri ja siksi myös vahva vaikuttaja neuvoteltaessa kirkon virkaja työsuhteiden muuttamisesta. Uuden liiton kattojärjestöksi sopisi luontevimmin korkeasti koulutettujen etujärjestö AKAVA.

On jo aika unohtaa vanhanaikaiset rajalinjat työntekijäryhmien kesken, sillä koulutusten ja työtehtävien muuttumisen myötä olemme tulevaisuudessa paljon kiinteämmin yhdessä. Yhdessä voimme myös vaikuttaa paremmin siihen, kenellä on kirkossa töitä ja mitä palkkaa siitä maksetaan!

Marko Pasma

diakoni

Sisko Rantalankila

diakonissa

J-P Vaittinen

diakoni

Rohkea rokan syö

Ollessani Pääkaupunkiseudun nuorten pappien maaseuturettekellä Valamossa keväällä 2005 törmäsin siellä ystäväni Willeen. Hän kutsui minut kuuntelemaan piispa John Shelby Spong in luentoa. Samaa aikaan alueella oli nimittäin Kuopion hiippakunnan teologinen opintopäivä otsikolla ”Kristinuskon tulevaisuus”. Aihe oli sen verran kiehtova, että päätin ottaa kutsun vastaan varsinkin, kun piispa Spong oli ollut isosti esillä kirkkomme sisällä.

Piispa Spong in aiheena oli ”Miksi kristinuskon on muututtava?”. Törmäsin tähän mieheen ensimmäistä kertaa, mutta olin kuullut ja lkenut hänestä jos minkälaisia juttuja - lähinnä negatiivisia. Periaatteeni ”älä tuomitse ennen kuin tunnet ihmistä” osoittautui jälleen oikeaksi. Piispa Spong ei mielestäni ole hullu, inhottava, epämiellyttävä, kristinuskon vastainen mies, vaan kristitty ihminen, jolla on valtavirrasta poikkeavia ajatuksia. En sano, että hän on oikeassa, mutta olisi silti hyvä kuunnella mitä piispa Spong sanoo ja mitä sanomaa hänellä on ennen kuin tuomitsee.

John Shelby Spong aloitti luentonsa sanoen: "Olen tunnustava kristitty ja uskosssa Jeesukseen Kristukseen." Tämän sanottuaan on vaikea kuvitella hänen olevan harhaoppinen. Kuinka moni meistä kristityistä tunnustaa suullaan olevansa uskossa Jeesukseen Kristukseen? Mitä pidemmälle hänen luentonsa eteni, en huomannut niinkään opillisia eroja luterilaiseen uskoon, vaan moraalisia eroja ja muutamia erimielisyyksiä, jotka johtuivat lähinnä tavasta ajatella sekä toimia kirkkona.

Yksi Spongin keskeisimmistä sanomista kysyi, mitä on olla 2000-luvun kristitty. Spong ei usko Raamatun alkukertomuksiin, vaan luottaa enemmänkin nykytieteeseen. Hän ei myöskään usko Raamatun ihmeisiin (ei selittänyt tarkemmin, mitä ihmeitä tarkoitti). Hänen mielestään monet tämän päivän kristityt puhuvat vain itselleen muista välittämättä ja sitten toiset eroavat kirkosta, koska eivät löydä sanomaa. "Kirkko ei näin kohtaa ihmistä ja se on erittäin huolestuttavaa", sanoo Spong ja jatkaa, "meidän on löydettävä uusi tapa kertoa Jeesuksesta tai kristinusko on tilanteessa, jolloin aletaan puhua marginaaliluonnosta. Näin ollen tarvitaan uusi radikaali uskonpuhdistus, joka saa näyttämään 1500-luvun uskonpuhdistuksen lasten teekutsuilta."

Aika tiukkaa tekstiä mieheltä, joka sanoo olevansa syvästi kristitty ja on Yhdysvaltojen episkopaalisien kirkon piispa. Oltiin piispa Spongista mitä mieltä tahansa, niin minä ainakin ihailen hänen rohkeuttaan tuoda esille uusia ajatuksia. Minä en todellakaan ole samaa mieltä monista hänen opillisista ajatuksistaan tai hänen raamattunäkemyksestään, mutta välillä tuntuu siltä, että meidän rakkaassa kirkossamme ei keskustella mistään asioista kunnolla. Piispojemme kannanotot ovat luokkaa "perustetaan työryhmä", "kartoitetaan tilanne" tai "palataan asiaan seuraavassa kokouksessa". Mielestäni mekin tarvitsemme Spongin kaltaisia johtajia, jotka ravistelevat luutuneita asenteita - jopa oppiakin. Minun uskoni on niin vahva, että sitä ei Spong eikä muutkaan hevin horjuta, mutta keskustella aina voi. Yhden opillisen asian piispa Spong sanoi, jossa olen täsmälleen samaa mieltä hänen kanssaan: "Jumala sanoi Kristuksessa sinulle ja minulle, että ristillä Jumalan rakkaus näkyy suurimmillaan."

Haka Kekäläinen

Pitäjänmäen seurakunnan seurakuntapastori

Modeller för kollegialitet

Inom lönesystemet för oss kyrkligt anställda kommer stora förändringar att äga rum, då det s.k. "palkkavaaka"-systemet tas i bruk. I och med det förändras avlöningsprinciperna för en stor del av medarbetarna i vår evangelisk-lutherska kyrka, då de tidigare R-, L- och H-lönetablellen får nya avlöningskriterier. I skrivande stund håller de olika förhandlingspar-

terna på att fastställa såkallade modellbeskrivningar för olika församlingstjänster, enligt vilka alla löntagare i tabellerna kan placeras in på en skala där tjänsterna i fortsättningen prissätts utgående från hur krävande de anses vara. Ett självklart grundkrav härvid borde vara att tjänsteinnehavare, för att kunna erhålla till tjänsten hörande full lönn, bör kunna samarbeta med medarbetare av bägge könen.

Finlands kyrkas prästförbund har i sina etiska direktiv från år 2001 konstaterat "Kollegialiteten är en resurs i prästens arbete; av den orsaken värdesätter prästen sina kolleger och deras yrkesskicklighet och samarbetar med dem. Han accepterar inte någon form av en kollegas utslagning". I en rekommendation till samtliga domkapitel i augusti 2002 uttrycks tanken så här: "En präst som förhåller sig avvisande till sina kollegers prästerlighet kan inte leda arbetet eller arbetsgemenskapen på ett sätt som motsvarar församlingens intressen. ... särbehandling av könsrelaterade orsaker är varken rätt eller befogat."

Enligt kyrkans avtalsdelegation kommer ingen att få en lägre lön i samband med införandet av det nya lönesystemet. Om kollegialiteten premieras vid lönesättningen, betyder detta alltså inte att de tjänsteinnehavare vilkas ämbetssyn inte tillåter samarbete kommer i ett sämre läge. I stället innebär prioriteringen på sikt att tjänster med en låt vara snävare men också tydligare profilering för kvinnoprästmotståndare kan bibehållas inom församlingarna, som ju kan sträva efter att tjänster inrättas enligt de olika modellbeskrivningarna.

Som takorganisation för Finlands kyrkas prästförbund är det hög tid för AKI att i löneförhandlingarna visa att förbundet står bakom sina ord! Gör alltså det kollegiala samarbetet över könsgränserna till ett centralt kriterium i lönomodellerna för samtliga kyrkligt anställda!

Monica Heikel-Nyberg

*Kyrkoherde i Vanda svenska församling
Borgå stift*

Hiljaisuuden valo

Tulit luokseni, kun olin yksin. Tulit, kosketit ja pyysit matkalle. Tätä matkaa kuljen Isä nyt sinun kanssasi. Tie on välillä jyrkkä ja raskas kulkea. Sinä asetat minut valintojen eteen sekä erehdyksen kautta, tuomitsematta, opetat huomaamaan sen mikä tässä ajassa on tärkeää. Annat elämäni myös kauneuden, jota aistin luonnon hiljaisuuden, ystävällisen katseen, heljän kosketuksen ja vapauttavan musiikin kautta. Istuessani tunturilla ja katsellessani vahvaa erämaata tunteen nöyryyttä. Se riisuu minut itsekkyydestä, sillä huomaan etten voi muuta sinulle antaa kuin kaipauksen tuuleen lausutut sanat.

Opiskeluani on takana kaksi vuotta. Tämä aika on hetkittäin ollut hyvin työlästä, mutta myös palkitsevaa. Tehdessäni harjoittelua niin sairaanhoidollisella kuin seurakunnallisella puolella, olen pohtinut sitä kuinka olla kyllin riittävä toiselle. Harjoitteluajat ovat herkistyneet huomaamaan, kuinka ihmisen voi unohtaa suoritusten ja toimenpiteiden alle. Lähimmäisen hiljainen toive voi olla, että hänet nähtäisiin kokonaisuutena ja karsittaisiin liika touhukkuus sekä jätettäisiin tilaa rauhalliselle läsnäololle.

Opiskelutovereiden kanssa on ollut tärkeää käydä keskustelua omista resursseista ja valmiuksista tehdä

työtä ihmisten parissa. Olemme puhuneet siitä, miten osata vastata ihmisten hätään. Koulutus antaa tähän valmiuksia, mutta uskon, että todenmukaisempi tieto syntyy kokemusten kautta elämän varrella. Eihän ole ainoaa oikeaa reseptiä, vaan jokainen täytyy nähdä ja kuulla sillä paikalla, missä hän on. Minulle kerran sanottiin raskaan taipaleen keskellä, että voimaa, rohkeutta ja hyvän Jumalan siunausta, ja nämä sanat herkistivät aistimaan siunauksen. Tieto siitä, että Jumala on läsnä sielläkin minne sanat eivät yllä. Hän luo toivottomuudesta tien toivoon, vaikka pitkänkin matkan taakse.

Tämä hetki piirtää vanaa ja saavuttaa aikanaan huomisen. On vain tämä hetki kanssa toisen kuunnellen ja olemalla läsnä.

Anne Schroderus
diakonissaopiskelija
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Oulun yksikkö
Diakoniatyöntekijöiden Liiton
opiskelijatyöryhmän jäsen

Jäsentietojen muutosilmoitus Pappisliiton jäsenille!

Nimi (tekstaten) _____

Henkilötunnus _____

ILMOITAN SEURAAVAT MUUTOSTIEDOT

(Rasti ruutuun):

☐ Uusi osoitteeni on _____
lähiosoite

_____ lähtien _____ postinumero ja postitoimipaikka

☐ Virkani on vaihtunut. Uusi virkani on: _____

☐ Olen äitiyslomalla/hoitovapaalla _____ Mistä lähtien? _____

_____ Mihin asti? _____

☐ Olen virkavapaalla _____ Mistä lähtien? _____

_____ Mihin asti? _____

☐ Siirryn eläkkeelle _____ Milloin? _____

Lähetä muutosilmoituslomake Pappisliiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen kirkon pappisliitto r.y.

Tunnus

5005712

00003 vastauslähetys

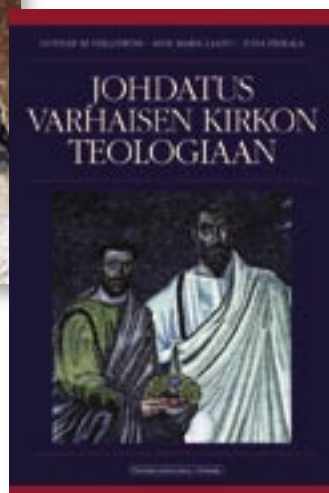

Pekka Metso – Esko Ryökäs (toim.)
KIRKKOTIEDON KIRJA

Ajantasainen tietoteos. Kirjassa esitellään mm. katolisen, ortodoksisen, luterilaisen, anglikaanisen ja reformoitujen sekä helluntai- ja baptistikirkkojen elämä ja oppi. Ovh. 42,90

Gunnar af Hällström –
Anni Maria Laato – Juha Pihkala
**JOHDATUS VARHAISEN
KIRKON TEOLOGIAAN**

Tarpeellinen perusteos tutustuttaa lukijansa varhaisen kirkon teologiseen kirjallisuuteen ja antaa välineitä kirkkoisien tekstien ymmärtämiseen. Ovh. 43,90

Usko ja epäily

Matti Poutiainen (toim.)
**SUURI SUOMALAINEN
SAARNAKIRJA 1-3**
Kolmas vuosikerta

Suuri suomalainen saarnakirja 1-3 luo kattavan läpileikkauksen 2000-luvun suomalaiseen saarnaan. Ovh 47,90

Kaskinen – Ruokanen – Sariola
SANAN AIKA
Kirkkovuosi 2005-2006

Päivittäisen hartauskirjan ja raamatun-lukuoppaan 13. vuosikerta. Ovh. 4,95

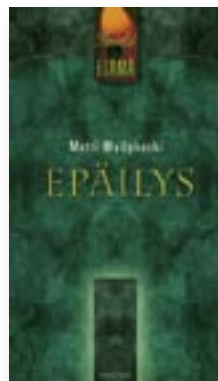
Henki ja elämä -sarjan uutuudet

Jaakko Hämeen-Anttila
USKO

Omaehtoainen puheenvuoro uskosta. Hämeen-Anttila pohtii käsitettä myös käytännön elämän merkittävänä tekijänä. Ovh. 25,50

Matti Myllykoski
EPÄILYS

Epäily on uskon varjo ja ainainen seuralainen. Myllykoski lähestyy epäilyksen varhaishistoriaa alkutekstien tutkimukseen pohjautuen. Ovh. 25,50

 KIRJAPAJA

www.kirjapaja.fi

aki

Akavan kirkolliset ammattiliitot —
Kyrkliga fackförbund inom Akava r.y.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

www.pappisliitto.fi

pappisliitto@akiliitot.fi

Perustettu 14.1.1918

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND

www.kolumbus.fi/skul/

kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA, AKI, SKPL

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

VARAPUHEENJOHTAJA, AKI PUHEENJOHTAJA, SKUL

Marjukka Andersson
Lauttasaaren kanttori, DU
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
040 513 6235 (GSM)
s-posti: marjukka.andersson@kolumbus.fi

AKIN TOIMISTO

**Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki**
Avoimna arkisin klo 9.00–15.00.
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
s-posti: toimisto@akiliitot.fi

LAKIMIEHEN PUHELINPALVELU AKIN JÄSENILLE

Tiistaisin klo 9 - 12
varatuomari Anna-Maria Numminen
050 463 8699
s-posti: anna-maria.numminen@akiliitot.fi

TOIMINNANJOHTAJA

TT
Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@akiliitot.fi

Liiton yleinen johto, AKI-hallintoelinten
päästösten valmistelu ja esittely, AKI-talous,
edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, palvelus-
suhdeneuvonta, opintomatkat.

APULAISTOIMINNANJOHTAJAT

VTM
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja luottamusmiestoiminta,
AKIn alaostotoiminta, SKUL:n hallinto-
elinten päätösten valmistelu ja esittely,
kanttorien ammatilliset asiat, palvelussuh-
deneuvonta.

Pastori
Stina Lindgård
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: stina.lindgard@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja, AKI-viestintä,
SKPL:n hallintoelinten päätösten valmistelu
ja esittely, opintomatkat, pappien ammatil-
liset asiat, palvelussuhdeneuvonta.

OPISKELIJASIHTTEERI, SKPL

TM
Sanna Ylä-Jussila
(09) 150 2455
050 597 5231 (GSM)
s-posti: sanna.yla-jussila@akiliitot.fi

*Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä.*

JOHTAJIEN SIHTTEERI

HSO-sihtteeri
Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@akiliitot.fi

*AKI-hallinnon ja johdon sihtteeri, SKPL:n
hallintoelinten pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut.*

TOIMISTOSIHTTEERIT

Yo-merkonomi
Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
s-posti: tuija.kukkonen@akiliitot.fi

*Jäsenyysasiat, alaosastot, luottamus-
kurssit.*

Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@akiliitot.fi

*Cruxin toimitussihtteeri, jäsenyysasiat,
opintomatkat.*

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@akiliitot.fi

Kirjanpito ja maksuliikenne.

ERITYISKOULUTETTUJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2, 8 krs.
00520 Helsinki
puh. (09) 7206 4343
ma - to 9 - 15
faksi (09) 272 1212
s-posti: erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS FÖRBUND

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Leena Vanne
Tapiolan diakonissa
Vanhan-Mankkaan. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8050 4431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@tapiolanseu-
rakunta.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

*Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja
neuvottelutoiminta, hallintoelinten
päästösten valmistelu, esittely ja täytän-
töönpano, palvelussuhdeneuvonta.*

JÄRJESTÖSIHTTEERI (1.11.2005 ALKAEN)

Diakonissa
Asta Turtiainen
(09) 150 2286 (työ)
040 7650 477 (GSM)

*Ammatilliset kysymykset, tiedot-
taminen, opiskelijatyö, alaosastoi-
minta.*

TOIMISTOSIHTTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
s-posti: pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

*Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksuli-
kenne, materiaalitilaukset, mökkiva-
raukset.*

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatiealäisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkinen klo 9.00–15.00
faksi (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi
s-posti: diakoniatyontek.liitto@dtl.inet.fi

.MK80

CRUX 6 ■ 2005

- 2 Päätoimittajan kirjoitus
- 3 *Marjukka Andersson:* Kärpäsestä härkänen!
- 4 Uutisia
- 13 *Leena Vanne:* Rakkauden ammatillaiset
- 14 *Kim Lück:* Kan teologer ha något att lära sig av naturvetare?
- 15 *Kati Häkkinen:* Uusi palkkausjärjestelmä ja sairaalasielunhoitaja
- 16 *Esko Jossas:* UPJ – Palkkausjärjestelmän uudistaminen lisää paikallista toimivaltaa
- 18 *Mikael Helenelund:* Kirkko ja taide – Norjan kirkolle uusi kulttuuriselvitys
- 20 *Esko Jossas:* Kirkon palvelusuhdelait kokonaisremonttiin?
- 21 *Tapio Luoma:* Paimen ja spiritualiteetti
- 25 *Haka Kekäläinen:* Hiljaisuutta etsimässä
- 28 *Timo Helenius:* Tuntureilta ja jokilaaksoista
- 30 *Anne Birgitta Yeung:* Diakoniatyö nyky-yhteiskunnan ristipaineessa
- 33 *Tuula Mäkinen:* Diakonian tulevaisuus
- 35 *Owe Wikström:* Kauneus ja kasvat – hengellisyys lähteitä
- 40 *Minna-Sisko Mäkinen:* Valokiilassa diakonia
- 42 *Minna-Sisko Mäkinen:* Vuoden diakoniatyöntekijä Seppo Laakso
- 44 *Kirsi Rantala:* Työn iloa!
- 47 *Anne Schroderus:* Hiljaisuuden valo
- 48 Tekstin ääressä

Kirkko ja taide

Mikä on kirkon rooli tämän päivän kulttuurielämässä ja mikä se voisi olla? Mikael Helenelund kertoo artikkelissaan Norjan kirkon teettämästä kulttuuriselvityksestä. Lue enemmän sivuilta 18 - 20.

Johtajuus ja spiritualiteetti

Kirkollinen johtajuus ei tyhjene nykyaikaisiin johtamisteorioihin, eikä sitä voi luonnehtia vain leadershipin ja managementin tasapainotteluna. Oleelliseksi seikaksi nousee johtajuuden spiritualiteetti, se hengellinen ulottuvuus, jota johtajuuden on määrä heijastaa ja joka sitä konstituoii. Tapio Luoma pohtii johtajuutta artikkelissaan sivuilla 21 - 24.

Diakoniatyöntekijöiden päivät Valoa kaupungin varjoissa

järjestettiin 12. – 13.9.2005. Päivillä pohdittiin mm. Diakoniatyötä nyky-yhteiskunnan ristipaineessa. Tuhti lukupaketti päivien annista löytyy lehden sivuilta 30 - 43.

Seuraava Crux 7/2005 ilmestyy viikolla 50. Aiheina mm. Työaika – vapaa-aika